

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**GİRİŞİMCİLİK RUHU ÜZERİNDE BEŞ BÜYÜK FAKTÖR
KURAMININ ETKİSİ: GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VERİLEN
KOBİ'LERE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Serhat Saygın

Zonguldak 2018

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**GİRİŞİMCİLİK RUHU ÜZERİNDE BEŞ BÜYÜK FAKTÖR
KURAMININ ETKİSİ: GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VERİLEN
KOBİ'LERE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

**Hazırlayan
Serhat Saygın**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Sibel Aydemir**

Zonguldak 2018

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

17.10/2018

Serhat Saygın

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün İşletme Anabilim Dalında 2005520201013 numaralı Serhat SAYGIN'ın hazırladığı “Girişimcilik Ruhu Üzerinde Beş Büyük Faktör Kuramının Etkisi: Girişimcilik Eğitimi Verilen KOBİ'lere Yönelik Bir Araştırma” konulu DOKTORA/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisanüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 08/10/2018 Pazartesi günü saat 11:00'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OYBİRLİĞİYLE/ÖYÇÖKLUĞUYLA karar verilmiştir.

Başkan _____

Dr. Öğr. Üyesi Sibel Aydemir (Danışman)

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Öznur YAVAN

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet OĞUZ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

15.10/2018
Doç. Dr. Ertaç YILDIRIM
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum : ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Girişimcilik Ruhu Üzerinde Beş Büyük Faktör Kuramının Etkisi:
Girişimcilik Eğitimi Verilen KOBİ'lere Yönelik Bir Araştırma
Tez Yazarı : Serhat Saygın
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Sibel Aydemir
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2018
Sayfa Adedi : 105

Günümüzde oldukça sık karşılaşılan girişimcilik kavramı ve girişimcilik faaliyetleri yaratmış olduğu toplumsal, sosyal ve ekonomik katma değerler bakımından ülkemizde ulusal açıdan hızla gelişmekte ve uluslararası bir boyut kazanmaktadır. Girişimcilik eğitimleriyle beraber yenilikçi inovatif düşüncelerin ortaya çıkması ve girişimci ruhun toplum içerisinde yaygınlaşması, ülkede yaratacağı yeni istihdam alanları ve gelir kaynaklarını ortaya çıkartması bakımından ülke ekonomisi içerisinde önemli bir konuma sahiptir.

Girişimcilik faaliyetlerinde bireylerin yeni iş fikirleri bulmak ya da düşünülen işlerde girişimde bulunabilmede kişilik özelliklerinin büyük önem arz ettiği bilinmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı kişilik kavramını içinde bulunduran birçok çalışmada uygulanan beş büyük faktör kuramına göre girişimcilik eğitimi almış olan KOBİ sahiplerinin kişiliklerini tespit ederek, tespit edilen kişilik boyutlarının girişimcilik ruhu üzerindeki etkilerini belirlemektir. Tarama modeli kullanılarak ampirik bir araştırma ortaya konulmuş, bu kapsamda ortaya atılan hipotezlerin test edilmesi için gerekli veriler, online ve yüz yüze yöntemiyle elde edilip SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda KOBİ sahiplerinin girişimcilik ruhu ile kişiliğin dışadönüklük boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, kişiliğin sorumluluk, açıklık ve uyumluluk boyutu arasında da pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Girişimcilik ruhu ile kişiliğin duygusal denge boyutu arasında ise istatistikî olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Kişilik, Beş Büyük Faktör Kuramı, Girişimcilik Eğitimi, KOBİ

ABSTRACT

Institution : ZBEÜ Institute of Social Sciences, Department of Business Administration
Title : The Effect of Five Major Factor Theory on Entrepreneurial Spirit: A Research for SMB Given Entrepreneurship Education
Author : Serhat Saygın
Adviser : Assist. Prof. Dr Sibel Aydemir
Type of Thesis, Year : Master Thesis, 2018
Total Number of Pages : 105

The concept of entrepreneurship and entrepreneurship activities, which are quite common nowadays, develop rapidly in our country due to the additional social and economic value they created, and also gain an international dimension. Innovative ideas emerging with entrepreneurship trainings and the spread of entrepreneurial spirit within the society have an important position in the country's economy in terms of revealing new employment areas and income sources.

It is known that, in entrepreneurship activities, the personalities of individuals have great importance in finding new business ideas or investing in the new business thought.

The main objective of this study is to determine the personalities of the Small and Medium Sized Enterprise (SME) owners that received entrepreneurship training, and to determine the effects of the identified personality dimensions on the entrepreneurial spirit, according to the five major factors theory that is applied in many studies involving the concept of personality. An empirical study is carried out using the screening model, the data required for testing the hypotheses raised in this context are obtained via online and face-to-face methods, and analyzed with SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) program. As a result of the analyzes, a positive and moderate level of relationship is found between the entrepreneurial spirit of the SME owners and the extraversion size of the personality, and a positive and highly significant level of relationship is observed between the entrepreneurial spirit of the SME owners and the responsibility, openness and compatibility dimensions of the personality. However, there is no statistically significant relationship found between the entrepreneurial spirit and the emotional balance dimension of personality.

Keywords: Entrepreneurship, Personality, Five Great Factors Theory, Entrepreneurship Training, SME

ÖNSÖZ

Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans programında hazırlanan bu çalışma kapsamında KOBİ sahiplerinin kişilik özelliklerini beş büyük faktör kuramına göre inceleyerek, kişilik türlerinin girişimcilik ruhu üzerine etkilerini test etmek amaçlanmıştır.

Bu çalışmada süresince bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen, özverili ve yol gösterici bir şekilde rehberlik eden danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Sibel AYDEMİR' e desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
1. GİRİŞİMCİLİK	4
1.1. Girişimciliğin Kavramsal Değerlendirilmesi	4
1.2. Girişimciliği Etkileyen Temel Faktörler	5
1.3. Girişimcilik Yaklaşımları.....	10
1.4. Girişimcilik Özellikleri	12
1.4.1. Başarı İhtiyacı	12
1.4.2. Risk Alma Eğilimi	13
1.4.3. Belirsizliğe Karşı Tolerans	14
1.4.4. Kontrol Odağı	14
1.4.5. İyimserlik ve Sorunlarla Başa Çıkma	14
1.4.6. Liderlik	15
1.4.7. Yenilikçilik ve Yaratıcılık	15
1.4.8. Kendine Güven	16
2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK	17
2.1. 1923-1950 Dönemi	20
2.2. 1950-1980 Dönemi	21
2.3. 1980 Yılı ve Sonrası Dönem	22
2.4. Türkiye'de Girişimciliğin Gelişmesine Katkı Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar.....	26
2.4.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)	32
2.4.1.1. KOSGEB'in Kuruluşu ve Amaçları	33

3. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖNEMİ	39
3.1. Girişimcilik Eğitimi	39
3.2. Tarihsel Olarak Girişimcilik Eğitimi	43
3.3. Girişimcilik Eğitiminin Hedefi	44
4. GİRİŞİMCİLİK VE KİŞİLİK	47
4.1. Kişilik Kavramı	47
4.2. Kişiliğin İş Hayatındaki Önemi	48
4.3. Kişilik Gelişimine Etki Eden Faktörler	49
4.4. Beş Büyük Faktör Kuramı	52
4.4.1. Dışa Dönüklük	54
4.4.2. Gelişime Açıklık	54
4.4.3. Duygusal Denge	55
4.4.4. Uyumluluk	56
4.4.5. Sorumluluk	58
4.5. Literatürde Kişilik ve Girişimcilik ile İlgili Çalışmalar	58
5. KOBİLERE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	63
5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	63
5.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri	63
5.3. Araştırmanın Veri Toplama Metodu	66
5.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler	67
5.5. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	67
5.6. Araştırmadan Elde Edilen Bulgular	67
5.7. Araştırmanın Veri Çözümleme Yöntemleri	69
5.7.1. Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizi	69
5.7.2. Korelasyon Analizi	72
5.7.3. Regresyon Analizi	73
5.7.4. Mann-Whitney U Testi	74
5.7.5. Kruskal-Wallis H Testi	75
SONUÇ	81
KAYNAKÇA	86
EKLER	99
Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket Örneği	99
ÖZGEÇMİŞ	105

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 5.1: Veri Sağlayıcıların Temel Bilgileri- 1	68
Tablo 5.2: Veri Sağlayıcıların Temel Bilgileri- 2	69
Tablo 5.3: KMO ve Barlett Testi	70
Tablo 5.4: Toplam Varyans Değerleri	70
Tablo 5.5: Faktör Yükleri	71
Tablo 5.6: Faktör Yükleri	72
Tablo 5.7: Güvenilirlik Analizi	72
Tablo 5.8: Korelasyon Analizi	73
Tablo 5.9: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları- ANOVA	73
Tablo 5.10: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları- Model	74
Tablo 5.11: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları ve Cinsiyet İlişkisi	75
Tablo 5.12: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları ve Yaş İlişkisi	76
Tablo 5.13: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları ve Eğitim Durumu	77
Tablo 5.14: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları ve Faaliyet Süresi	78
Tablo 5.15: Girişimcilik Ruhü & Kişilik Boyutları ve Personel Sayısı İlişkisi...	79
Tablo 5.16: Girişimcilik Ruhü ve Net Satış Tutarı İlişkisi	80
Tablo 5.17: Girişimcilik Ruhü ve Faaliyet Alanı İlişkisi.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 5.1: Araştırmanın Kavramsal Modeli63

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BIST	: Borsa İstanbul
BM	: Birleşmiş Milletler
BTE	: Bilişim Teknolojileri Enstitüsü
FORUM	: Fuarçılık ve Geliştirme A.Ş.
GAP-GİDEM	: GAP Bölgesi Girişim Destekleme ve Yönlendirme Merkezi
GEM	: Dünya Girişimcilik Platformu (GEM Global Entrepreneurship Monitor)
BİLGEM	: Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi
HBS	: Harvard İşletme Okulu (Harvard Business School)
IPA3	: Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı
IT	: İş Geliştirme Uzmanı
İGEME	: İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
İŞGEM	: İş Geliştirme Merkezi
KGF	: Kredi Garanti Fonu
KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KÜSGET	: Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı
MAM	: Marmara Araştırma Merkezi
MEKSA	: Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
MYK	: Mesleki Yeterlilik Kurumu
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organization for Economic Co-operation and Development)
TEYDEP	: Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı
TGİF	: Türk Büyüme ve İnovasyon Fonu
TSKB	: Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOSYÖV	: Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜRKONFED	: Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
UEKAE	: Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
WB	: Dünya Bankası
WES	: Dünya Eğitim Hizmetleri
ZİGEM	: Zonguldak İş Geliştirme Merkezi

GİRİŞ

Son yıllarda sıkça karşılaştığımız girişimcilik kavramı ve girişimcilik faaliyetleri sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte hem uluslararası hem de ulusal boyutta önem arz eden bir konuma gelmiştir. Bilinen en klasik girişimcilik yolu gelişen teknolojiyi kullanarak önceden üretilmemiş inovatif üretimler yapmaktır. Bu üretimleri yapabilmek için Türkiye’de KOBİ’lerin desteklenmesi ve girişimciliğin sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi ve tabana yayılması amacı ile kurulmuş en önemli kurum KOSGEB’dir. Bu çalışmada ve girişimcilik üzerine yapılan diğer çalışmalarda üzerinde durulan konuların başında girişimci kişiliğin ortaya çıkmasında etkin rol oynayan faktörlerin ve dürtülerin neler olduğudur. Girişimciliği etkileyen başlıca faktörler, makro ve mikro faktörler olarak ikiye ayrılmıştır. Yaş, Cinsiyet, Medeni hal ve eğitim gibi demografik faktörler ile psikolojik faktörler mikro faktörler olarak sıralanırken Çevre, Din, Aile, İdari Çevre ve Yasal, Finansal Çevre faktörü de makro faktör olarak sıralanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın uygulama kısmındaki ana amaç; Girişimcilik eğitimi alan KOBİ sahiplerinin kişiliklerini 1933 yılında Thurstone tarafından geliştirilen beş büyük faktör kuramına göre tespit etmek, bu kişilik türlerinin girişimcilik ruhu üzerine etkilerini belirlemek ve hem girişimcilik ruhunun hem de kişilik türünün demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini analiz etmektir.

Özellik (trait) yaklaşımı araştırmalarda en çok kullanılan yaklaşım olarak sunulmaktadır ve bu yaklaşımın içinde beş büyük faktör kişilik kuramı hem kişilikte hem de kuramın değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanıldığı ifade edilmektedir (John vd., 2008). Beş büyük faktör modeli dışa dönüklük, sorumluluk, açıklık, duygusal denge ve uyumluluk olmak üzere beş faktör veya boyuttan oluşan kişilik özellik modelidir. Bu model özellik yaklaşımı prensiplerinin kişiliğe uygulamasından doğmuştur (De Raad, 2000). Uyumluluk çoğunlukla olumlu davranışlarla ilgilidir (Graziano ve Eisenberg, 2002). Sorumluluk çoğunlukla dürtü kontrolü ve uyumu ile ilgilidir (Hogan ve Ones, 1997). Dışadönüklük, bireyin sosyal ve maddi çevresel unsurlara enerjik bir şekilde yaklaşmasıyla ilgilidir (John ve Srivastava, 1999). Duygusal denge,

psikolojik araştırmalarda, özellikle klinik psikolojide duygusal dengesizliğin (Nevrotiklik) diğer bir kutbunu temsil eden faktördür (De Raad vd., 2010). Açıklık ile akıllı ve algısı güçlü gibi entelektüel özelliklerin yanı sıra yaratıcı ve sanatsal eğilimiyle “deneyime açıklık” vurgulamaktadır (De Raad ve Van Heck, 1994).

Kişilik araştırmalarında en çok kullanılan yaklaşım olması gerçeğinden hareketle bu araştırmada da beş büyük faktör kişilik kuramı kullanılarak, KOBİ sahiplerinin girişimcilik ruhu üzerinde kişiliğin etkisinin olup olmadığı incelenecektir. Yapılan çalışma giriş ve sonuç haricinde beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde girişimciliğin kavramsal değerlendirmesi yapılarak, girişimcilik özellikleri, girişimciliği etkileyen faktörler ve yaklaşımlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde Dünyada ve Türkiye’de girişimciliğin gelişimi hakkında gelişmelere ve girişimciliğe katkı sağlayan kurum ve kuruluşlar hakkında bilgilere yer verilmiştir. Türkiye’de girişimcilik faaliyetlerinin hızlı ilerleyişine katkı sağlayan ve bu konuda büyük önemi olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı’nın kuruluşu ve amaçlarına değinilmiştir.

Üçüncü bölümde araştırmanın girişimcilik eğitimi almış KOBİ sahipleri üzerinde yapılmış olmasından dolayı girişimcilik eğitimi ele alınarak bu etkinliklerin tarihsel gelişimi ve girişimcilik eğitiminin hedefleri araştırılmıştır.

Dördüncü bölümde yapılan çalışmanın temel değişkenlerinden olan kişilik kavramı üzerinde açıklamalarla beraber beş büyük faktör kuramı hakkında detaylı tanımlamalar yapılmış, girişimcilik ve kişilik hakkında yapılmış olan çalışmalarla ilgili kapsamlı literatür taramasına yer verilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise girişimcilik eğitimi alan KOBİ sahiplerinin kişilikleri ele alınarak yapılan ampirik bir çalışma yer almaktadır. Öncelikle yapılmış olan çalışmanın metodolojisi kapsamında; amaç, önem, veri toplama metodu, araştırmanın ölçekleri, örneklem evreni, hipotezler ve elde edilen

bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın analiz kısmında bağımlı değişken olan girişimcilik ruhu ile bağımsız değişkenleri olan dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutları arasında demografik faktörler kullanılarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilip elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

1. GİRİŞİMCİLİK

1.1. Girişimciliğin Kavramsal Değerlendirilmesi

Son yıllarda sıkça karşılaştığımız Girişimcilik kavramı ve girişimcilik faaliyetleri sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte hem uluslararası hem de ulusal boyutta önem arz eden bir konuma gelmiştir. İlk kez onsekizinci yüzyılın başlarında İrlandalı Richard Cantillon adlı iktisatçı tarafından yapılan girişimcilik tanımında girişimci henüz belirlenmemiş bir değerle satmak üzere üretimin hizmetlerini ve girdilerini bugünden üreten ve satın alan kişi olarak tanımlanmıştır (Eren, 2001:8). Girişimcilik konusunda sonraki yıllarda pek çok farklı yorum getirilmesine rağmen Joseph A. Schumpeter dışında girişimcinin bu konu üzerindeki önemine yeterince değinen olmamıştır. Schumpeter, girişimciyi ekonomik aktiviteyi yenilikçi ve değer kazandıracak bir biçimde yeniden düzenleyen kişi olarak tanımlamıştır (Uğurlu, 2013:103).

Girişimcilik kavramı üzerine birçok tanımlama yapılmakla birlikte; genel olarak, ekonomiyi takip ederek yeni iş imkanlarını saptayan; sermayesini ve üretim için gerekli iş gücü, hammadde, araç-gereç, üretim yeri vb., temin ederek örgütsel bir düzen kuran ve işleten gerçek ya da tüzel kişi veya kişiler “girişimci”, bu sürecin bütünü ise “girişimcilik” olarak tanımlanmaktadır (Küçüktekin, 2006:6).

Schumpeter’i takip eden Israel M. Kirzner, girişimciyi “başkalarının algılayamadığını algılayan ve bu sezgiye göre hareket eden kişi” olarak tanımlamıştır (Foss ve Klein, 2002:5). Konuya başka bir pencereden bakan Albro Martin ise kimlerin girişimci olmadığına değinmiştir. Martin’e göre; “sadece işletme sahibi olmak, sermayedar olmak, sanat boyutunda yaratıcılık sergilemek girişimci olarak kabul edilmemektedir” (İraz, 2005:156).

Girişimcilik kavramına önemli katkıları olan Peters ve Hisrich’a göre girişimci; hammadde, emek ve diğer varlıkları daha büyük değer oluşturacak biçimde birleştiren birey olarak tanımlanmıştır. Girişimci, bununla birlikte, yenilik, değişiklik ve yeni bir düzenin kurucusudur. Bu anlamda girişimcilik ise,

yeterli zaman ve emek ayırarak, fiziksel, sosyal riskleri ve mali durumu göze alarak, kişisel tatmin, bağımsızlık ve ekonomik ödül kazançları sağlayarak yeni bir değer ortaya çıkartma süreci şeklinde değerlendirilmektedir (Aytaç, 2006:141).

Bilinen en klasik girişimcilik yolu gelişen teknolojiyi kullanarak önceden üretilmemiş inovatif üretimler yapmaktır. Bununla birlikte ürünlerin pazarlama, dağıtım ve satış sonrasında yapılacak iyileştirmeler, tüketicilerin sürekli değişen beklentilerini önceden algılayıp hızlı çözümler üretmekte girişimcilik kapsamına girmektedir. Kimsenin göremediği fırsatları görüp pazarda rekabetçi olma noktasında yeni pazarlar şüphesiz girişimcilere büyük üstünlük sağlamaktadır. Bundan dolayı girişimcilik; pazarlama, yönetim, finansman ve üretim arasındaki etkileşimi etkili bir biçimde uygulayabilme yeteneği olarak görülmektedir. Aynı zamanda ideal bir girişimci; kaynaklar ile öncelikli olanları iyi tespit eden ve bunu stratejik bir planlama ile hızlı bir şekilde aktif hale getiren birey olarak da tanımlanabilir (Küçükaltan, 2009:25).

Sonuç olarak girişimcilik yeniliklere açık ve geleceğe dair öngörülerini kuvvetli, sürekli yeni fikirler üretebilecek nitelikte bakış açıları ile şekillenecektir. Girişimci güçlü sezilere sahip, çevresini gözlemleyebilen, hayal gücü fazla, verilere ulaşabilecek bağlantılar ağına sahip, inandırma gücü yüksek, yaratıcı, belirsiz durumlarda karar alabilen ve aldığı kararları azimle uygulayan, kendine güvenen bir kişilik olarak şekillenmektedir.

1.2. Girişimciliği Etkileyen Temel Faktörler

Girişimcilik üzerine yapılan çalışmaların üzerinde durduğu konuların başında girişimci kişiliğinin ortaya çıkmasında etkin rol oynayan faktörlerin ve dürtülerin neler olduğudur. Klasik iktisat anlayışını benimseyen ekonomistlere göre kar gütmeye isteği bir diğer ifadeyle bireysel çıkarların yoğunlaşması girişimcilik için en temel etken dürtüdür. Girişimciliğinin ortaya çıkışında etkin olan faktörlerin araştırıldığı çalışmaların sonucunda çıkan bir başka sonuçta girişimcilik için iktisadi güdülerden ziyade psikolojik etkenlerin daha etkin olduğu düşüncesidir (Johnson, 2005:137).

Girişimcilik eğilimi ile girişimcilerin yaş dönemleri arasındaki ilişki yapılmış çalışmalar ile kanıtlanmıştır. Araştırmalar iş kurma girişimlerinin genellikle 22-55 yaş arasında cereyan ettiğini göstermektedir. Bireylerin genç olması ve finansal yada aile sorumluluğu gibi zorunlulukları olmaması bu yaşlarda girişim kararı almalarında önemli olmaktadır (Dobransky, 2002).

Yaş ile ilgili yapılan tüm çalışmalar; erken yaşlarda iş kurmanın sonuçlarının daha iyi olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni ise başarısızlık karşısında çabuk toparlanma, yoğun motivasyon ve yüksek enerjidir.

Bireyler için evlilik kurumu büyük önem taşıdığından evli bireylerin iş kurma noktasında risk alma veya işin getireceği stresi üstlenme eğilimleri düşüktür. Zira bekar bireyin taşıdığı sorumluluk yalnızca kendi ile sınırlı iken evli bireyin sorumluluğu eşi ve çocukları ile daha geniş sınırlara sahiptir. Evli ve çocuğu olmayan birey; başarısızlığa uğrama riskini daha kolay bir şekilde göze alabilir; çünkü sorumlunun bakmak durumunda olduğu bir ailesi yoktur (Demircan, 2006).

Literatürde yapılan çalışmaların çoğu erkek girişimcilerin özelliklerini belirlemeye yönelik olmuştur. Hisrich'e göre girişimcilik konusu ele alındığında erkek ve kadınların her açıdan farklı yetenek düzeylerine ve güdülere sahip olduğu görülmektedir (Hisrich, 1985). Erkekleri motive eden faktör genellikle para kazanmak iken kadınlarda para kazanma düşüncesi daha sonraki evrelerde yer almaktadır.

Doğuştan kazanılan özellikler dışında sonradan kazanılan özelliklerinde girişimcilik üzerinde önemli etkisi olduğu yapılan çalışmalar ile saptanmıştır. Bu özelliklerin en başında eğitim gelmektedir. Eğitim olumlu yada olumsuz etki gösterebilmektedir. Ailede ve eğitim kurumlarında verilen girişimcilik eğitimi bireyin içindeki yaratıcılığın, gelişmesine önemli katkı sağlayabilmekle birlikte tam tersine girişimcilik yeteneğinin kaybolmasına da sebep olarak gösterilmektedir. Yapılan çalışmalar, devamlı değişen ve geçerliliği kısa zamanlı olan önemi az bilgileri öğretmektense, yeni bilgilerin ortaya çıkarılması üzerinde

duran eğitim ile büyüyen çocukların girişimciliğe daha yakın olacakları bilgisine ulaşılmıştır (Arıkan, 2004:54-55).

Kişilik kavramı, bireyin diğer kişilerin yanında göstermiş olduğu davranış özellikleridir. Bu tanıma göre kişilik, bireyin ayırıcı (distinctive) ve özel (characteristic) davranışlarını konu edinmektedir. Kişiliğin özel olması bireyin devamlı yaptığı veya en tipik davranışlarını simgelemesindedir. Ayırt edici olması bu tipik davranışların kişiyi diğer kişilerden ayırıcı özellikler taşıyor olmasındandır (Morgan, 2015:286). Bugüne dek ve halen de kuvvetle ayrıldıkları nokta, davranışın özel ve ayırt edici yönlerinin nasıl ortaya konulacağı ve adlandırılacağıdır. Bu soruna yönelik birçok yaklaşım denenmiş ve bunların her biri farklı kişilik teorilerin oluşmasıyla sonuçlanmıştır. Bunlar, treyt yaklaşımı, durum yaklaşımları (statetheories) ve sosyal davranış yaklaşımıdır (Morgan, 2015:293). Özellik (trait) yaklaşımı araştırmalarda en çok kullanılan yaklaşım olarak sunulmaktadır ve bu yaklaşımın içinde 5 Faktör Kişilik Modeli hem kişilikte hem de kuramın değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanıldığı ifade edilmektedir (John vd., 2008:114). Model kesinlikle kişilik hakkında her şeyi açıklamamakta, ancak yeni ölçekler, yeni yöntemler, yeni kişilik kavramları geliştirilmesinde yararlı bir başlangıç noktası ve bakış açısı sağlamaktadır (McCrae ve John, 1992:207). Bu kuramın varsayımı, bazı kişilik özelliklerini açıklamaya yönelik bireysel farklılıklara odaklanarak kişilik testleri aracılığıyla kişiliğin ortaya çıkarılmasıdır (Whalen ve Gates, 2006:2). McCrae ve Costa (2008), Beş Faktör Teorisini her boyutun genetik, biyolojik ve nedensel temellerini açıklamayı amaçlayarak ele almıştır.

Treytler insanların çevrelerine karşı düzenli olarak göstermiş oldukları tepkilerdir. Çoğunlukla 5 birincil treyt, treyt derecelendirme ölçekleri ve kişilik soru listelerinin faktör analizleri sonucu belirlenebilmektedir. Treyt-derecelendirme ölçeğine dayalı faktör isimleri dışa dönüklük, uyuşabilme, sorumluluk, duygusal dengelilik, kültür şeklinde ortaya çıkmaktadır. Durum kuramları ise kişinin altta yatan gereksinimleri üzerinde durmaktadır. Her iki kuramın da zorluğu, insanların değişik durumlarda ya da ortamlarda değişik ve kendilerine özgü davranış özellikleri göstermelerinden kaynaklanmaktadır. Sosyal

davranış kuramı, bu olguyu değerlendirerek kişiliği, çeşitli durumlara gösterilen öğrenilmiş davranımlar olarak tanımlamaya çalışmaktadır (Morgan, 2015: 293).

Girişimciliğin doğası gereği yüksek duygu ve enerji yüklü bireyler şüphesiz diğer insanlara nazaran farklı psikolojik özelliklere sahiptirler. Girişimciler için araştırmaların ulaştığı psikolojik etmenlerden bazıları şunlardır (İraz, 2005:178).

- Sorumluluk yüklenme, karar verme,
- Karar verirken risk alma faktöründen çekinmeme,
- Alınan kararlarla birlikte somut önerilere erişim,
- Çalışılan sahalarda daha çok beyin gücü kullanılanları tercih etme,
- Çalışma isteğini dürtüleyen etkilerden birinin para kazanma arzusu olması,
- İleri görüşlü olabilme mekanizma etmeninde,
- Çevresel ilişkileri ve iş ilişkileri mevzusunda profesyonel kararlar alma.

Çocuklar ailelerinden almış oldukları eğitimin etkisini hayatları boyunca hissederler. Yapılan araştırmalar bireyin doğumdan itibaren en çok babasından etkilendiğini ortaya koymuştur. Bu sebeple girişimci ruha sahip kişilerin oluşturduğu ailelerde yetişen çocukların girişimcilik eğilimleri diğerlerine nazaran daha yüksek olmaktadır.

Bireylerin girişimcilik sürecinde aile yapıları da oldukça önem arz etmektedir. Aileden kazanılan ahlaki değerlerin girişimcilik yetisi üzerinde 3 türlü etkisi bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar (İraz, 2005:176);

- Olumlu Etki (Teşvik Edici),
- Yaratıcı Etki (Kararsızlık),
- Olumsuz Etki (Kısıtlayıcı Etki).

Aile faktörü çocuğu kendi işini kurma ve hayatını kazanma konusunda çocuğu teşvik eder. Aile lideri girişimci ise ya da aile etrafında girişimci kişiler var ise bu kişiler çocuğa rol model olarak gösterilir.

Çocuğun aile içinde horlanması başarıma arzusunu körelteceği gibi aile içi maddi imkânsızlıklar da girişimci olmasını engellemektedir.

Modern çağdaki toplumlarda aile çocuğunu toplumsallaştırmak yerine eğitim rolünü üstlendiğinden çocuğun uzun zaman okula devam etmesini gitmesini beklemektedir. Başarılması zor duruma yönlendirilen bu çocuklar ailede yeterince eğitim almadıkları için kararsız kalırlar (İraz, 2005:177).

Ailenin etkisi bununla da kalmamaktadır. Kardeş sayısı, kardeşlerin doğum sıraları, ebeveynlerinin meslekleri, sosyal statüleri de çocuk üzerinde önemli etkiye sahiptir.

Bireylerin girişimci yönlerinin ortaya çıkmasında etkili olan etkenlerden biri de bireyin içinde bulunduğu çevre durumu olmuştur. İçinde bulunulan çevrenin sosyoekonomik koşulları, teknolojik ve kültürel yapısı girişimciliği etkileyen başlıca çevresel etkenlerdir (Özden, 2008:232).

Toplumun kültürel yapısında belirleyici rol üstlenen dini değerlerin girişimciliğe olan etkisi ilk olarak MaxWeber tarafından incelenmiştir. Weber adlı iktisatçı kitabında Protestan Ahlakı ile kapitalizm olgusu üzerinden girişimciliğin dini değerler ile ilişkisini irdelemiştir (Weber, 1997:16-17).

Weber'in Protestan ahlakını girişimcilik ile bağdaştıran düşüncesini Tanyaş şöyle açıklamıştır: “İnanan, Tanrı'yla olan ilişkisinde kişinin kendini diğer varlıklardan soyutlanmış gördüğü için Tanrının karşısında varlığını birey olarak tanımlar güçlü bir bireyselliğe ulaşır. Bu güçlü bireysellik bununla birlikte ekonomik aktörün girişimciliğini ortaya koyar ve idame ettirir” (Tanyaş, 2007:74).

Weber'e göre tarih boyunca toplumlar kapitalizm benzeri faaliyetlerde bulunmuşlardır. Kar etme arzusu ise her çağda her toplumda popülaritesini korumuştur.

Ülkelerin izlemiş oldukları politikaların girişimcilik üzerine etkileri tartışılmaz. Ülkede girişimciliği özendirici politikaların benimsenerek uygulanması girişimcilik faaliyetlerini arttıracak gibi aksi şekilde bir yapılanma girişimciliğe engel olacağından girişimcilik faaliyetleri de şüphesiz azalacaktır. Bürokrasinin desteği ve ekonomi politikalarının teşviki ile girişimcilik gelişip yaygınlaşabilecektir (İraz, 2005:178).

1.3. Girişimcilik Yaklaşımları

Girişimciliği açıklamaya çalışan yaklaşımlar Bireysel Yaklaşım, Çevresel Yaklaşım ve Firma Yaklaşımıdır.

Bireysel yaklaşım; daha çok girişimcinin kişisel yeteneklerine bağlı olan çalışmalarını içerir. Bu bireysel yaklaşımı kullanan çalışmalarda en kritik nokta "Neden belirli kişilerin iş kurdukları ve başarı gösterdikleri" ile alakalıdır. Yapılan araştırmaların çoğunda bireylerin psikolojik özellikleri ile demografik özellikleri ortaya çıkarılmıştır. Girişimcilik özelliklerinin ortaya çıkmasında en önemli faktörlerin psikolojik ve sosyolojik etkiler olduğu üzerinde yoğunlaşmıştır (İrmiş vd., 2010:18).

Girişimci ailede büyüyen çocukların, ailenin ilk çocuklarının, erkek çocuklarının girişimcilik faaliyetlerinde bulunma ihtimali yüksektir. Yine demografik olarak yaş, gelir durumu ve medeni hal gibi etmenlerde önemli faktörlerdendir.

Psikolojik olarak ise bireylerin manevi değerleri, geçmiş tecrübeleri, bilinçaltından etkilenen davranışları girişimcilik eğilimlerini belirlemede önem arz etmektedir. Özgüven, risk alma, motivasyon gibi psikolojik özellikler girişimciliğin belirlenmesinde etkin rol oynamaktadır (Özden vd., 2009:5). Yüksek motivasyon, risk alma, sabır gibi özellikler nedeni ile girişimciler toplumda lider olarak algılanırlar.

Bununla birlikte bireysel yaklaşım adından da anlaşılacağı gibi girişimciliği yalnızca bireyin girişimsel nitelikleri bazında açıklamaktadır. Böylesi bir bakış açısı girişimciliği açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Sadece bireyin özelliklerine bağlı olmayan girişimcilik tüm bu unsurlar ile diğer tüm faktörlerin etkileşimi ile yoğrulmuş bir olgudur. Bu nedenle bireysel yaklaşım tek başına girişimciliği açıklamak için yeterli görülmez.

Çevresel yaklaşım etkisine göre bireysel yaklaşımının girişimcilik üzerinde son derece önemli etkisi bulunmakla birlikte girişimciliği ifade etme noktasında tek başına yeterli değildir. Bireysel yaklaşım kişisel özellikleri değerlendirirken çevresel etkileri yada bireyin çevreye vereceği tepkiyi ihmal etmektedir. Çevre girişimcilik üzerinde en az kişisel özellikler kadar önem arz etmektedir. Zira çevresel faktörler girişimciliği destekleyici, özendirici olabildiği gibi girişimciliği engelleyici olduğu durumlara da rastlanabilmektedir.

Çevresel faktörlerden biri olan kültür adeta girişimcilik ile iç içe geçmiş bir olgudur. Bireylerin içinde buldukları, yetiştikleri bazı kültürler risk almayı, deneyerek öğrenmeyi teşvik edebilirken bir başka kültür daha muhafazakâr bir yapı göstererek istikrardan yana tavır almakta, alışılmışın dışına çıkmayı öneren davranışları hoş karşılamamaktadır. Özetle girişimcilik eğilimi yüksek kültürlerde bireylerin girişimci olma potansiyelleri daha yüksek olmaktadır.

Girişimcilik potansiyeli düşük kültürlerde bu yapıyı kırabilmek için girişimciliğin küçük yaşlardan itibaren insanlara anlatılması hatta öğretilmesi gerekmektedir. Öğretilen girişimcilik yine ülke politikaları ve sosyal çevre ile de desteklenerek teşvik edilmelidir. Ülkelerin eğitim sistemlerinde düzenlemeler yapılarak bireyleri risk almaya özendiren, araştırma geliştirme faaliyetlerine yönlendiren yapılar oluşturulmalıdır (Öztürk, 2008:26).

Özellikle girişimcilik konularında verilecek eğitimler ve bu eğitimleri destekleyecek teşvikler ile hem yeni girişimciler hem de gizli kalmış girişimcileri ekonomiye kazandırmak mümkün olacaktır.

Girişimciliği açıklamaya çalışan bir diğer yaklaşım ise ‘‘Firma Yaklaşımıdır’’. Daha çok mevcut bir işletmenin faaliyetleri üzerinden girişimciliği açıklamaya çalışan bu yaklaşım girişimcilik ile yöneticilik arasında ilişki kurmaktadır. Girişimci girişimi başlatmakla yetinmeyip bu girişimi geliştirip büyütmeyi amaçladığından yönetsel özelliklere de mutlaka sahip olmalıdır.

İşletmenin sürdürülebilir olması, büyüyüp gelişmesi o işletmeyi hayata geçiren girişimcinin yönetsel özelliklerinin olması ile doğrudan alakalıdır. Zira firma yaklaşımına göre girişimci işini kurduktan sonra onu geliştirmek, ona katma değer sağlamak adına işinin başında olacaktır (İrmiş vd., 2010:20).

1.4. Girişimcilik zellikleri

Girişimcinin karakteristik yapısı onu diğer insanlardan ayıran başlıca özelliktir. Girişim sahiplerinin tutkulu, başarma isteğine sahip, yaratıcı, hızlı karar alabilen kişiler olduğu gözlenmektedir. Girişimci kişiler risk alabilen ve çalışma hayatı boyunca karşılaşabileceği zorluklar ile mücadele edebilecek yapıda kişilerdir (Bozkurt, 2007:197).

Girişimcilerin kişisel özellikleri ile elde ettikleri başarı arasında bir ilişki olduğuda bilinmektedir. Başarılı girişimcilerin kişisel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Yılmaz ve Sünbül, 2009:197).

- Başarı İhtiyacı
- Risk Alma Eğilimi
- Belirsizliğe Karşı Tolerans
- Kontrol Odağı
- İyimserlik ve Sorunlarla Başa ıkma
- Liderlik
- Yenilikçilik ve Yaratıcılık
- Kendine Güven

1.4.1. Başarı İhtiyacı

McClelland’a göre insanları belirli bir yönde davranmaya iten üç temel unsur bulunmaktadır. Bunlar güç elde etme ihtiyacı, ilişki kurma ihtiyacı ve

başarma ihtiyacıdır. Girişimcileri de kendi işlerinin patronu olmaya sevk eden en önemli faktör başarma ihtiyacıdır (Döm, 2008:31).

McClelland'ın başarı ihtiyacı teorisine göre başarma arzusu yüksek olan kişilerin bu konuda diğerlerinden daha önde olmasının sebebi başarılı olmak için daha hevesli olmaları ve bu kişilerin girişimcilik eğilimlerinin de daha yüksek olmasına sebep olmasıdır. Girişimci başarmak için pek çok şeyi deneyebilecek cesareti gösterebildiği gibi yine bu arzusunda dolayı risk de alabilmektedir. Literatürde başarma ihtiyacı ile girişimcilik arasındaki ilişkinin muhtelif çalışmalarda araştırıldığı görülmektedir (Özden vd., 2009:5). Başarma ihtiyacı ile girişimcilik arasında kayda değer ilişki olduğunu ifade eden Johnson'a göre başarı ihtiyacı girişimcileri toplumun diğer bireylerinden ayırır (İrmiş vd., 2010:22).

Johnson girişimcilik literatüründeki önemli çalışmaların hemen hemen tamamında başarı ihtiyacı kişilerle girişimcilik arasındaki kişilerin ilişkilerinin ele alındığını ifade ederken girişimcilik eğilimi çok olan ve girişimcilik eğilimi hiç olmayan kişiler arasındaki farkları araştıran sayısız çalışmada da başarı ihtiyacının girişimci olanlarda çok daha yüksek olduğunun görüldüğünü belirtmiştir (Özden vd., 2009:5).

1.4.2. Risk Alma Eğilimi

Sermaye, doğal kaynaklar ve emek gibi temel üretim faktörlerini bir arada tutup hizmet ve mal üretimini başlatan, başlatılan bu süreçte gerekli finansmanı ve pazarı bulan kişiye girişimci denir. Bu temel etmenlere ilaveten girişimcilik dördüncü faktör olarak tanımlanabilir. Kar güdüsü ile hareket eden girişimci bu süreçte bazı riskleri de üstlenmek durumundadır. Kişilerin alabilecekleri riskler, başa çıkabilecekleri diğer bir deyişle katlanabilecekleri orandadır. Girişimciler işletmelerinin sürdürülebilir olması için büyük riskler yerine orta düzey riskleri almayı daha uygun bulurlar (Karabulut, 2001:17-23).

McClelland'ın girişimcilik üzerine yaptığı araştırmada, başarı ihtiyacı yüksek kişilerin risk alma eğilimlerinin bu arzuları ile orantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Çünkü girişimcinin başlattığı süreç bazı belirsizlikleri de beraberinde getirmektedir (İrmiş vd., 2010:23). Belirsizliklerin üstesinden gelmek için ortaya

çıkan riskleri doğru analiz etmek ve yine doğru strateji ile müdahale etmek gerekmektedir. Özetle risk alma eğiliminin girişimcilik ile özdeş hale geldiğini söylemek mümkündür.

1.4.3. Belirsizliğe Karşı Tolerans

Karşılaşılan bir olayda sahip olunan bilginin içinde bulunulan durumu açıklamada yetersiz kalması belirsizlik olarak nitelendirilmektedir. Kişinin bir belirsizlik halini algılayarak bu duruma karşı strateji üretmesi kişinin belirsizliğe tahammül sınırını belirler. Belirsizliğe katlanan kişiler istikrardan uzak tahmini güç durumlardan kurtulmak için çaba sarf edenlerdir (Özden vd., 2009:5). Belirsizliğe katlanma dereceleri düşük olan girişimciler değişime mukavemet gösterirken yüksek olanlar değişime hızla ayak uydurabilmektedirler (Yazıcı ve Şahin, 2006:20).

1.4.4. Kontrol Odağı

İçsel ve dışsal kontrol odağına sahip kişilerin farklı inanışları kontrol odağı kavramını doğurmuştur. Dışsal kontrol odaklı bireyler hayatları ile ilgili cereyan eden hadiselerin kontrol edilemeyen güçler tarafından yönetildiğine inanmakla birlikte bu süreçte kendilerini pasif olarak görmektedirler. Hedeflerine ulaşabilmelerinin talihe, şansa yada kendilerinden güçlü kurumlara bağlı olduğunu düşünürler. İçsel kontrol odaklı bireyler ise dışsal kontrol odaklı bireylerin aksine kendilerinin yaşadıkları yada karşılaştıkları durumlar özelinde daha etkin rol oynadıklarına inanırlar. Hayatlarındaki olayları kendi çabaları ile kontrol edebileceklerini düşünen içsel kontrol odaklı kişiler çevrelerini etkileme ve ikna kabiliyetlerine güvenmektedirler. İçsel kontrol odaklı bireyler kendilerine has stil sahibi iken dışsal kontrol odaklı bireyler daha çok piyonlara benzemektedir (Uygun, 2006:30).

1.4.5. İyimserlik ve Sorunlarla Başa Çıkma

Çalışma hayatları boyunca sık sık belirsizlikler ile karşılaşmak ve bu durumları aşabilmek adına makul riskler almak durumunda kalan girişimciler her koşulda iyimser olup motivasyonlarını yüksek tutmak durumundadır. Ancak bu şartlarda değişen piyasa koşullarına hızla adapte olup alternatif strateji

belirleyebilirler. Gerekli şartların sağlanması neticesinde girişimciler finansman sorunları, tüketicinin sürekli değişen istekleri ve değişen rekabet şartları ile başa çıkabilirler (Kınay, 2006:10).

1.4.6. Liderlik

Sahip oldukları özellikler ve yetenekler çerçevesinde girişimci unvanına sahip olan bireylerin bu unvanlarını koruyabilmek için ilave olarak bazı rolleri de üstlenmeleri başarı için gereklidir. Bu anlamda girişimci girişimi gerçekleştirirken kurucu rol üstlenmekte olup sonrasında ise girişimin hayatını devam ettirebilmesi adına hem belirli bölümlerde yöneticilik yapmakta hem de personeline rehberlik yapmaktadır. Fırsatları kollayan, bu fırsatlar için kaynakları bir araya getiren ve risk alan girişimci, süreci yönetirken girişimci özelliklerinin yanı sıra liderlik özellik ve davranışlarından da yararlanmak durumundadır. Lider, geleceği ön görüp pozisyon alan, hayalleri ile gerçekler arasında hassas bir denge kuran, risk alıp aldığı bu riski yönetebilen kişidir. Bir organizasyonda girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasında en büyük görev lidere düşmektedir, bu nedenle liderin girişimci liderlik anlayışı ile personeline örnek olması gerekmektedir. Liderlik özellikleri girişimciye; sistemi tanıma ve eksikleri giderme, rekabet ortamında avantaj sağlama, sorunlara yaratıcı çözümler getirme, belirsizliği irdeleme, stres ve tepkiler ile mücadele gibi özellikler kazandırır. Bu özellikteki girişimci öğretici, yaratıcı, yenilikçi olmasının yanında kriz durumlarında bile yenilikçi fikirler öne sürebilir (Çevik, 2006:63).

1.4.7. Yenilikçilik ve Yaratıcılık

Yenilik girişim sürecinin tıkandığı noktalarda adeta bir anahtar görevi yapmaktadır (Eyuboğlu, 2007:16). Bir işletmenin sağlıklı bir şekilde hayatına uzun yıllar devam edebilmesinde en önemli unsur inovasyon köken olarak ta yeni anlamına gelen Latince “nova” sözcüğünden türemiştir (Altuntaş ve Dönmez, 2010:53).

Yepyeni bir ürün veya hizmeti getirmek suretiyle fark yaratan yada mevcut bir iş fikrini yeniden ele alarak daha iyi bir iş çıkaran kişi girişimcidir. Ancak girişimci her zaman yenilik yapmak zorunda da değildir. Girişimci içinde

bulunduğu çevreyi çok iyi gözlemleyen, yorumlayan ve uzun dönemde ihtiyaç olabileceğini düşündüğü ürün veya hizmeti üretmek için kaynakları bir araya getiren kişidir (Gözek, 2006:6).

Girişimcinin en önemli özelliklerinden biriside yaratıcılıktır. Yaratıcılığın doğası bilginin yeniden üretilmesine odaklanır. Yaratıcı kişilerin bağımsız davranışlar sergilemesi beklenir. Yaratıcılık, esneklik, farklı bakış açısı, çevreye ve insanlara duyarlılık, yeni durumlara karşı hazırlıklı olma, farklı sonuçlara varabilme gibi özellikleri içinde barındırır (Cabar, 2006:23). Girişimcilik bilinmeyenin ortaya konulması olup mevcut fırsatların görülmesi yada yeni fırsatların yaratılması esasına dayanır (Soysal, 2010:87).

1.4.8. Kendine Güven

Kişinin bir girişime başlarken ilk olarak kendisine inanması ve başarılı olacağı konusunda kendine güvenmesi gerekmektedir. Diğer bir deyişle girişimci başarı için gerekli donanımın kendinde olduğuna inandığı sürece başarıya ulaşacaktır. (Bozkurt, 2007:101). Belirli bir girişim için gerekli yetenek ve özellikleri bünyesinde barındıran girişimci bu özelliklerini kendine olan güveni ile ne kadar besleyebilirse o kadar başarılı olacaktır.

2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK

Girişimciliğin tarihi insanlık kadar eskidir. İlkçağlardan beri insanoğlunun ihtiyaçlarını sınırlı imkanlar dahilinde karşılamaya çalışırken yaptığı faaliyetler girişimcilik kavramını doğurmuştur (Dolgun, 2003:9). Yine bu dönemde tüccarların kervan yolları ile deniz yolunun gelişmesi ile girişimcilikte gelişmiştir.

Orta Çağ döneminde ise girişimcilik hükümet ölçeğinde projeleri tasarlayan ve yöneten kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülke politikalarında halk ile hükümet arasında cereyan eden finansmanı yönetmek yine girişimcilerin göreviydi (Yurtsever vd., 2006:2). Bu dönemde devlet tarafından finanse edilen büyük ölçekli projeleri planlayan ve yöneten kişi olarak tanımlanan girişimciler genellikle katedral, manastır ve bunun benzeri mimari yapılardan üstlendiği kesişlerden oluşmaktaydı (Arıkan, 2004:3).

Bin yedi yüzlü yıllarda ise devletle yaptıkları iş sözleşmeleri gereği kar ve zararı üstlendikleri için girişimciler; bir hizmet sunmak ya da taahhüt edilen bir malı üretmek üzere hükümetle sözleşme yapan kişi olarak tanımlanmıştır (Arıkan, 2004:4). Bu dönem girişimcilerine en birinci örnek olarak devletten büyük bir banka kurmak üzere izin alan Fransız John Law gösterilebilir (Arıkan, 2004:4).

18. yüzyılda merkezî devlet anlayışından uzaklaşılması ile girişimcilik daha çok telaffuz edilir hale gelmiştir. Bu dönemde girişimcilik kavramına en büyük katkının İrlanda asıllı ekonomist Richard Cantillon tarafından yapıldığını söylemek mümkündür. Cantillon girişimcilik alanında pek çok çalışma yapmış ve iktisadi alanda girişimcilik kelimesini kullanan ilk kişi olma unvanını almıştır. Cantillon'a göre girişimciler iktisadi sistemin tam ortasında değişim ve dönüşüm gibi etkinliklerden sorumlu talep arz dengesi oluşturan kişilerdir (Alada, 2012:48)

19. yüzyılda sanayinin makineleşmesi ve buna paralel olarak hızlanması ile bireysel girişimcilik hamleleri güç kazanmış ve modern girişimci kavramının doğmasına etken olmuştur. Yine bu dönemde girişimcilik dediğimizde öne çıkan isim Jean Baptiste Say olmuştur. Say'dan itibaren yeniden şekillenen üretim faktörlerine girişimcilik de eklenmiştir (Müftüoğlu vd., 2004:5). Say girişimcinin

işletme içindeki pozisyonunu yeniden belirleyerek girişimcilik kavramına en büyük etkiyi yaratmıştır. Girişimci ile sermaye sahibi arasındaki ayrımı belirleyen Jean Baptiste Say adlı iktisatçıya göre sermaye sahibi fiyat karşılığı mali risk alan kişi olarak tanımlanırken, girişimci topluma katma değer katmak üzere üretim faktörlerini optimum şartlarda bir araya getiren kişi olarak tanımlanmıştır (Arıkan, 2004:5).

Girişimcilik bireylerin sahip oldukları sermayeleri ile iş kurması şeklinde tanımlanırken 20.Yüzyıla gelindiğinde Joseph Schumpeter; The Theory of Economic Development kitabıyla girişimciliğin iktisadi kuramının temelini atmıştır (İraz, 2005:154). Schumpeter bu çalışmasında girişimciyi ekonomik hareketin merkezine yerleştirmekle birlikte yenilik kavramının önemine değinmektedir.

1980'lerde popülaritesi artan girişimcilik kavramı, en büyük sosyal ve ekonomik güç olarak kabul edilmiştir. Kişilerin din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın, fırsat eşitliğine dayalı, yalnızca başarıları kıstasında ödüllendirilmelerinin girişimcilik sayesinde olacağı da bu dönemde kabul görmüştür (Alpşahin, 2011:77).

1990'larda yüksek işsizlik oranlarının ortaya çıkması, Çin'in dışı açılması gibi nedenler girişimciliğin önemini daha da arttırmıştır (İraz,2005:156). Bu yıllarda hem Avrupa Birliği ülkelerinde hem de ABD ülkelerinde önemli teşvik uygulamalarına gidilmesi ve işletme okullarında girişimcilik eğitimlerine önem verilmesi girişimciliğin daha anlaşılır hale gelmesini sağlamıştır. Girişimcilik kavramının bilimsel özellikler kazanması da yine bu dönem ve benzer faaliyetler sonucunda elde edilmiştir (TÜSİAD, 2002:45).

Ülkelerde girişimcilik faaliyetlerinin düzeyini, girişimciliğin gelişmedeki etkisini ve ülkeler arasındaki farklılığa sebep olan etkenleri araştırmak, girişimciliği ilerletmeye yönelik politikaları tavsiye vermek üzere kurulmuş kar amacı taşımayan bir araştırma konsorsiyumu olan Dünya Girişimcilik Platformu – Global Entrepreneurship Monitor (GEM)'nun yapmış olduğu bir araştırmaya göre Brezilya'da her sekiz, Amerika Birleşik Devletleri'nde her on, Finlandiya ve

İsveç’de her elli, Japonya’da ise her yüz yetişkinden biri şirket kurmaktadır (GEM, 2001). Ülkeler arasında olan farklılıklar araştırıldığında ise ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel yapıların bir sentezi olan girişimciliğin oluşabilmesi için güçlü kurumsal yapılara ihtiyaç vardır (TÜSİAD, 2002:47).

Orta Asya’dan gelip Anadolu’ya yerleşerek göçebe hayattan yerleşik düzene geçen Türkler ticaret ve özellikle sanatkârlık konularında oldukça ileriydiler. Bu nedenle ülkemizin yaklaşık bin yıllık bir girişimcilik tarihine sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Göç eden sanatkârlara iş bulmak, bu kişilerin Anadolu’daki Bizans sanatkârları ile rekabet edebilmesine imkân oluşturmak, ihtiyaca göre üretimi ayarlamak amacıyla kurulan Ahilik teşkilatı o dönemde oldukça etkili olmuştur. Hatta teşkilat Osmanlı’nın kuruluş ve yükselme dönemlerinde siyasi ve askerî açıdan da önemli faaliyetlerde bulunmuştur.

Ancak Osmanlı hükümdarlarının halk arasında iş bölümüne giderek Türkleri ticaretin dışında bırakması, ticaretin azınlık gruplar tarafından gerçekleştirilmesi, Türklerin daha çok askerlik, bürokratik, tarım ve hayvancılık gibi işlere yönlendirilmesi ile girişimcilik bir duraklama evresine girmiştir (Durukan, 2007:27). Türk toplumunun uzun bir süre ticaretin dışında kalması ticaret altyapısının ve ticaret kültürünün Türk insanında gelişmesini önlemiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde Türklerden iş adamı yapılması, Müslüman Türk ticaret erbaplarının yetiştirilmesi hususunda önemli çabalar sergilenmiş olmasını göstermektedir. Bu durum Osmanlı İmparatorluğu’ndan sonra gelip kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin de ana stratejilerinden birini oluşturmuştur. Nitekim cumhuriyetin ilanından önce bin dokuz yüz yirmi üç, şubat ayında İzmir’de toplanan İktisat Kongresi’nde alınan kararlardan biriside Türk ve Müslüman kesimden iş adamı yetiştirilmesi hususundadır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004:11).

1929 yılında tüm dünyada yaşanan ekonomik krizin yarattığı ekonomik daralma girişimciliğin gelişimini ülkemizde de olumsuz etkilemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında kamuya dayalı girişimcilik ağırlıklı olarak görülmekte iken 1950’li yıllardan itibaren çeşitli teşvik politikaları ile özel girişimcilik

özendirilmiş ve hızlı bir gelişme sağlanmıştır. Ülkemizde kurulan işletmelerin %96,8'i 1950 sonrasında kurulmuştur (Tekin, 2005:25).

2.1. 1923-1950 Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu yıkıldıktan sonra kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde özelleşme önemli bir konuma gelmiş ve yeni cumhuriyetin iktisadi alandaki en birinci politikalarından birisi olmuştur. Özellikle cumhuriyet ilan edilmeden 9 ay önce, 1923 Şubat ayında İzmir'de gerçekleşen İktisat Kongresi'nde alınan ana kararlarından biri de Müslüman ve Türk halktan iş adamı ve tüccar insanlar oluşturma izindedir. Yeni cumhuriyetin bu politikası bin dokuz yüz otuzlu yıllara kadar süre gelmiştir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004).

Sonuç olarak bu dönemlerin genel ifadelerinden söz etmek gerekirse, 1923-1929 yıl aralığında uygulanan stratejilerde milli bir burjuvazi yapı kurmak ve para stoklamasını bu yolla üstüne almak üzere genel kabul görülen özel girişimciliği ön plana süren oluşumlara olanak sağlanmıştır. Aynı zamanda bu dönemde girişimciliğin hangi kişiler tarafınca yapıldığı incelendiğinde devletin yüksek kesimlerinde görev alan bürokratların bu işi üstlendikleri gözükmektedir. Bundan dolayı Türkiye'nin ilk girişimcileri devlet adamları olmuştur (Öztürk, 2008:9). Dolayısıyla dönemdeki girişimcilerin, girişimciliğin esası olan risk alma, piyasa disiplini anlayışı, fırsat kollama gibi hassaları yeterli değildi. İçinde yetiştikleri bireysel girişimciliği, kültür değil, Ziya Gökalp'in önderliğinde yaptığı Durkheim'ci bir cemaatçiliği temel almaktaydı. Bu iş adamı tipi, Schumpeter'in söylediği yaratıcı yıkıcılıktan tamamen uzaklaşmış, statükoyu ve istikrarı yüceltmektedir.

Bütün dünyadaki ekonomik politikaların belirli değişikliklere uğramasına neden olan ve büyük kısmının tekrar planlanarak düzenlenmesine sebep olan 1929 senesinde ekonomide gerçekleşen büyük buhranın Türkiye'de de etkileri görülmüş ve devletin piyasadaki konumunu ortaya çıkarmıştır. Devletin ekonomideki üretiminin önemli bir kısmını kendisinin oluşturduğu ve piyasalara direkt çeşitli yollarla el attığı bu yılların bütün dünyadaki ekonomi stratejileri ile aynı doğrultuda olduğu gözükmektedir. Dünya'da bu süreçte Amerika Birleşik

Devlet’inde müdahalecilik tarafına da kendini gösterirken, Japonya, Almanya ve İtalya bu ekonomik uygulamalar neticesinde faşizme, Rusya ise ortaya koyduğu 5 yıllık sanayi stratejisi ile büsbütün merkeziyetçi bir duruma doğru evrilmiştir. 1930-1946 yıl aralığında ise 1929 yılındaki Büyük Buhran sebebiyle Türkiye’de de devletin piyasa içerisindeki rolü göz önüne çıkmış, yürütülen sert devletçi düşünce sürekli kamu müdahalelerini savunan bir iktisadi anlayışı ortaya koymuştur. Bu senelerde devletçilik anlayışı etrafında devlet, büyük oranda üretimi sağlayan, finans, ekonomik ve bankacılık alanında etkili, gerekli durumlarda piyasaya bizzat etki eden, fiyatlar üstünde söz sahibi olan bir role sarılmıştır (Öztürk, 2008:29).

2.2. 1950-1980 Dönemi

Türkiye de cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik gelişme devlet kanalıyla oluşturulurken, girişimcileri artırmak için özel girişimde teşvik edilerek stratejiler uygulanmak istenmiştir. 1950-1980 yılları arasındaki yıllarda da özel sektörün gelişim sağlaması için gayretler devam ettirilirken bin dokuz yüz seksen sonrasında dış satıma dönük ekonomi politikalarının takip edilmesiyle beraber özelleştirme ve serbest piyasa ekonomisinin yarattığı etkilerle kamu girişimlerinin önemi azalmıştır. Günümüzde de dünyadaki gibi Türkiye’de de girişimciliğin ülke gelişiminde önemli bir yeri olduğu gözlenmektedir (Eren vd., 2012: 370).

Bu dönemde göze çarpan en önemli noktalardan biri de DPT’nin kurularak devletin birçok konuda düzenleme önderliğini sorumluluğuna alması olarak dikkat çekmektedir. Bu senelerde ülkede uygulamada olan sanayi stratejisinin ithal ikamecilik yani farklı ülkelerden alınan mevcut marka ve bu markaların üretimlerinin Türkiye’de yapılması çalışmaları gerçekleştirmiştir. Bu düzenli ilişki gayreti ilk zamanlar belirli bir rejim içinde izleyip ölçülü bir havanın esmesine durum oluşturduysa da yetmişli yıllardaki popülist politikalar, bu yıllarda sorunlara sebep olan yaşanan petrol şokları, ideolojik çekişmeler, Türkiye’nin Kıbrıs çıkartması ve ardından uygulanan iktisadi engelleme gibi sebeplerle dış borçların karşılanmasındaki sorun, işsizlik ve enflasyonla birlikte meydana çıkan, siyasi istikrarsızlıklar, askeri darbeler, ekonomik darboğazlar ve

iş dünyasının gelişmesine engel olmuş ve iş dünyasındaki kişilerin performansına etken olup düşürmüştür (Öztürk, 2008:30-31).

Bin dokuz yüz yetmiş bir yılında TÜSİAD'ın kurulması, girişimcilik geçmişimizde öncelik olan durumlardan biridir. Başta hummalı siyasi belirsizliklerin yaşanıdığı böyle bir dönemde, bu örgütlenmede iş dünyası hem kendi sınıf çıkarlarını hem de önceki dönemlerde toplum nezdinde bozulan meşruiyetini geliştirmeyi amaç edinmiştir. Bu meyanda TÜSİAD'ın oluşum sebebi Türkiye'yi dışarıya açmak, içerideki rekabeti yoğunlaştırmak ve uzun vadede sağlıklı bir girişimcilik ortamı kurmaktır. Ana amaç; içeride kaynak kullandırılmaya dayalı, dışarıda ise korumacılığı öne çıkartan İthal İkameci modelinde kaynak kapma ile devletim korumasına mazhar olma bağlamında daha sistematik bir biçimde mücadele etmektir (Öztürk, 2008:31).

TÜSİAD'ın kuruluşu mevzusunda, Öniş, Harris (1989 yılında) adlı iktisatçılar tarafınca kavramsallaştırılan varlıkların ya da burjuvazinin yetkinleşmesi tezi üzerinde durulmaktadır. Sermayenin olgunlaşmasındaki temel prensibe göre sanayileşmenin ilk evresinde devletin kuvvetli etkisi ve etkisi altında büyüyen özel sektör alanları veya burjuvazi, gelişimi belli bir seviyeye geldiğinde devletten kopmayı isteyecektir. Bu yüzden, demokratikleşme iş dünyasının kendilerini devletin vasiliğinden arındıracakları ve devlet-iş dünyası etkileşimlerinin kökten bir şekilde tekrardan hazırlandığı bir vasıta biçimine dönüşmektedir. Sermayenin olgunlaşması tezinin bir başka durumu da; özel sermayenin belirli olgunlaşma seviyesine ulaştığında misyon olarak üstlendiği; kamusal imajı sivilleşirmeyi, sahiplenmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda; TÜSİAD'ın kuruluşuyla birlikte, Jön Türk hareketinden başlayan Türk girişimciliğini gerçekleştirme çabalarında önemli bir aşamanın geçildiği anlaşılmakta ve Türk burjuvazisinin olgunlaştığı görülmektedir (Öniş, 2009:210-211).

2.3. 1980 Yılı ve Sonrası Dönem

1980 sonrası yıllarda uygulanan dışa açık ekonomi stratejisi, KOBİ'leri destekleyen politikalar, girişimciliği geliştirmeyi amaçlayan çalışmalarla yoğun

piyasa ekonomisi ve bu durumla birlikte ilerleyen girişimcilik platformlarında Türk toplumu bireyinin başarı sağlayabileceği düşüncesi kabul görmeye başlanılmıştır. Bununla beraber, Türkiye'nin var olan sosyo-kültürel ve ekonomik şartlarının girişimciliğe uygun ortamı meydana getirmekten uzak olması, kişilerin büyük çoğunluğunun kamu sektörlerine doğru yönlenmesine sebep olmaktadır. Bu sebeple hem girişimci hem de özel sektörde yönetici konumundaki kişilerde; tasarruflarının risk altında olduğu düşüncesi hâkim konuma gelmiştir (Küçük, 2010:47).

1929 Dünya Buhranı'ndan sonra benimsenmiş olan Keynezyen ekonomi politikalarının etkisi ile kamu girişimleri gerek nitelik gerekse nicelik olarak artış göstermiştir. Küreselleşme sürecinde, 1980 sonrası süreçte değişen iktisadi anlayışa paralel olarak; özelleştirme, dışa açık sanayileşme stratejileri ve serbest piyasa ekonomisiyle beraber kamu girişimlerinin önemi azalmaya başlamıştır (Siverekli, 2008:1). 1990 yılında daha çok Anadolu sermayesi üzerine kurulmuş olan Müstakil Sanayici ve İş adamları Derneği (MÜSİAD)'ın öne çıkan bir diğer önemli gelişmedir. MÜSİAD, devletin ekonomik faaliyetleri bakımından imtiyazlı çevreler ortaya çıkartmasını ve bu çevrelerin özgürlük ekseninden koparak etkin ve büyük sanayinin yönlendirmesine eleştirmiştir. 21.yüzyılın başlarında meydana gelen iktisadi kriz ülkede iktisadi ve siyasi bağlamda problemlerle bir dönemin oluşmasına sebep olmuştur. Bu yıllar aynı zamanda, girişimciler aracılığıyla kararlılık ve bu kararlılığın sağlamış olduğu güvenli ortamın gelişimi olarak kabul eden üst seviyeli kurulların yaygınlaşmış olduğu yıllardır. Oluşan bu güven ve kararlılık platformu, ülkeye yabancı sermayenin akışını daha kolay hale getirmiş ve bunun neticesinde yatırım olarak önemli bir katkı sağlanmıştır (Candan, 2011:167-168).

2007-2013 yılları arasındaki dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda, etkin işgücü politikalarının geliştirilmesi konusunda girişimcilik politikalarının uygulaması üzerinde durulmakta, girişimcilik mesleki danışmanlık, iş garantili programlar ve rehberlik hizmetleriyle ve mesleki eğitim kursları ve işletmelerde işgücü yetiştirme aracılığıyla etkin işgücü politikalarının

yaygınlaştırılması öngörülmektedir. Özellikle, az gelişmiş bölgelerde ve kırsal kesimde girişimciliğin teşvik edilmesi amaçlanmıştır (DPT, 2013:85-89).

Başta girişimciliğin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi, 2011-2013 yılları arasında Küçük ve Ortak Büyüklükteki İşletmeler Stratejisi Eylem Planının birinci stratejik alanlarından biri konumunda olmuştur. Bu alanda geliştirilmesi gerekli olan ya da zayıf yönler ve odaklanılması gereken konular şu şekilde belirlenmiştir (KOSGEB, 2011).

- Potansiyel girişimcilerin başarılı ve iş planına dayalı iş kurma konusundaki bilinç ve bilgi düzeylerinin gereken seviyede ulaşmaması.

- Girişimcilik alanında yapılan faaliyetlerin bütüncül düzeyine ulaşmaması.

- Örgün eğitim ve yaygın eğitimde girişimcilik mevzusuna yeterli düzeyde etki alanına almaması.

- Girişimciliğe nokta atışı yapacak, özendirerek faaliyetlerin gereken seviyeye ulaşmaması.

- Belirlenmiş hedef kitlelerine karşı girişimcilik alanının yeterince çekici hale getirilmemesi.

- Yeni iş kurmuş kişilerin ilk zamanlarda kararsız/cesaretsiz davranışlar ortaya koymaları.

- İşletmelerin ilk zamanlarda işyeri bulurken ve masraflarını karşılarken zorluk çekmeleri.

Bu sebepler doğrultusunda bazı hedefler ortaya konulmuştur. Bu hedefler ve önerilen yöntemler şunlardır.

Hedefler:

- Girişimcilik kültürünün topluma yayılmasının oluşmasıyla birlikte, girişimcilik platformunun gelişmiş ülkeleriyle mukayese edilebilir düzeyde onarılması.

-Potansiyel girişimcilik özelliği taşıyan adaylarına danışmanlık ve eğitim olanaklarının sağlanması.

-Girişimciliği çekici hale getirmek için yarışma, ödül vb. etkinliklerin düzenlenmesi.

-Girişimciliğin eğitim müfredatındaki yerinin artırılması.

-Kurumlar arasındaki eşgüdüm sebebiyle, Girişimcilik Birliği benzeri oluşumların meydana getirilmesidir.

• Girişimcilerin de oluşturacakları yeni işletmeler için ofis hizmetleri, mekân, danışmanlık ve eğitim ve benzeri hizmetler arz ederek, söz konusu işletmelerin büyümesinin sağlanması.

Stratejiler:

-Yeni iş kurmuş olan kişilere hitaben yönlendirme, eğitim ve danışmanlık aktivitelerinin oluşturulması.

-İlk aşama desteklerinin ve inkübasyon hizmetlerinin artırılarak geliştirilmesi.

-Özel topluluklarının iş kurma aşamasında karşılaştıkları engelleri atlatmaları ve yeni iş kurları için teşvikler sağlanması.

-Özel amaç grupları için yönlendirme, eğitim ve danışmanlık aktivitelerinin oluşturulması.

Söz konusu stratejilerle öngörülen hedeflere ulaşılması, önümüzdeki yıllarda Türkiye’de girişimcilik faaliyetlerinin ve bunun odak noktasında yer alan girişimcilerin, ekonomik ve sosyal kalkınmadaki rolünü daha da önemli kılacaktır (Doğan, 2013:115-117).

2.4. Türkiye’de Girişimciliğin Gelişmesine Katkı Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar

Girişimcilik lkemizde 1980 yılından sonra önemli mesafe kat etmiştir. 24 Ocak 1980 kararları ile ihracata yönelik kalkınma stratejisine geçilmesi ile devlet hizmet ve ürün fiyatları üzerindeki kontrolünü azaltmıştır. Yapılan çeşitli ihracat kampanyaları ile 1980-1990 arası ihracat hacmi dört kat arttırılmış ortalama büyüme oranı %18,2 olarak kaydedilmiştir (Alpşahin, 2011:81).

1990 yılından sonra gençler ve orta kuşak arasında başarılı girişimcilik örneklerinin çoğalması girişimciliği olumlu yönde etkilemiştir. 1999 yılından beri dünyada, 2006 yılından beri de Türkiye’de girişimciliği ölçen GEM raporları lkemizde girişimciliğin seyri noktasında önemli veriler sağlamaktadır.

19 Ocak 2012’de açıklanan verilerde GEM 2011 Küresel Raporu’na göre Türkiye girişimcilik aktivitesi, 2006 yılında %6,1 iken, bu oran 2011 yılında %11,9’lara yükselmiştir. 2006 yılında %2,2 olan potansiyel girişimci oranımız ise 2011 yılında %6,3’e çıkmıştır. GEM 2012 Küresel Raporu ise Avrupa’da krizin en çok yoğun hissedildiği 2012 yılında ise Türkiye’de girişimci sayısının arttığını, ülke girişimcilik notunun ise %11,9’dan %12,22’ye çıkıldığını ifade etmektedir. Bu raporların sonucu olarak lkemizde girişimcilere yönelik uygun finansal ortamın, özendirici devlet programlarının, toplumsal desteğin önceki yıllara oranla büyük ilerleme kaydettiği görülmektedir (Alpşahin, 2011:82).

Girişimcilik ve girişimci sorunlarının zmne yönelik bazı politikalar 1990 ve sonrası yıllarda uygulanmıştır. Özellikle 1999 Helsinki Zirvesi ve Avrupa Birliği yeliğine aday ülke kabul edilmemiz ile girişimcilik farklı bir boyut kazanmış “Küçük ve Orta Boy İşletmeler alışma Grubu” oluşturulmuştur.

Küçük işletmeler için Avrupa şartının 23 Nisan 2002’de kabul edilmesi ile KOBİ’lere ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, şart’ın öncelikleri kapsamında KOBİ’lerin sorunlarının zmne yönelik projeler geliştirmeye başlanmıştır. Türkiye, mesleki eğitimi güçlendirmek ve nitelikli iş gücü sayısını arttırma amacı

ile 2004 yılında Leonardo Da Vinci ve Sokrates Programlarına katılmıştır (Alpşahin, 2011:83).

Her girişimci, bir iş fikrini uygulamaya geçirmek istediği zaman finansal ve yapısal zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Karşılaşılan bu zorlukların girişimciyi, girişim düşüncesinden vazgeçirmemesi için çeşitli meslek ve kamu kuruluşları, girişimcilere destek vermek amaçlı kurum ve kuruluşlar kurmuşlardır (Dilsiz ve Kölük, 2005:97). Bunun yanı sıra, girişimciliğin yenilikçilik ve ekonomik büyüme üzerindeki etkileri de çeşitli kurumların girişimcilik destekleri vermesine sebep olmuştur (OKA, 2013:7). Bu kurum ve kuruluşlar kısaca şu şekilde açıklanabilir:

• Ticaret Odaları ve Sanayi Odaları

Esnaf ile küçük sanatkârların kütüğünü tutmak, üyelerinin meslekî ilerlemelerinde yardımcı olmak sosyal, mesleki ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak, sorunların çözümü sebebiyle çalışmalar yapmak, seminerleri düzenlemek, yayınlamak gibi fonksiyonları vardır. Ayrıca, üyeleriyle alakalı yasal düzenlemelerin yapılması yanında, hükümete görüş sunarak danışmanlık hizmetinde de bulunmaktadır (Güney, 2008:41).

• Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)

1950 senesinde kurulan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), özel alanın Türkiye'deki meslekî üst kuruluşu ile kanunî temsilcisidir (TOBB, 2012). Birliğin amaçları; üye kişilerin meslekî faaliyetlerinin amaçları ile aynı doğrultuda gelişmesini sağlamak, odalar ve borsalar arasında dayanışma ve iş birliğini kurmak şeklindedir. En temel görevleri ise; özel sektörün talepleri doğrultusunda siyasî otoritelere çözüm önerileri ve düşüncelerini bildirmek, KOBİ'lerin ekonomiden hak ettiğini alabilmesi için danışmanlık ve bilgi gibi hizmetler sunmak, Türk girişimcilerin faaliyetlerine önderlik ederek öncü olmak şeklinde sıralanabilmektedir (TOBB, 2012). Ayrıca, girişimciliği desteklemek sebebiyle çeşitli etkinlikler yürüten Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, altında Kadın Girişimciler Kurulu kurarak kadının girişimciliği hususunda görüş oluşturulmasına katkıda bulunmakta ve genel politikalar geliştirmektedir. Bununla

birlikte,yerel ve ulusal seviyede genç girişimciliğin destek verilmesi amacıyla, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genç Girişimciler Kurulu kurulmuştur.

• **Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı (KÜSGET)**

1983 yılında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı altında bir genel müdürlük olarak etkinlik gösteren KÜSGET, sermaye ve mesleki yetenekleri aktifleştirmek, girişimciliği geliştirmek, üretimi artırmak, eğitim programları organize etmek, iş olanakları sağlamak, gelir yaratmaya katkıda bulunmak, bölgesel kalkınmayı sağlamak, küçük ölçekli iş yerlerini büyük ölçekli işyerlerine destek olabilecek birimler durumuna dönüştürmek gibi amaçlarla kurulmuştur (Güney, 2008:50).

• **TÜBİTAK- TEYDEB (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu-Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı)**

TEYDEB, “teknolojinin toplumsal yarara dönüşme sürecini hızlandırmak hedefiyle, Türkiye özel alan kuruluşlarının teknoloji-araştırma geliştirme ve yenilik faaliyetlerini desteklemek” maksadıyla kurulmuştur. Bunun gibi kuruluşların araştırma-teknoloji geliştirme kabiliyetlerinin, rekabet gücünün, yenilikçilik kültürünün artırılması amaçlanmakta ve bu amaçlar doğrultusunda TEYDEB, destek programları planlamakta ve sürdürmektedir (TÜBİTAK, 2011).

• **TSKB (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası)**

Türkiye'nin ilk özel kalkınma ve yatırım bankası olan TSKB Bankası, 1950 senesinde Dünya Bankasının desteği ile Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve ticaret bankalarının işbirliğiyle kurulmuştur. TSKB'nin kuruluş amacı; Türkiye'de, başta sanayi olmak üzere tüm ekonomik sektörlerdeki girişimlere ait yatırımları desteklemek, sermaye piyasasının gelişmesine yardım etmek ve yerli ve yabancı sermayenin Türkiye de açılmış olan ya da açılacak şirketlere katılımına yardımcı olmaktır. Bu kapsamda TSKB, iktisadi faaliyetlerin geliştirilmesi hedefini; teknik yardım, danışmanlık ve finansal aracılık hizmetleri sunmak ve uygun şekilde maddi kaynak arz ederek gerçekleştirmeye çalışmaktadır (TSKB, 2011).

- **MEKSA (Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı)**

1985 yılında özel hukuk hükümleri üzerine kurulmuş, kamuya faydalı bir vakıf olan MEKSA, Türkiye de işgücü piyasasının standart ve ihtiyaçlarını dikkate alan, uygulamalı bir meslek eğitimi biçiminin sahiplenilmesi ve yayılması sebebiyle çaba harcamaktadır. Amaç, mesleki eğitim ile istihdam arasında ilgi kurulmasıdır. Bu hedefle, işletmeler üstü eğitim merkezleri kurulmakta, donatılmakta ve işletilmektedir (MEKSA, 2011).

- **Fuarçılık ve Geliştirme A.Ş. (FORUM)**

1993 yılında, KOBİ'lerin ihracatta bulunmalarını ve aynı zamanda yurtdışı fuarlara katılmalarını kolaylaştırmak ve yardım etmek amacıyla, FORUM Fuarçılık, Geliştirme A.Ş. ve MEKSA kuruldu. Sağlıklı bir ekonomik ortamın oluşması ve ilerletilebilmesi için, ihracatın ve dış ticaretin çok önemli olduğu ana amacı ile kurulmuştur. Yüklendiği misyon ise; Türk firmalarının yurt dışına açılmalarında destekleyici hizmetler sağlamak ve ekonomik raporlardan piyasa çözümlmelerine, pazar araştırmalarından sosyo-kültürel detaylarına kadar bütün danışmanlık hizmetlerini sunmak şeklinde belirlenmiştir (FORUM, 2011).

- **İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME)**

Türkiye'de ihracatın güvenilir bir şekilde geliştirilmesi gayesiyle 1960 yılında kurulmuş bir kamu kuruluşu olan İGEME, iş olanakları ve yeni pazar alanları ortaya çıkartmak amacıyla arge çalışmalarını sürdürmektedir (İGEME, 2011). Özellikle dış pazarı hedef alan girişimciler için ciddi destekleri bulunan bir kurumdur. Desteklerinden bazıları şunlardır: İhracatçılarımızın, yabancı ithalatçılarla doğrudan bağlantısını sağlamak ve organize edilen gezi, fuar vb. etkinliklere katkıda bulunmak; dış pazara mal satan şirketlere ticaret hakkında konferans, seminer, kurs vb. eğitim hizmetleri vermek; dış pazarlar ve oradaki hukuki düzenlemeler hakkında ihracatçılara güvenilir ve hızlı bilgi akışı sağlamak; Türk ihracatçısına, yöntemleri ve ihracat kanunlarında meydana gelen gelişmeleri duyurmak ve raporlar yayınlamaktır (İGEME, 2011).

• **Vakıf Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.**

Türkiye de ilk risk sermayesi yatırımı yapmakta olan Vakıf Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., Vakıf Bankası'nın ek kuruluşu olarak 1996 yılında kurulmuştur. Bankaya bağlı olmayan özerk bir yapıda yönetilen Vakıf Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. tarafından, teknik, finansal analiz sonucunda ve sektörel yatırım yapılan şirketler belirlenmektedir. Bu noktada, teknoloji-bio, yazılım, makine imalat ve kompozit malzeme alanları öncelikli alan olarak seçilmektedir (Güney, 2008:44).

• **TOSYÖV (Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı)**

1989 yılında Küçük ve Orta büyüklükteki işletmelere hizmet sunmak amacı ile kurulan TOSYÖV, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin sorunlarını ortaya koymakta ve bu sorunlara çözüm arayışındadır. TOSYÖV'ün diğer hedefleri; rekabeti ve üretimi arttırmak, KOBİ'lerin gelişmesini, genç ve kadın girişimcilerin ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin önünü açık hale getirmektir. Bu bağlamda TOSYÖV, ulusal çapta konferans, eğitim, seminer vb. faaliyetler organize etmektedir. (TOSYÖV, 2012).

• **Zonguldak İş Geliştirme Merkezi (ZİGEM)**

ZİGEM, yeni işletmeler oluşturmak ve geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Bünyesinde bulunan küçük işletmeleri bir çatı altında toplayarak; belirli süreler için, uygun şartlarda işyeri imkânı, ortak kullanıma yönelik ofis ekipmanı, sekreteryaya desteği, finansal destek mekanizmalarına erişim ve bilgi temini vb. konularda hizmet vermektedir(Güney, 2008:43).

• **Bilişim Teknolojileri Araştırma Enstitüsü**

“Enformasyon teknolojileri başkan yardımcılığı altında 1991 yılında kurulmuştur. Yapay zekâ, yazılım mühendisliği, bilgisayar destekli tasarım ve robotik bölümleri 1995 yılında yapılandırılmıştır. Marmara Araştırma Merkezi'nin (MAM) iletişim ve bilgi alanlarında uygulamalı araştırmalar ve projeler yapan bir enstitü haline getirilmiştir. Adını da Bilişim Teknolojileri Enstitüsü (BTE) olarak almıştır. 2010 yılında da Ulusal Elektronik ve Kriptoloji

Araştırma Enstitüsü (UEKAE) TÜBİTAK ile bir araya gelip yeni kurulan TÜBİTAK Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi (BİLGEM) çatısı altında görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedir. Kurulduğu günden bu yana özel kesim, kamu kesimi, üniversiteler ve araştırma enstitüleriyle beraber çok sayıda projeye imza atmıştır.” İş hayatı kapsamında da önem arz eden birikimler sağlamıştır (TUBİTAK, 2011).

• **Müteşebbisler Kulübü Derneği**

Müteşebbisler Kulübü Derneği'nin hedefi, “Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel hedeflerine erişmesinde kullanılan araçlar içerisinde girişimciliğin olabildiğince en yüksek düzeyde yer alması ile demokratik sistemin çeşitli teminatları içinde girişimciliğin yerinin pekiştirilmesidir” (Güney, 2008:44).

• **Kredi Garanti Fonu (KGF)**

KGF, 1991 yılında kurulmuştur (KGF, 2011). Amacı, KOBİ'ler için sağladığı kefillikle bu işletmelere destek vermek ve ayrıca destek verdiği işletmelerin yatırımlarının finansmanında söz konusu banka kredisi kullanmalarına olanak sunmaktadır. KGF, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere üstlendiği risk ve vermiş olduğu kefâletle işletmelerin daha çok banka kredisi kullanabilmelerine olanak tanımaktadır. Özellikle, uygun maliyetli ve uzun vadeli kredilerden küçük işletmelerinde yarar sağlamasını olanaklı hale dönüştürmektedir. Böylelikle, KOBİ'ler lehine ilave bir kredilendirme oluşturarak kalkınma ve ekonomik büyümede de pay sahibidir. KGF'nin ana hedeflerinden biri, bu kefâletlerle kadın ve genç girişimciliğin geliştirilmesidir. Ayrıca yüksek seviyede teknoloji barındıran küçük çapta girişimler, yenilikçi yatırımlar, istihdam artışı ve bölgesel bazda kalkınma hedefli yatırımlar ve ihracatın desteklenmesi de KGF'nin öncelikli konularıdır (KGF, 2011).

• **GAP-GİDEM(GAP Bölgesi Girişim Destekleme ve Yönlendirme Merkezi)**

1997 Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından başlatılan GİDEM Projesi'nin hedefi; GAP Bölgesi'nde yatırım yapmak isteyen yabancı ve yerli yatırımcılara, eğitim, bilgilendirme ve danışmanlık hizmeti takdim etmek şeklinde belirlenmiştir.

Bahsedilen proje, Mart 2002’de bitirilmiştir. Projenin 1.Aşamasında GİDEM-GAP işyerleri oluşturulmuştur. Yatırım danışmanı merkezi olarak bu bürolar, girişimcilere, fikir basamağından işin aktif hale gelmesine kadar geçen süreçte tüm hizmetleri verebilecek donanıma sahip bir şekilde hizmet vermiştir. Bölgesel ilerlemeye katkı sağlaması beklenen projeler olarak GAP-GİDEM harekete geçmektedir. Bu projeler, kamu ve sivil toplum örgütlerinin ve yerel yönetimin katılımıyla gerçekleşmiştir ve pozitif bir gelişme olarak değerlendirilmektedir (GAP, 2011).

Bunların dışında, diğer kurum ve kuruluşlar da kısaca şu şekildedir: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük Sanayi ve El Sanatları Genel Müdürlüğü, Türkiye Orta Ölçekli İşletmeler, Maliye Bakanlığı Milli Emlâk Genel Müdürlüğü, İhracatı Geliştirme Merkezi, Teşebbüs Destekleme Ajansı, Küçük Sanayi Kooperatifleri, Esnaf Kefalet Kooperatifleri, , Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Derneği, Meslek Kuruluşları, Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Federasyonu, Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Birliği, Üniversiteler ve Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Konfederasyonu, vb., (Güney, 2008:50-51).

2.4.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

KOSGEB, 12 Nisan 1990 tarih ve 3624 sayılı kanunda Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresinin Kurulması Hakkında Kanun ile; Ülkenin sosyal ve ekonomik gereksinimlerinin giderilmesinde küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin oranını ve aktifliğini yükseltmek, rekabet kuvvetlerini ve oranlarını arttırmak, sanayide entegrasyonel ekonomik büyümelere uyumlu şekilde yapmaktır” hedefiyle kurulmuştur. KOBİ¹’lere hizmet ve destek vermek şartıyla özel kanuna ehil tek kamu kurumu olan KOSGEB, 55 tane uygulama merkezi ve 78 tane sinerji merkezi ile ülke çapında çalışma yapmaktadır. Oluşumundan günümüze kadar Yıllık Çalışma Programları ve Faaliyet Raporlarını; KOSGEB İcra Komitesi onayını müteakiben Genel

¹KOBİ:250’den az çalışanı bulunan, senelik bilanço toplamı veya net satış geliri 70.000.00 TL’yi geçmeyen işletmelerdir.

Kuruluna takdim ederek, programlı ve planlı çalışmayı prensip almış bir kamu oluşumudur (STB, 2008:1).

2.4.1.1. KOSGEB'in Kuruluşu ve Amaçları

Türkiye'de KOBİ'lerin desteklenmesi ve girişimciliğin sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi ve tabana yayılması amacı ile kurulmuş en önemli kurum KOSGEB'dir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet güçlerini arttırmak, yeniliklere adaptasyonlarını hızlandırmak ve ekonomiye katkılarını arttırmak amacıyla 3624 sayılı Kanunla 20 Nisan 1990 da kurulan KOSGEB kurulduğu günden bugüne girişimciliğin geliştirilmesine yönelik önemli projelere de imza atmıştır. 2000'li yıllardaki göstergeler Türkiye'de girişimciliğin girişimci bir ülke olmadığı kabul görmüş Japonya'dan geri olduğunu göstermekteydi. Türkiye de her yüz yetişkin arasında kendi işini kuran sayısı 4,6 iken bu sayı Meksika da 18,7 ABD'de ise 11,7'dir. Bu durum Türkiye'deki erkek veya kadın girişimcilerin risk alınma durumunda yeterince özenli davrandıklarını göstermektedir (Çetindamar, 2002). KOSGEB uyguladığı program ve projeler ile Türkiye'deki girişimcilik çitasını önemli ölçüde yükseltmiş ve yükseltmeye devam edecektir. Dünyada girişimcilik ile ilgili en önemli araştırma projesi olan Küresel Girişimcilik Endeksi araştırma çalışması (Global Entrepreneurship Monitor – GEM) Türkiye 2013 sonucunda belirlenen girişimcilik endeksi ülkemizde genç girişimciliğin yaygınlaştığını, her yüz kişiden otuz ikisinin ise önümüzdeki 3 sene içerisinde girişimcilik etkinliklerinde bulunma hedefinin olduğunu ortaya koyuyor. Endeks sonuçlarına göre eğitilmiş bireylerin girişimcilik etkinliklerine katılma yüzdesinde de artış söz konusudur. 2006 yılında üniversite mezunu girişimci oranı %15,30 iken 2013 yılında %44'e çıkması gençlerin girişimciliğe daha çok ilgi gösterdiğine işaret etmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça, fırsata dayalı girişimcilik faaliyetinin arttığı, ihtiyaçlardan kaynaklanan girişimcilik faaliyetinin azaldığı gözükmektedir. Yine endeks sonuçları Türkiye'de kadın girişimciliğin de artma eğiliminde olduğunu göstermektedir (KOSGEB, 2014).

Türkiye ekonomisinde önemli bir kısmı içine alan ve ekonominin temel taşı konumunda bulunan KOBİ'ler, günümüz yaşantısında değişim ve rekabete kolay uyum sağlayabilen yapılar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Ekonomik

büyüklikleri ve yapılarındaki farklılaşmalara rağmen özellikle istihdam ve üretim açısından ülkeler için sundukları olanaklar hem gelişmiş hem gelişmekte olan hem de az gelişmiş ülkeler için büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan KOBİ'ler, ülke ekonomilerinde önemi büyük bir yere sahip olmaları nedeniyle ekonomik hareketliliğin de önemli bir yansıması şeklindedir. KOBİ'lerin bu niteliği özellikle kriz dönemlerinde kendisini göstermekte ve görece olarak gelişmekte olan ile az gelişmiş ülkelerde etkisini daha yaygın şekilde hissettirmektedir. Dolayısıyla KOBİ'lerin ülkelerin krizlerden kurtulma ivmelerini ve ekonomik gelişmelerini arttırıcı bir etkisi bulunmaktadır. Bu durumun ana sebebi ise KOBİ'lerin küçük olma avantajını kullanarak süreçlere ve olaylara daha kolay uyum sağlayabilmesine olanak veren esnek yapılarından kaynaklanmaktadır. Değişime ve rekabete kolay uyum sağlayamayan, esnekliği olmayan KOBİ'ler ise her geçen gün artan sorunlar ve problemlerle karşı karşıya kalmakta, bu durumun nihai sonucunda ise büyük ölçekli işletmeler tarafından piyasanın dışında bırakılmaktadırlar. Bütün dünyadaki gibi Türkiye için de büyük çapta önem arz eden KOBİ'lerin rekabet gücünün ve esnekliğinin arttırılması, devletlerin ve devlet kurumlarının asli hedeflerinden biridir. Bireylerin ve işletmelerin ihtiyaçlarının karşılanmasında KOBİ payının arttırılması amacıyla kurulan KOBİ'ler, KOSGEB tarafından verilen çeşitli yardımlar ile desteklenmektedir. KOBİ'lerin rekabet gücünün ve esnekliğinin arttırılmasını da amaç edinen KOSGEB, KOBİ'lerin gerek finansal gerekse yönetsel gücünün arttırılması ile beraber sanayi entegrasyonunun sağlanmasına da öncülük etmektedir(KOSGEB Desteklerinin Destekleri Kullanan İşletmeler Açısından Değerlendirilmesi (Kandemir vd., 2017:98).

15.6.2010 tarih ve 27612 sayılı Resmî Gazete de ilan edilen KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği içinde altta yazılan ifadelerde on bir destek programı kapsamında Küçük ve Orta Büyük İşletmelerin desteklenmesi sürdürülmüştür.

1. KOBİ Proje Destek Programı
2. KOBİGEL-KOBİ Gelişim Destek Programı

3. Araştırma ve Geliştirme, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

4. Genel Destek Programı

5. Girişimcilik Destek Programı

6. Tematik Proje Destek Programı

7. İşbirliği Güçbirliği Destek Programı

8. Gelişen İşletmeler Piyasası Destek Programı

9. Uluslararası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı

10. Teknoloji-Pazar-Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı

11. Teminat Giderleri Desteği.

- Bürokrasinin Azaltılması ve Mevzuatın Sadeleştirilmesi (BAMS) çalışmaları kapsamında 02.01.2017 tarihinde Ekonomi Bakanlığı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile KOSGEB arasında Daire Başkanlığımız koordinasyonunda veri paylaşımına dair protokol imzalanmıştır.

- Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından başlatılan “Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi” (KAYSİS) yeniden yapılandırılma çalışmaları kapsamında KOSGEB Kamu Hizmet Envanteri’nin güncelleme çalışmaları haziran ayında başlamıştır.

- Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ile imzalanan “Ulusal Yeterlilik Hazırlama Protokolü” kapsamında Başkanlığımızca hazırlanan “KOBİ Danışmanı (Seviye 6) Ulusal Yeterlilik” dokümanına ilişkin revizyon talebimiz MYK tarafından onaylanarak, 25.05.2017 tarihinde yayınlanmıştır.

- KOBİ’lerin etkinliklerinin ve rekabet güçlerinin artırılabilmesi amacıyla KOBİ Araştırmaları ve Proje Koordinasyon Dairesi Başkanlığı kapsamında yer

alan bütün destek programları uygulanmaya devam edilmiş ve gerek görülen hususlar geliştirilmiştir.

- Başkanlığımız, OECD Girişimcilik, KOBİ ve Mahalli Kalkınma Direktörlüğü, Yerel Ekonominin ile İstihdamın Geliştirilmesi sebebiyle Ortak Eylem Programı kapsamında (LEED) Ulusal Eşgüdüm Birimi sorumluluğunu yürütmekte olup, bu çerçevede yürütülen çalışmalara devam edilmektedir.

- AB IPA-3 (Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı) bütününde Başkanlığımız aracılığıyla yürütülmüş olan “Türkiye’deki İŞGEM’ler Arasında Bir Ağ Oluşturulması ile Seçili Yörelere Üç Yeni İŞGEM Kurulması” projesi bütününde kurulmuş olan Malatya, Tokat ve Kastamonu’daki İŞGEM’ler faaliyetlerine devam etmektedirler. İŞGEM’ler için alınan IT ekipmanları teslim edilmiştir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından projenin izleme süreci devam ettirilmektedir.

- AB Kadın Girişimciliğinin Teşvik Edilmesi sebebiyle Avrupa Ağı (WES) haziran ayı 2000 tarihinde kurulmuş olan, AB, Türkiye, Norveç, İzlanda ve Hırvatistan dâhil olmak üzere otuz bir ülkeden üyesi bulunmaktadır. Avrupa ağının (WES) içinde kadın girişimciliğinin geliştirilmesi amacıyla faaliyetlerde bulunan kamu kurum/kuruluşlarının temsilcilerinin yanı sıra konu ile ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri de yer almaktadır. Başkanlığımız, 2004 yılından beri WES Türkiye temsilcisi olarak çalışmalara katılmakta olup, WES Türkiye 2016 raporu hazırlanarak Komisyona gönderilmiştir.

- Girişimcilik Destek Programı kapsamında yer alan Yeni Girişimci Desteği’ne işletmeler yerine girişimcilerin işletmesini kurmadan önce başvurabilmeleri yönünde mevzuat revizyonu gerçekleştirilmiş olup, daha sağlıklı girişimler hedeflenmiştir.

- İş yerlerinin ürün niteliğinin yükseltilmesi, milletlerarası firmalarla yarışın sağlanması ile birden fazla ürünün yurtiçinde üretim yapılabilmesi sebebiyle teknik anlamda teşvik verme ve bilgilendirme hedefiyle toplam 9 şehirde 11 müdürlükte 12 laboratuvarımız ile verilen Hizmetleri Küçük ve Orta Ölçekli

İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Uygulama esaslarında Müdürlüklerden ve başvuru sahiplerinden gelen talepler ile laboratuvar süreçlerine ilişkin denetimlerde tespit edilen uygunsuzluklar ve bulgular neticesinde revizyonlar yapılmış olup; hâlihazırda KOSGEB Veri Tabanına güncel ve kayıtlı Küçük ve Orta Büyük İşletmeler Bilgi Beyannamesi tasdikli işletmelerin, laboratuvar hizmetlerinden, belirlenmiş olan ücretin yüzde ellisini ödemiş olarak yararlanmasının yanı sıra kamu ihalelerini kazanmış ve bu kapsamda test/analiz hizmeti başvurusunda bulunan kişilerin ilgili kamu biriminden aldıkları resmi yazı ile Uygulama Birimine başvuruları durumunda, laboratuvar hizmetlerinden %50 iskontolu şekilde yararlandırılması sağlanmıştır.

- KOBİ mesleki beceri ve bilgilerinin artırılması, yükseltilmesi bilişim teknolojilerinden faydalanma seviyelerinin artırılması, teknolojik yeniliklere ahenklerinin hızla sağlanabilmesi ile eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması amacıyla oluşturulan “KOBİ KAMPÜS” eğitim portalına ilişkin çalışmalara devam edilmiştir.

- Borsa İstanbul Gelişmiş olan İşletmeler Pazar’ında işlem görmesi ile sermaye piyasalarından fon sağlaması hedefiyle uygulanmış olan Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programında Ocak-Haziran 2017 döneminde 18 işletme başvuruda bulunmuştur.

- Haziran 2017 itibariyle; iVCi (İstanbul Risk Sermayesi Girişimi)’nin toplam yüz altmış milyon avro taahhüdünden; tüm ortaklardan 114.480.000 avro tutarında sermaye ödemesi sağlanmıştır. iVCi’nin yatırım yaptığı 9 özel sermaye fonu ve bir eş yatırım vasıtasıyla 67 şirkete girişim/risk kapital yatırımı gerçekleştirilmiştir. Bu dönem içerisinde KOSGEB tarafından Fona toplam 35.775.000 avro tutarında ödeme yapılmış olup, 50 milyon avro taahhüdümüzün %71,5’i gerçekleştirilmiştir.

- Haziran 2017 itibariyle; Türk Büyüme ve İnovasyon Fonu (TGIF)’in toplam 200 milyon avro taahhüdünden; tüm ortaklardan 19.000.000 avro tutarında sermaye ödemesi sağlanmıştır. TGIF’in yatırım yaptığı 3 özel sermaye fonu tarafından ve 5 şirkete girişim/risk kapitali yatırımı gerçekleştirilmiştir. KOSGEB

tarafından Fona toplam 5.700.000 avro tutarında ödeme yapılmış olup, 60 milyon avro taahhüdümüzün %9,5'i gerçekleştirilmiştir.

- Haziran 2017 itibariyle G43 Projesi (G43 Anadolu Girişim Sermayesi Fonu Projesi) (G43 Projesi) kapsamında Kayseri ve Şanlıurfa'da toplam iki işletmeye yatırım bulunmaktadır. Projenin 6. Yönlendirme Komitesi toplantısı 31 Temmuz 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilecektir

- 2017 yılı Ocak-Haziran döneminde; KOSGEB iştiraklerinden Kredi Garanti Fonu AŞ'ye (KGF) 6 banka daha ortak olmuş ve ortak bankaların sayısı 27'ye ulaşmıştır. KGF kayıtlı sermaye sistemine geçerek sermayesini 500 Milyon TL'ye çıkarmış, sermaye artırım yetkisi şirket Yönetim Kurulu'na verilmiştir. Şirketin söz konusu sermayeye ulaşması için 5 yıl süre tanınmış (04 Mayıs 2022 tarihine kadar) bulunmaktadır. KOSGEB'in 500 Milyon TL'lik sermayedeki pay oranının %33,28 olacağı planlanmıştır. Ayrıca Hazine Müsteşarlığı 10.03.2017 tarihinde ve 30003 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan BK (Bakanlar Kurulu) Kararıyla; Kredi Garanti Kuruluşlarına sağlanan destek iki Milyar TL'den yirmi beş milyar TL'ye çıkarılmış, 250 Milyar TL'lik kefalet limiti tanınmış ve kefalet komisyonu %03'e (azami) düşürülmüştür (KOSGEB, 2017:6)

Girişimciliğin desteklenmesi ve gençlere girişimciliğin özendirilmesi konusunda çalışmaların yürütüldüğü, başta Valilik birimleri olmak üzere Üniversiteler, İŞKUR, Ticaret Borsası, Esnaf Sanatkârlar Odaları Birliği, Kaymakamlıklar, Ticaret ve Sanayi Odası ve Belediyelerle KOSGEB Müdürlüğü ile etkin bir işbirliği içerisinde bulunmaktadır.

3. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÖNEMİ

3.1. Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik tarih boyunca incelendiğinde bireyin doğuştan gelen kişisel özellikleri ve içinde yetiştiği çevrenin etkisi ile girişimci olduğu kanaati hasıl olmuştur. Bir başka deyişle girişimciliğin öğretilmeyeceğine inanılıyordu. Günümüzde ise bu algı yıkılmış bilakis girişimciliğin öğretilerek daha faydalı girişimcilerin yetiştirilebileceği kanaati oluşmuştur alınmıştır (Bayrakdar, 2011:255).

Girişimcilik eğitimleri üzerine yapılan ilk araştırmalar girişimcilik, kelime anlamının farklı değerlendirilmesi nedeni ile daha çok bir iş yeri satın alma, yenilik ihtiyacı ve büyüme ihtiyacı olarak ifade edilmiştir. Sonraları girişimcilik kelimesi günümüzde kullanılan gerçek anlamını kazandığında girişimcilik kavramı da öğretilabilir bir disiplin olarak literatürde yerini almıştır (Tağraf ve Halis, 2008:95). Girişimcilik faaliyetlerinin çoğunun sonucunda ekonomik işletmeler kurulması nedeni ile girişimciliğin ülke ve dünya ekonomisine olan katkısı büyük önem arz etmektedir. Bu bilinçten hareketle günümüzde daha verimli girişimcilerin yetiştirilmesi ve katma değeri yüksek girişimcilik faaliyetlerinin ortaya çıkarılması amacı ile girişimcilik eğitimleri üzerinde hassasiyetle durulmaktadır. Girişimcilik eğitimleri pek çok eğitim kurumunda eğitim öğretim programına alınmıştır (Bayrakdar, 2011:255).

Girişimcilik konusunda önemli gelişmelerin yaşandığı 80'lerde eğitim kurumlarının erken dönemlerde öğrencilerin girişimcilik yönlerini ortaya çıkarmak için çalıştıkları ve bu yönde birtakım planlı faaliyet yürüttükleri gözlenmiştir (Börü, 2006:23). Yine bu dönemde girişimciliğin sonradan öğrenilebilir olduğundan yola çıkılarak girişimcilik eğitimleri ve çeşitleri araştırmalara konu olmuştur (Yelkikalan ve diğerleri, 2010:54).

Son yıllarda dünyada ki uygulamalara paralel olarak ülkemizde uygulanan mikro kredi programları ile kadın girişimciliğinin artırılması hedeflenirken girişimcilik eğitimlerinde de ciddi bir artış olmuştur. Eğitimlere verilen bu önem

sadece nakit sermaye desteği verilmek suretiyle girişimciliği geliştirmenin mümkün olmadığının bilincine varıldığına işaret etmektedir.

İlk olarak bin dokuz otuz yedi yılında Japonya’da olan Kobe Üniversitesinde başlatılan girişimcilik eğitimini takiben 1940’larda küçük işletme kurs programı uygulamaları görülmeye başlamıştır. MylesMace 1947’de Amerika Birleşik Devlet’inde HBS’de girişimcilik dersi vermiştir. Özellikle son yıllarda pek çok eğitim kuruluşu girişimcilik konu başlığı kapsamında vermiş olduğu eğitim sayısını arttırmıştır (Bozkurt, 2011:30).

Girişimcilik eğitimlerine bu denli hassasiyet gösterilmesindeki gaye potansiyel girişimcilerde bu konudaki fırsatlar ve teşvikler noktasında farkındalık yaratmak, onları bu yönde kanalize ederek yüksek motivasyon sağlamaktır. Kararlılık, başarıya odaklanma, risk alma, sorumluluk gibi özelliklerin öğretilmeye çalışıldığı bu eğitimler ile bireylerdeki potansiyelin harekete geçirilmesi hedeflenmektedir (Balaban ve Özdemir, 2018: 136-138). Bu hedeflere ulaşıldığında kurulan işletmelerin de daha verimli ve sürdürülebilir olacağı düşünölmektedir. Bu eğitimlerde yaratıcılığın ve inovasyonun ortaya çıkarılması beklendiğinden genel işletme ve genel ekonomi gibi eğitimler ile karıştırılmamalıdır (Bozkurt, 2011: 29).

Düzenlenecek eğitim programlarında başarıya ulaşmak için, katılımcı profilinin eğitim seviyesine, eğitim süresine ve eğitim içeriğine uygun öğretim yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir (Kuvan, 2007:171). Otuz sekiz ölkede yapılmış olan GEM-Global Girişimcilik Platformunun araştırmalarına göre özellikle şili ve Kolombiya gibi benzeri ölkelerde girişimcilik eğitimi %40’ların üzerindeyken ölkemizde bu oran maalesef %6’dır (GEM, 2008). Amerika’da ve Avrupa’da girişimcilik eğitimlerinin ilkokuldan başlaması ölkemizde ise meslek okulları ve üniversite dönemlerinde yoğunlaşması girişimcilik eğitimleri ve bu eğitimlerin niceliği noktasında yolun henüz başında olduğumuzun göstergesidir. Uygulanacak girişimcilik eğitimlerinin hangi dönemlerde hangi ağırlıkta olması gerektiği de bu noktada önem arz eden bir husustur. İlk Öğretim ve Orta Öğretim düzeyinde verilecek eğitimler teoriden ziyade pratik uygulamalar şeklinde olmalıdır ki genç girişimci adaylarının gereksiz yere sıkılarak girişimcilik

kavramından uzaklaşmalarının önüne geçilsin. Sosyal dersler içine sistematik olarak yerleştirilecek girişimcilik konusu bu derslerde tartışılmalı, öğrencilerde yaşam felsefesi haline getirilmeye çalışılmalıdır. İlk Öğretim kurumları çocukların uygulama becerisi kazanacakları birer ‘yetenek havuzu’ olarak tasarlanmalıdırlar (Bozkurt, 2011: 29).

Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması amacıyla kurumların izlediği politikalara en güzel örnek TÜBİTAK’ın almış olduğu kararlardır. TÜBİTAK Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu’nun 23. Toplantısında, girişimcilik kavramının hızlı bir şekilde ilerlemesi amacıyla ilköğretimden başlayarak bireyleri bu konuda özendirerek, teşvik edecek örgün ve yaygın eğitim programları içeren Girişimcilik Yarışmaları, Mini Girişimcilik Eğitimleri, Girişimcilik Dersleri gibi aksiyon alanları belirlemiştir. Ayrıca ileri teknoloji konusunda tertip edilecek girişimcilik yarışmaları ile dikkatlerin girişimcilik üzerine çekilmesi ve ileri teknoloji ürünlerde ülke yetkinliğinin artırılması önerilerinde de bulunulmuştur (TÜBİTAK-TEYDEB, 2011: 478).

Eğitim kavramı girişimciliğin ortaya çıkışı ve ilerlemesindeki en önemli destekçi etkenlerden birisidir. Eğitim yalnızca girişimciliğin ilk adımı için değil girişimciliğin devam eden adımlarında da karşı karşıya gelinen sorunların ortadan kaldırılmasında da yardımcıdır (Bozkurt, 2011: 29).

Konu ile ilgili yapılmış olan çalışmalarda girişimcilik eğitiminin açıklaması çeşitli biçimlerde yer bulmaktadır. Girişimcilik Eğitim Konsorsiyumu girişimcilik eğitimini hayat boyu öğrenme biçimi olarak görmektedir. Avrupa Komisyonu, buna benzer ancak daha dar bir yaklaşımı savunmaktadır. Liñán’a ile Guzmán (2005) göre girişimcilik eğitimi; Bütün eğitim seti ve eğitim etkinlikleri girişimci davranışları oluşturan katılımcılar geliştirmek, ya da bu eğilime etki eden bazı öğeleri (örneğin girişimcilik bilgisi, girişimci etkinliklerin istekliliği gibi, ya da fizibilite) geliştirmeye çalışmaktır” (Bozkurt, 2011:41). Bu doğrultuda girişimcilik eğitimi (Raposo ve Paço, 2011:453-457).

- Bir bireyin yaşamında fırsatları görme kabiliyetini,
- Yeni düşünceler üretme, fırsatları izleme becerisini ve gerekli olan kaynakları edinme kabiliyetini,
- Yeni bir işletme açma ve yönetme kabiliyetini,
- Yaratıcı ve eleştirel düşünme kabiliyetin içerir.

Yükseköğretim kurumlarındaki girişimcilik eğitimi öğrencilerin farklı konu ve alanlarda iş kurmalarını sağlamaktadır. Bu büyük oranda girişimcilik eğitiminin çeşidine göre belirlenmektedir. Üniversitelerdeki girişimcilik eğitimleri, öğrencilerin iyi bir girişimci olmaları için davranış normları hakkında da bilgi sahibi olmalarına yardımcı olmaktadır (Liñán vd., 2008:45-67).

Seyfullahoğulları (2011) çalışmasında da girişimcilik eğitimi alan bireylerin, yeni iş kurmada 3 kat daha fazla istekli oldukları, yıllık yüzde yirmi yediden fazla kazanç sağladıkları, mal varlıklarının yüzde altmış iki daha fazla olduğunu saptamıştır (Seyfullahoğulları, 2011:155-175).

Girişimcilik programı, eğitimlerinde kişilerin toplum içerisinde varoluşsal durumunu gerçekleştirebilmesine katkı sağlamak amacıyla coğrafya, tarih, sosyoloji, ekonomi, psikoloji, antropoloji, siyaset, hukuk, felsefe gibi öğrenme alanlarının bir çatıda birleştirilmesini kapsayan, sosyal bilimler ile vatandaşlık konularını yansıtan, bireyin etkileşiminin tüm hususlarıyla araştırıldığı, öğretim anlayışının bütününden hareketle oluşturulmuş bir öğretim dersi şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2006:26-33).

21.yüzyılda geçerli olan sistem, öğrencilerin üzerinde isteksizlik oluşturduğu, bilgiye ulaşmada öğrenciyi heveslendirmedeği, konuları yaşamdan örneklemelerle bağdaştırmadığı, eleştirel düşünmeye olanak sağlamadığı dikkate alındığı zaman girişimcilik dersi üzerine yapısal yeni düzenlemelerin yapılması göz ardı edilemeyecek bir durum olarak karşımıza çıkacağı yol anlaşılmaktadır. Yeni program, dersin konusu, sistematığı, öğrenciye veriliş şekliyle istek ve gereksinimlerini modern ölçütler kapsamında karşılayabilmesi, amaçları halkın

talepleri paralelinde kazandırma amacına ulaşmak düşüncesiyle oluşturulabilmelidir (Sezer, 2015:51).

3.2. Tarihsel Olarak Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimi, Japonya'daki Kobe Üniversitesi'nde 1938 senesinde Shigeru Fijii aracılığıyla başlatılmıştır. Dünyadaki küçük işletme yönetimi kursları bin dokuz yüz kırklarda ortaya çıkmaya başlamıştır (Sexton ve Bowman, 1984:18-26). Bin dokuz yüz kırk yedide MylesMace, Amerika Birleşik Devletleri'nde Harvard Business School'da ilk defa girişimcilik dersini tanıtmıştır. Son yirmi yılda değişik eğitim kurumlarında küçük işletme yönetimi ve girişimcilik eğitimlerinin sayısında yüksek oranda bir artış gözlemlenmiştir (Alberti vd., 2004:3). Katz 2003 girişimcilik eğitimi konusunda en geniş sıralamayı ortaya koymuştur. İlk defa işletme yönetimi yüksek lisansı Southern California üniversitesinde ortaya çıkmıştır. Dünyada 1971 senesinde girişimcilik üstüne mastır, Bin dokuz yüz yetmiş iki de ilk kez lisans eğitiminin hemen sonrasında girişimcilik eğitimi temellerini atmaya başlamıştır. 1980'lerin başlangıcında üç yüzün üstündeki üniversitede girişimcilik ve küçük işletme yönetimi dersi verirken, 1990'larda bu sayı bin ellilere kadar yükselmiştir (Solomon vd., 1994:338-353).

1950'lerde ortaya çıkmış olan işletme disiplinin girişimciliği ve girişimciyi ciddi seviyede incelemesi son yirmi senelik bir gelişmenin meyvesidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde girişimcilik 1980'lerden beri derslere yoğun olarak dahil edilmiştir. Girişimcilik günümüzde birden çok okulda hemen hemen bir ders olmanın ötesinde yüksek lisans ve doktora seviyesinde verilen bir alandır. Bin dokuz yüz doksanlarda birden çok işletme okulunda girişimcilik merkezleri açılmıştır (Çetindamar, 2002).

Amerika Birleşik Devletleri'nde girişimcilik sektöründe derslerin üniversitelerde okutulması Bin dokuz yüz yetmişli senelerde yaygınlaşmıştır. 2000'li senelerde dünyanın birden fazla ülkesinde iki bine yakın yükseköğretim kurumunda girişimcilik derslerine yer verilmekte, bu sektörde akademik hakemli dergiler yayımlanmaktadır (Finkle vd., 2006:184-206).

3.3. Girişimcilik Eğitiminin Hedefi

Girişimcilik eğitiminin tam anlamıyla kabul görülmüş bir açıklamasının olmaması girişimcilik eğitiminin hedeflerine de etki etmiş olarak görülmektedir. Dünyada girişimcilik eğitimi üstüne çalışmalar sürdürenlerin birçoğunun değişik hedefler bildirdikleri grlmştir.

Rasmussen ve Sorheim'a göre (2006) girişimcilik eğitiminde hedef, girişimci kişileri ortaya çıkarmaktır. Girişimcilik kültürünü bir bireyin üstlenmesi kolay bir durum değildir. Çünkü girişimcilikte kapsamlı bir içerik vardır ve bireye sorumluluklar ve görevler yüklemektedir. Girişimcilik eğitimi; önemli ölçüde hedefler, içerik, felsefik düşünce, eğitimsel yetkinlik ve çıktılar içermektedir. Öğrencinin, girişimciliği öğrenmeden girişimci kişi olamayacağı anlayışına göre hareket edilmektedir. Bunun yanı sıra, bu eğitimin uygulanabilmesi için meydana getirilecek iş ortamı için da oldukça önem taşımaktadır. Çünkü gerçek girişimcinin gelişmesi için gerçek iş ortamına uygun alanların seçilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda örnek olaylar gerçek iş ortamlarına benzer olarak düzenlenmelidir. Bu noktada, farklı iş olanaklarının farkına varabilecek, çalışmaların düzenlenmesi ve öğrencilere destek verilmesi büyük önem taşımaktadır. İşyeri açma ve işyeri idaresi çalışmaları üzerinde durulmalıdır. Tüm etkinlikler bir girişimcilik merkezi aracılığıyla yönlendirilmelidir. Bu merkezlerde gerekli girişimcilik etkinliklerinin düzenlenmesine deniyle gereken altyapıya, aynı zamanda girişimcilik bilgilendirme ağına ve öğrencilerin bu ağa hızlı erişim sağlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç ise maddi yardım gereksinimini beraberinde getirmektedir (Rasmussen ve Sorheim, 2006:186).

Raposo ve Pao'ya (2011) göre girişimcilik eğitiminin hedefleri aşağıdakilerdir; (Raposo ve Pao, 2011: 455),

- Girişimcilik ile ilgili yararlı bilgi edinmek,
- Tekniklerin kullanımı ile kapasite artışı, işletme durumunun değerlendirilmesi ve zaman çizelgelerinin yapılması,
- Girişimcilik kabiliyetlerini saptamak ve destek vermek

- Girişimciliğin tüm konularında teşvik vermek ve empati kurarak geliştirmek,

- Değişime yönelik davranışları geliştirmek,

- İlk defa girişimde bulunanlara ve diğer girişimcilere destek vermektir.

Alberti ve arkadaşlarına göre (2004) sürekli kullanılan girişimcilik eğitimi hedefleri aşağıdaki gibidir (Alberti vd., 2004: 3)

- Girişimcilik sektörüyle ilgili kavram, teknik ve bilgileri öğrenmeyi içermektedir.

- İş hesapları analiz yöntemlerinin kullanılması ve fiil planlarının sentezinde beceriler kazandırmak. Bu hedef, tümcül bir ifadeyle pazarlama, finans, muhasebe ve genel yönetim hakkında sentez yapma, analiz ve bilgi yeteneklerini desteklemeyi hedeflemektedir.

- Girişimcilik becerilerini, yetenek ve ruhunu tanımlamak ve desteklemek. Bu amaç girişimcilikte yetenek, potansiyel ve ilgi ile ilgili farkındalık geliştirme, yeni bir kariyer durumu olarak kişilerin bilinçlendirilmesi ve onları desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Girişimcilik eğitiminde hedef bir bireyde girişimcilik potansiyeli kapsamında gizli kalmış birtakım faktörlerin ortaya çıkmasını ve farkında olmasını sağlamaktır. Girişimci özelliklere sahip olanların yanlış iş girişimlerinde bulunmalarını engellemek, sahip oldukları kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlamaktır. Eğitim, girişimcilik eğiliminin yükselmesine yönelik zaruri koşuldur, ancak tek koşul olarak görülmemektedir (Balaban ve Özdemir, 2008:133-147). Her ne kadar girişimcilik üstüne müfredatların izlendiği okullar bütün dünyada popüler bir konuma gelmiş olsa da akademik alanda girişimci kişi yetiştirmenin genetik mirasa mı yoksa eğitime mi dayalı olduğu günümüzde tartışma konusudur (Duygulu, 2008:12-15; Klein vd., 2006:429-439).

Gerald E. Hills kişisi Bin dokuz yüz seksen sekizde görüşme yönetimi kullanarak on beş saygın üniversitede girişimcilik eğitimi mevzusunda

eğitimcilerin tecrübeleri ve fikirlerini araştırmıştır. Gerald E. Hills'in yaptığı çalışmaya göre; eğitim amaçları türlü olmasına karşın, en mühimi yeni bir iş girişimi başlatma ve idare etmeyi kapsayan süreç anlayış ve bilincini yükseltmek olduğu ortaya konmaktadır. Diğer önemli hedefleri bir meslek olanağı olarak girişimciliğe dikkat çekmek, işlevsel iş ilişkileri anlayışına katkı sağlamak ve girişimcinin özellikleri üzerinde durmak, öğrencilerin içsel güven kazanmaları, fırsatları sezebilme kabiliyeti ve analitik yetkinliklerini inşa etmesiyle ilgilidir. Küçük ve yeni kurulan işletmelerin ekonomideki yeri göze çarpmaktadır. Girişimcilik dersi için en önemli 2 konu iş planı projesi geliştirmek ve rol model olarak girişimcilik başarı hikâyelerinin den faydalanmaktır. Konferanslar, okuma parçaları ve örnek olay incelemelerinin önemi 2. sırada yer almaktadır (Bozkurt, 2011: 32-33).

4. GİRİŞİMCİLİK VE KİŞİLİK

4.1. Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı, bireyin toplumsal hayatının temel parçası olarak ilgi odağı olmasına rağmen bilimsel olarak ilerlemeye 1930'lu yıllarda var olan sosyal bilim dallarının dışında farklı bir ilmî alan şeklinde kabul görmeye başlamıştır (Mc Adams, 1997:177).

Kişilik, bireyin duyuş, düşünüş, davranış şekillerine etki eden faktörlerin kendine has görünümüdür. Sürekli biçimde iç ve dış uyarı mekanizmaları etkisinde olan kişilik, insanın biyolojik ve psikolojik, kalıtsal ve kazanılmış tüm özelliklerini, duygularını, arzularını, bağımlılıklarını ve tüm hareketlerini kapsar. Özetle, kişiliğin oluşumunda bireyin yaradılıştan sahip olduğu özellikleri ve içerisinde bulunduğu toplumun etkisini birlikte gözlemlemek olağandır. Bundan hareketle, sosyal yapının etkisini göz önünde bulundurarak, kişiliğin sadece kişiye has özellikleri değil, belirli oranda içinde bulunulan toplumun, belirli oranda da bireysel bazı genel özellikler gösterdiği varsayılabilmektedir (Tınar, 1999:92-97).

Furnhan ve Heaven (1991)'ın araştırmasına bakılarak kişilik, psikoloji bilim dalı içerisinde açıklanmaya çalışılan fazlasıyla kompleks bir anlama sahiptir. Bu anlam karmaşası sebebiyle basitçe açıklanamamasının yanında, çeşitli varsayımlar sebebiyle de birçok biçimde açıklanabilmektedir (Kittisopee, 2001:10).

Geçmişte bu kavram için yapılmış olan çalışmalara bakarak farklı tanımlar yapılabilmektedir. Benlik, kişideki davranış şekillerinin, kişisel düşüncelerin, ilgi, meyil ve alakaların, psişik eylemlerin ve kabiliyetlerin en belirgin şekilde ortaya çıkan bütünüdür (Norman, 1963:575). Kişilik, şahsın kendisi ve çevresi ile olan, kendisini diğer insanlardan farklı hale getiren, mantıklı, tutarlı ve sabitlenmiş bir birliktelik şeklidir (Cüceloğlu, 1993:404). Funder (1997)'e göre kişilik genel itibari ile şahsın akıl, duygu, düşünce, hâl ve hareketleri hakkında yapılaşmış nitelikler şeklinde açıklanmıştır (Roach, 2006:83). Zimbardo ve Gerrig (1996), kişinin hâl ve hareketlerini yönlendiren, zaman ve mekân değişikliklerine, şartların değişim göstermesi durumunda bile düzenli şekilde devam eden şahsi özellikler bütününe kişilik ifadesi olarak açıklamıştır (Rogers, 2005:1).

Kişilik;”kişiyi diğer bireylerden farklılaştıran kısmen daimî eğilim ve özelliklerdir yada kişiler tarafından ortaya konulan kendine özgü ve kısmen sürekli hareket, tutum, fikir ve hislerin tümüdür (Veccohio, 1988:85; Greenberg, 1999:40).

Kişilik, kalıtsal etkenler ve gelişimsel faktörlerden oluşan bir kavram olarak tanımlanır. Bir diğer ifadeyle kişilik, yaradılıştan gelen ve daha sonradan ortaya çıkan deneyimlerden meydana gelen kişiyi diğer bireylerden ayıran tutumu ve devam eden özellerdir (Ercan, 2010:14).

Sosyal yetilerin tümü kişilik kavramı olarak değerlendirilir. Bu nedenle kişi diğer bireylerle etkileşim içerisinde bulunarak farklı davranışlar sergiler. Kişinin sergilemiş olduğu davranışlar sosyal yetilerini ortaya koyar. Kendine özgü tutum ve yeteneklerinin içinde bulunduğu toplumla etkileşime geçmesi ile birlikte ortaya çıkan davranışların tamamı kişilik olarak tanımlanabilir (Eryılmaz, 2009: 62).

Kişilik, kişilerin zevkleri, tutumları, yetenekleri, tarzları, fiziksel özellikleri ve sosyal çevresine entegrasyonu şeklinde farklı özelliklerinin tümünü ele alan bir oluşumdur. Bu bağlamda kişilik, farklılığı ortaya koyan tutumları sergileyen ve ileride ortaya konulabilecek davranışlara kılavuz olan kalıcı özelliklerin tamamıdır (Süren, 2015:5).

Belirli bir süre içerisinde kişiliği ortaya konulan davranışlar olarak ele almak kişiliği açıklama konusunda yetersiz kalabilir. Kişilik geçmişin, içerisinde bulunan dönemin ve geleceğin ortaya çıkardığı bir teşekküldür. Geçmişten kalan izler, içinde bulunan süreç ve geleceğe olan eğilimler kişiliği ortaya çıkarır. Bu sebeple kişilik, kişinin yaşamı boyunca alışılmışlıklar ve özelliklerinin davranışlarına yön veren gözlenebilen tarafı olarak açıklanabilmektedir (Yüksel vd., 2015:144).

4.2. Kişiliğin İş Hayatındaki Önemi

Çalışmak insanın hayatında yalnızca gelir elde etmek için değildir. Kimlik oluşturmak, saygınlık kazanma, başarıya ihtiyacı gelir elde etmenin yanında önem arz eder. Çalışma insanlık için aynı zamanda bir yaşam biçimidir. Karl Marx, insan bir çalışma etkinliğidir, insan çalışmazsa insan olamaz diyor.

20. yüzyıldan itibaren günümüze kadar kişilik kavramı ve iş yaşamı hakkında farklı parametreler kullanılarak çok sayıda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yapılmış olan çalışmalarda iş başarısı ve kişilik özellikleri bağlantısının kurulması çok fazla ilgi görmüştür (Funder, 2001).

Tett ve Burnett (2003) tarafından ortaya atılan kuramsal modelde iş performansı ve kişilik özellikleri arasındaki bağlantı birbiri ile etkileşimde olan iki sistemle belirlenmiştir. İş ümitlerinin, kişilikle alakalı özelliklerini uyarıcı bir görev üstlenerek aksettirmesi bunlardan ilkidir. İkincisi ise performans ölçütü olarak iş beklentilerinin de göz önünde bulundurulduğu bir değerlendirme sürecidir (Yelboğa, 2006: 202).

İş hayatına giren insanlar öncelikle kişilik yapılarıyla çalışma ortamı içerisindeki yerlerini almaktadır. İnsanın kişilik yapısı, yaptığı iş ve çalıştığı örgütün yapısı ile ne kadar uyumlu olursa, insanın örgüt içindeki başarıyı yakalama şansı o kadar yüksek olacaktır. Kişiler, bireysel özelliklerle ilişkili olarak iş hayatında yüksek performans sergileyeceklerdir. Çalışma yaşamında kişilik özellikleriyle ilgili olan uyarıcıların üç temel nedeni vardır. Bunlardan ilki, sorumluluk seviyesindeki beklentiler ikincisi; sosyal düzeydeki beklentiler ve üçüncüsü ise yapısal düzeyindeki beklentilerdir (Yelboğa, 2006: 202).

4.3. Kişilik Gelişimine Etki Eden Faktörler

“Kişiliği belirleyen faktörlerin neler olduğu veya nelerin kişilik denilen olguyu ortaya çıkardığı sorusu sorulduğunda, kişiliği oluşturan birçok değişken vardır ve değişik kuramcıların görüşlerine göre de bu değişkenlerin sayısı ve önemi değişmektedir. Bu bağlamda kişiliği oluşturan faktörleri; ‘genetik ve bedensel, aileye bağlı, sosyal ve kültürel, sosyal sınıf, coğrafi faktörler ve diğer biçiminde gruplandırabiliriz” (Türkel, 1992:25).

Kişilik, tanımlara bakıldığında bile, açıklaması güç bir olgudur. Dolayısıyla, kişiliği meydana getiren öğelerde çok boyutlu olacaktır (Girgin, 2007: 43).

Gensel ve Bedensel Yapı Faktörleri: Birçok davranış ve psikolojik özelliklerde doğuştan var olmuştur. Bu genlerden gelen özelliklerimizin

kişiliğimize olan etkisi bireyden bireye farklılık göstermektedir. Zihinsel özelliklerimiz, davranışlarımız, düşüncelerimiz ve inanç sistemimiz üzerinde genetik özelliklerin etkisi çok fazla bulunmamaktadır. Bir kişiyi diğer kişiden ayırtan dış görünüşü ile kişi fiziki anlamda diğerlerinden ayrılır. Boy, vücut ağırlığı, vücut özelliği veya vücudundaki kusurları. Bazı araştırmacılara göre bu bedensel özelliklerin (zayıf, çirkin, uzun, yakışıklı, güzel) çevremizdeki diğer bireyler üzerindeki etkisinin farklı olmasından ötürü kişiliğimizi etkilediği belirtilmektedir (Okutan ve Sütütemiz, 2015:6).

Sosyal-Kültürel Faktörler: Kişiler, sosyal bir çevresel yapı içerisinde bulunur ve yaşamı süresince bu çevreden etkilenir. Tüm insanlık hem soyaçekimin hem de sosyal yapının yarattığı modellerdir. Sosyal çevre koşullarında bireylere en çok etki eden etmenler, bireylerin buldukları topluluğun kültürel özellikleridir. Her birey ait olduğu toplumun kültüründen aşırı biçimde etkilenir (Girgin, 2007: 43).

McCrae ve arkadaşlarının (2000) araştırmasına göre, kültür, insanların karakterlerinin gelişiminde belirli bir faktörken, karakterin duygusal denge, dışadönüklük, açıklık, sorumluluk etmenlerinde mühim bir izi yoktur. Yapılmış olan farklı araştırmaların analizlerine göre kültür, karakterin ortaya çıkışı ve gelişmesinde belirli bir etkiye sahiptir, fakat kültür karakterin gelişmesinde tek etken olarak görülmemelidir (Roach, 2006:80-81).

Aile Faktörü: Bireyin yetiştiği aile ortamı, kişiliği etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Anne ve babanın demokratik bir kişiliğe sahip olması çocuğun daha objektif, sağduyulu, rasyonel ve yaratıcı olmasına yol açtığı saptanmıştır. Anne ve babanın çocuğa verdiği tepkiler, çocukların davranışlarının şekillenmesinde rol oynarken, bazı tutumlar için de cesaret bastırıcı özelliği ile bazı alışkanlıklar ve değerlerin öğrenilmesinde yardımcı olmaktadır. Alıcıgüzel, “Nitekim, sinirli ve sürekli bağırıp çağıran bir babaya sahip çocukların, hayalci, yaşamın zorluklarıyla mücadeleden kaçan kişilik özellikleri geliştirdiği yönündeki araştırma bulgusu bu konuda dikkat çeker nitelikte bulunmuştur” şeklinde değerlendirmede bulunmuştur (Alıcıgüzel, 1998:10).

Çocuklar hem genel ve özel bazı hareketleri öğrenmede, anne-babayı rol model alırlar. Erkek bir çocuk babasını gözlemleyerek erkek davranışlarını benimser. Bir kız çocuğu ise kadına özgü davranışlara annesini gözlemleyerek sahip olur. Özetle örneklerle öğrenme gelişimi içerisindeki çocuklar, anne-babanın çoğu karakteristik özelliklerine benzer davranış sergilerken, ahlaki ve kültürel değerler olarak da benzerlik göstermektedir (Karakavak, 2006: 22). Farklı anne baba davranışları, çocuklara içerisinde buldukları aile ortamı ile sosyalleşme olanağı sağlayarak, çocukların dış dünyaya verecekleri tepki ile sorunlarla baş etme tutumlarını şekillendirmektedir. Çocuklar bu şekilde bir modelle beraber ileride yaşamlarını sürdürecekleri alana hazırlanabilmektedir (Özdemir vd., 2012:568).

Sosyal Sınıf Faktörü: Kişinin karakteristik özelliklerini içinde bulunduğu sosyal çevre önemli derecede etkiler. Sosyologlar toplumu, ekonomik halleri, meslekleri ve eğitim seviyelerine göre sosyal gruplar şeklinde sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma üç şekilde olmaktadır: Sınıflandırmanın birinde toplum, orta ve alt sosyal sınıflar şeklinde değerlendirilmektedir. Bir diğeri ise yüksek, ortanın üstü, orta, ortanın altı ve dar gelirli olarak 5 gruba ayırmaktadır. Son sınıflamada toplum üç sosyal guruptan oluşmaktadır. Bu guruplar; alt, orta ve üst sınıf ya da sosyoekonomik düzeydir.

Kişilik konusunda yapılmış olan bir araştırmada (Kohn, 1969) orta sınıfta özerklik ve otonomi öne çıkmakta, bununla beraber kişisel değerler önemini arttırmaktadır. Diğer bir taraftan işçi gurubunda ise ana-babaya karşı söz dinleme ve uyum öne çıkarılmaktadır (Akt., Kağıtçıbaşı, 2000:59).

Amerika'da R.J. Havighust ve H. Taba'nın 1948'de 16 yaşında 76 kız ve 68 erkekten oluşan 144 denek üzerinde yaptığı araştırmaya göre; bireyin şöhreti ile yer aldığı sosyal sınıf birbiriyle paralellik gösterir. Bireyin karakterinin okulda bıraktığı şöhret, okula intibak derecesiyle belirlenmiştir. Orta sınıf ailelerin çocuklarının davranışları okulda rağbet görmekte ve daha çok beğenilmektedir. Sosyal sınıf düştükçe bu uyumluluk azalmaktadır. Aşağı sınıftan bir kişi kendinden daha yüksek bir sınıfa geçmeyi planlıyorsa, orta sınıfın davranış ve

ölçülerine göre hareket ederek daha iyi bir şöhret kazanması gerekmektedir (Şemin, 1980: 100).

Çoğu çalışmada orta ve üst sınıfların, itimat hissi daha fazla, daha az kaderci (içsel), daha az otoriteryen (yetkeci) ve daha ölçülü bir siyasi düşünceyi savundukları; alt sınıfların ise, daha kaderci (dışsal), daha az güven hissine sahip, daha otoriteryen ve dinine daha bağlı oldukları gözlemlenmiştir (Erkenekli vd., 2012:70).

Coğrafi ve Fiziki Etmenler: Karakterin ortaya çıkmasında; bireyin içerisinde yetiştiği coğrafi ortamın etkisi yok sayılamaz. Coğrafi alanın, insanların yaşamını sürdürdükleri toplumun kültürü ve antropolojik yapısına etkisi fazlasıyla bilinen bir konudur. Örneğin soğuk, sert iklimin gözüktüğü alanlarda hayatını sürdüren fertlerin daha katı karakterli, diğer yandan sıcak iklimli ve sahil kesimli bölgelerde yaşayan fertlerin ise daha hızlı farklılık gösteren ruhsal davranışları ve daha uysal karakterleri olduğu kanısı bulunmaktadır (Eroğlu, 2003: 147).

Diğer Faktörler: Kişilik yapısının ortaya çıkmasında etkin rol oynayan faktörler haricinde ve önem arz eden farklı etkenlerde bulunmaktadır. Radyo, televizyon, kitap, gazete, dergi gibi pek çok kitle iletişim araçları (gazete, dergi, kitap ...) da kişilik üzerinde etkin olabilmektedirler.

Yapılan bazı araştırmalarda da “kişinin akıl seviyesinin, ekonomik ve sağlık durumu, yaşantısı, toplumun sosyo-ekonomik şartlarının, iç salgı bezlerinin işleyiş durumlarının, dürtü, güdü, duygu, düşünce, tutum gibi davranışların, mizaç, benlik ve karakterin kişilik gelişiminde etkili olduğunu öne sürülmektedir” (Köknel, 1995:77, Cole ve Morgan, 2001:42).

4.4. Beş Büyük Faktör Kuramı

Kişilik ile ilgili birçok tanım yapılmasına karşın kesin bir teori bulunmamaktadır. Bunun nedeni kişinin varoluştan gelen özellikleri ile sonradan kazanılan özelliklerin bireyin yapısına olan yansımasının farklılıklar göstermesinden kaynaklandığı söylenebilir (Merdan, 2013: 147).

Mount ve arkadaşlarının değerlendirmesine göre kişilik, kişilerin zaman içerisinde değişmez şekle dönüşen duygusal, davranışsal ve bilişsel bünyelerinin sebeplerini ortaya çıkarmada birleşmiş, ruhsal özelliklerinin izlerini yansıtan ve kişilerin nasıl bir karaktere sahip olduklarını belli eden özellikleridir. (Mount vd., 2005:447) Bir diğer ifadeyle kişilik, bireylerin yaradılıştan sahip oldukları fizyolojik, düşünsel ve psikolojik bazı özelliklerinin, eğitim ve toplum etkisi ile beraber dolaylı olarak sahip olduğu özelliklerle birleşmesiyle meydana gelen karakterin kişinin hal-hareket ve hayatına yansımadır (Eroğlu, 2009: 202; Eren, 2004; 83).

Kişilik özelliklerini belirlemek için çok sayıda yapılan ve kabul gören kişilik envanteri beş faktör kuramının boyutlarını ölçmekte, ya da beş faktör boyutları ile anlamlı ilişkiler çıkmaktadır (Selengil, 2004:212).

Geçmişten günümüze beş faktör kuramına çalışmalarda sıklıkla yer verilmesinin en önemli nedeni, ortaya konulan kuramın bireyin benliğini açıklamakta ve tutarlılığının bilimsel açıdan ispatlanmış olmasıdır (Hough ve Öneş, 2001:46).

Bireyleri açıklarken kişiliğin birçok yönünden bahsedilir ve bunlardan bazıları diğerlerinden daha önemli ve baskındır. Platon'dan günümüze bilim insanları kişilik kavramı hakkında çalışmalar ve düzenlemeler yapmaktadır. Binlerce kelimenin bulunduğu büyük Webster's sözlüğünü irdeleyerek yakın anlamları bulunan sözcükler ile 171 adet kişilikten bir çizelge ortaya çıkarıldıktan sonra geliştirilerek "kişiliğin beş faktör modeli" ortaya çıkartılmıştır (Özkalp vd., 2013: 34).

Paul Costa ve Robert McCrae tarafından 1985'te geliştirilen Beş Faktör Kişilik Kuramı tüm karakteristik özellikleri içinde bulunduran ve bu özellikleri kapsamlı bir şekilde ifade eden bir teoridir. Bu kapsamda Beş Faktör Kişilik Kuramı, küresel ve eksiksiz bütün kişilik özelliklerinin, incelemeye dayalı beş ana safhada değerlendirilerek gruplandırılması şeklinde açıklanabilir (McCrae ve Costa, 2006: 227; Demirci vd., 2007: 21).

4.4.1. Dışa Dönüklük

Kişilerin sosyal, atılgan, iletişim kurabilen, sıcak kanlı, dürüst, korkusuz, iddialı, aktif, güler yüzlü, optimist, eğlenmeye açıkve hoşgörülü bir karaktere sahip olmalarını açıklamaktadır (Stevens, 2001:500; Costa vd., 1986: 641).

Dışa dönük kişiler girişken, şen şakrak, enerjik, eğlenceli ve hareketlidir. Bir araştırmaya göre içedönük kişi soğuk değil çekingen, izleyici değil bağımsız, uyuşuk değil ağır adımlı kişilerdir. Dışa dönük insanlar yüksek enerjiye sahip ve bu enerji sayesinde daha çok tasarı üretebilir ve içedönük bireylere göre daha az yorgunluk hissedebilir. Dışa dönük bireyler içe dönük bireylere göre daha çok pozitif etkiye sahip, daha güçlü tepkilere ve daha fazla enerjiye sahiptir. Dışa dönük bireyler çevresiyle iletişim sağlamada zorlanmamakta içedönük bireylere göre daha rahat iletişim kurmaktadır (Tatlıoğlu, 2010: 79).

Dışa dönük kişiler, içerisinde buldukları hallerde belirli bir ölçüde abartmaya eğilimli, istekli, tutkulu ve hâkim kişilerdir (Trouba, 2007: 9). Hurtz ve Donovan (2000)'a göre, yapılmış olan araştırmalarda, dışa dönüklük seviyesinin fazla olan kişilerin dışa dönüklük seviyesi ile yaptıkları işlerdeki başarıları arasında pozitif bağıntılar görülmüştür (Moody, 2007: 26). Dışadönüklük faktörü yaşama sevinçli, heyecanlı, şen, sosyal ve atılgan olma özelliklerini ele almaktadır. Toplum içerisinde diğer bireylerle paylaşım içerisinde bulunmaktan mutlu olarak, eğlenmeye açık, önderlik yetisine sahip istekli davranış ve tutumlar sergilemek bu faktörün özelliklerindedir (Ercan, 2010: 30).

Dışadönük yapıya sahip bireyler sosyal yaşamlarına yoğun bir ilişki ile devam ederken, içedönük bireyler ise sosyal ilişkilerinde sınırlı kalmaktadır. Jung bu tutumun sosyal yeteneklerle ilgili olmadığını ve içedönük kişilerin çok fazla yeteneklerinin bulunmasına rağmen iç dünyaları ile meşgul olduklarını dile getirmektedir (Özkalp ve Kırel, 2010: 85).

4.4.2. Gelişime Açıklık

Açıklık; kendimizi açıklayabilme, düşüncelerimizi beyan etme, bilgileri yalın ve doğru bir biçimde karşı tarafa aktarabilme, görüşlerimizi ve faaliyet

tekliflerimizi yalın halde anlatabilme yeteneğidir. Yeryüzündeki insanların birlikte çalışmasına olanak yaratır. Bu beş faktör modelinde araştırmaların üzerinde az da olsa anlaşmaya vardıkları etmendir. Digman ve Inouye, Peabody ve Goldberg (1992), bu etmeni, “zeka” şeklinde adlandırırken; Norman, “kültür”, McCrae ve Costa ise “gelişime açıklık”; Cattell ise değişkenleri tanıtırken, bireylerin şahsı veya çevresi bakımından ölçülen zeka ve ölçülen zekanın aynı oluşundan yola çıkarak, zekayla ilgili kavramları ölçütlerinden çıkarmış ve gerçek bir zeka ölçeğini ortaya koymuştur.“ Aktif imgelem, estetik duyarlılık, iç duygulara duyarlılık, çeşitliliği tercih, entelektüel merak ve bağımsız yargı bu kişilik özelliğinin öğelerindedir” (Akt: Tatlılıoğlu, 2010: 81).

Gelişime açık kişiler akıllı, girişim ruhu yüksek, sanata yatkın, ilgili ve bilgin olarak anlatılabilir tiplerdir (Church, 1993: 10). Açıklık boyutuna sahip kişiler, diğer fertlere kıyasla, tecrübeler ve yeni düşüncelere, gelişime açık canlı bir hayal gücü ve şahsına özgü bir değerlendirme yetisi olan fertlerdir (Jia, 2008: 52). Gelişmeye yatkın kişilerin, hayal dünyası büyük, entelektüel, maceracı, zeki, yaratıcı, merak eden, sanatsal düşünme, yeniliklere açık olma gibi özellikler taşıdıkları söylenebilir. Bu özellikleriyle bireyler örgüt içerisinde fonksiyonel fayda sağlayabilmektedir (Kale, Tıncılıç, 2015: 675).

4.4.3. Duygusal Denge

Duygusal dengesizlik bireyin hissettiği kaygı, öfke, ani karar verme ve bunalımı ortaya çıkartmaktadır. Nevrotiklik gözlenen kişiler, sürekli oluşan halsizlik, baş ağrısı, uyku problemi, görmede sıkıntı çekme vb. gibi çeşitli psikolojik yük yoğunluğu sonuçlarından yakınmaktadır. Bu bireyler duygusal arbedelerini özellikle fiziki yöntemlerle sergilemektedir. Bunun dışında, sinirsel eğilimler, kişiliği olduğu gibi kabullenmeme, her şeyin en iyisi olma, eleştirilere kapalı olma gibi durumları ifade etmektedir. Nevrotik yönelim seviyesinin yüksekliği, bu gibi göstergelerin az olduğunu, düşüklüğü ise çok olduğunu ortaya koyar. Duygusal istikrarsızlık durumu, çoğu zaman telaşlı, itimatsız, himayeci ve huzursuz bir boyutu içerir. Bunun gibi kişilik özellikleri kişinin iş ve aile hayatında problemlerinin artmasına ve bununla beraber ruhsal anlamda sıkıntıya girmesine sebep olabilmektedir (Tatlılıoğlu, 2010: 77).

Ruhsal tutarsızlık boyutunun kişilik özelliklerine sahip kişiler tipik olarak duygusal bağlamda reaksiyon gösteren fertlerdir. Bu kişiler stres yaratan olaylarda stresten daha çabuk etkilenip zor ve rahatsız edici olaylarla karşılaştıklarında, bu durumu meydana getiren ortamdan uzaklaşmaya yatkındır (Puher, 2009:13).

Adler'e (1983) göre, nevrotik süreç, sosyal uyumu olmayan, bencillik sürecinin çok fazla baskın görüldüğü bir yapıyı tanımlar (Tatlıhoğlu, 2010: 77). Nevrozun ise devamlı faaliyet gösteren bir kendini küçük görme duygusu olduğunu benimser. Costa ve McCrae (1995) nevrotikliğin alt yapısında; endişe, sinir, kötümserlik, bunalım ve kırılabilirlik gibi sıfatların yer aldığını belirtmiştir (Sığırı ve Gürbüz, 2011:33).

Bu durumun olumsuz tarafı nevrotiklik veya ruhsal tutarsızlık şeklinde ifade edilmektedir (Zhang, 2003; Aktaran: Jia, 2008: .46). Bu etmen, pozitif ruhsal düzende duygusal dengenin eksikliğini işaret etmektedir, duygusal dengesizlik (nevrotiklik) boyutu, bireyin kişiliğinde yer alan duygusal denge hakkında kanılar ortaya atmaktadır (Trouba, 2007:9).

Bireyin sinirsel durumu, şahsına güven seviyesi, evhamlılığı, utangaç ve kaygılı oluşu gibi özellikler bu boyutun içerisindedir. Bunun dışında korku, üzüntü, öfke ve suçluluk gibi olumsuz duygulara genel bir yatkınlığı bulunan ve psikolojik anlamda problemler karşısında duyarlılığı olan bireyler bu boyut içerisinde bulunmaktadır. Düşük seviyede öfkeye ya da istikrarlı duygusal davranışları olan bireyler durgun, özgüvenli ve otokontrollüdür. Bundan yola çıkarak, nevrotiklik seviyesi yüksek kişiler, düşük olan kişilere kıyasla güncel hadiseler karşısında daha fazla stres ve bunalıma girdikleri söylenebilir (Aktaş, 2006:10).

4.4.4. Uyumluluk

Uyumluluk boyutu, kişinin şahsi eğilim seviyesine etki etmektedir. Uyumluluk gösteren kişi arkadaş canlısı davranış sergiler, ekip halinde iş yapmaya isteklidir, olaylara ve kişilere karşı müsamaha gösterebilen, güvenilir ve iyimserdir. Bu tarz yöneticiler, çalışanların isteklerini karşılamak amaçlı onlarla etkileşim içerisinde bulunarak onları isteklendirmektedir. Uyumluluk seviyesi

düşük olan bireyler ise diğerleri ile etkileşimi içerisinde çözüme ulaşmak yerine onlara rakip olmayı yeğleyen bireylerdir (Burger, 2006: 254).

Çalışma sonuçlarına göre, duygusal zeka, akıl sağlığı, psikolojik iyi olma ve yaşam doyumu ile anlamlı bağlantı gözlemlenmektedir. Kişinin duygusal istikrarsızlığı çevre ile bağlantılarının kopmasına, güvensizliğin artmasına ve psikolojik problemlere yol açar ve hayat doyumuna negatif etki etmektedir. Bireyler hislerini diğer insanlara aktardığı ve sosyal etkileşimde bulunduğu zaman mutlu olarak ruhsal anlamda tatmine ulaşılmaktadır. Birey kendisini tanıdıkça, düşünce ve duygularının farkına vardıkça, psikolojik doyumu artmış ve yaşamı pozitif etkilenmiş olacaktır (Tümekaya vd., 2008:2-9). Uyumlu bireyler işyerlerinde daha başarılı olmakla birlikte hem aileleri hem de iş arkadaşlarından duygusal destek görmektedir.

Lounsbury ve arkadaşlarına (2001) göre, uyumluluk kişilik özelliği seviyesi yüksek olan kişiler, yardım etme özellikleri ile öne çıkmaktadırlar, bu kişilik özelliği düşük kişiler ise bahsedilen özelliklerin karşıtı olarak, olaylara karşı devamlı karşı duran, yargılayıcı bir yaklaşım içinde olan, uyumsuz ve münakaşacı kişiliklerdir (Perry, 2003:5).

Yumuşak başlılığın karşıtı olan agresiflik diğer bir yandan duygusal tutarsızlık ile alakalıdır. Bu faktörü yoğun yaşayan kişiler diğer bireylere karşı güven problemi yaşamakta ve şüpheli bir tutumla ilişki kurmaktadır. Buldukları sosyal ortamda soğuk ve itici bir kişilik ortaya koymaktadırlar (Eryılmaz, 2009: 70).

Ülkemizde yapılan çalışmalarda yumuşak başlılık adı altında araştırma sonuçları göstermektedir ki duygulardaki dengesizlik kişinin çevresiyle olan ilişkilerinin bozulmasına, daha çok kaygıya ve ruhsal bozukluklara neden olabilmektedir. Bu bağlamda duygusal zekâ, akıl sağlığı ve yaşam doyumu arasında pozitif ilişki bulunmaktadır (Tatlıhoğlu, 2010: 82).

4.4.5. Sorumluluk

Bu faktör özelliğini taşıyan bireyler hedefe yönelik azim ve istikrar göstermektedir. Şuurluluğu, performansa eğilimi, istikrarlılığı, düzeni, sorumluluğu, mükemmeliyeti ve çok çalışmayı içerir. Sorumluluk faktörünü kimi araştırmacılar, iyi sonuç elde etme arzusu şeklinde değerlendirirken, kimileri ise kendisini örgütleyebilen, titiz çalışa, sorgulayan ve sorumluluk sahibi olan bireyler olarak görmektedir (Mete, 2006:49-50). Sorumluluk sahibi bireyler güvenilir, kararlı, tertipli, iradeli yapıya sahip olmakta ve bu doğrultuda aldıkları işleri yapmaktan kaçınmayarak titiz bir biçimde yerine getirmeye çalışmaktadır.

Benlik faktörünü sergileyen kişilerin diğer kişilere kıyasla sorumluluk, doğruluk, güvenilirlik, özen, ilgi, isteklilik gibi yetkinliklerinin daha çok öne çıktığını, bu benlik faktörünün karşıtı bir kişiliği olanların ise sorumsuzluk, güvenilmezlik, özensizlik, dalgınlık, umursamamazlık ve ilgisizlik gibi özelliklerinin çok fazla öne çıktığını belirtmiştir (Church, 1993: 10). Goldberg (1990)'e göre, sorumluluk durumunun sahip olduğu ısrarcılık, güvenilirlik, ciddiyet gibi sıfatlar ile arasında anlamlı bir bağlantı var iken, unutkanlık, tembellik ve bencillik gibi kavramlar ile arasında anlamsız bir bağlantı vardır (Bishop, 1997: 17).

Çalışma sonuçları doğrultusunda kişilik faktörlerinden kendine olan güven, dışadönüklük, olumluluk, açıklık, uyumluluk gibi etmenlerin hayat tatmini konusunda etkin rol oynadığı ortaya konulmuştur (Tatlıhoğlu, 2010:83). Düşük sorumluluğa sahip bireyler daha dikkatsiz, hedeflerine ulaşmada daha rahattır. Bu faktörün ilerletici yanı başarı ihtiyacı ve çalışma kararlılığı iken ilerlemeyi güçleştiren yanı ise tedbirlilik ve aşırı ahlaki hassasiyettir (Somer vd., 2002:23).

4.5. Literatürde Kişilik ve Girişimcilik ile İlgili Çalışmalar

Envick ve Langford (2000) tarafından yapılan çalışmada, girişimci ve yöneticilerin sahip oldukları ayırt edici özellikler beş faktör kişilik modeli aracılığıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda beş faktör kişilik modeli boyutları kapsamında yönetici kişilerin girişimci kişilere göre çok daha yumuşak başlı ve sorumluluk sahibi bireyler oldukları tespit edilmiştir. Düşük bir

farkla da olsa yönetici kişilerin girişimci bireylere göre daha sosyal oldukları ve yine düşük bir farkla girişimcilerin de yöneticilere karşı daha fazla dışa dönük ve duygusal dengesini sağlamış bireyler oldukları saptanmıştır (Envick ve Langford, 2000: 7).

Zhaove Seibert (2006)'nın meta analiz yöntemiyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışma sonucunda beş büyük faktör kişilik özelliklerinin dışa dönüklük boyutu haricinde diğer dört boyutun girişimcilik niyeti üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Zhao ve Seibert, 2006:260).

Çetin ve Varoğlu (2009) ise Girişimcilik etkinliklerinde kişilik özelliklerin etkisini ortaya koyarak, girişimci bireyin kişilik yapısının ne şekilde olabileceği üzerinde durmaktadır. Çalışmada, özellikle günümüzde iş doyumunu, önderlik ve iş başarısı gibi konuları içeren alanlarda ruhsal ölçülebilirliği kabul gören beş faktör kişilik özellikleri araştırılmıştır. Teorik olan bu çalışmanın sonucunda geçmişte bu konu hakkında yapılmış olan akademik araştırmaların sonuçları doğrultusunda, girişimci bireyin dışa dönük, sorumluluk bilinci olan, yeniliğe eğilimli, uyumluluğu ve nevrotiliği düşük bir kişilik yapısı ortaya koyabileceği önerilmiştir (Çetin ve Varoğlu, 2009:51-56).

Doğaner ve Altunoğlu (2010) tarafından yapılan bir diğer çalışmada, üniversitede diğer bölümlere kıyasla daha kapsamlı girişimcilik eğitimi verilen işletme bölümü öğrencilerinin, girişimciliğe yönelmelerine etki eden etmenleri ortaya koymayı amaçladıkları çalışmalarında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere bakılarak girişimciliğe yönelme isteklerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak öğrencilerin eğitim seviyeleri ile girişimciliğe yönelme istekleri arasında pozitif bir bağıntı olduğu saptanamamıştır. Kişilik özelliklerine bakıldığında ise girişimciliğe yönelme ile yenilik ve performans isteği arasında anlamlı bir bağıntı olduğu ortaya konulmuştur (Doğaner, Altunoğlu, 2010:103-110).

Zhao ve arkadaşlarının (2010), meta analiz yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilen çalışmada, kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti ve performansı üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda beş büyük faktör kişilik boyutlarının yumuşak başlılık boyutu haricinde diğer dört boyutla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan öz denetim/sorumluluk boyutunun ise girişimci niyetleri üzerinde etkili olduğu, ancak girişimci performansı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı saptanmıştır (Zhao vd., 2010:381).

Şeşen ve Basım (2012), demografik faktörlerin ve kişiliğin girişimcilik düşüncesine etkisini: spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde araştırdıkları çalışmada, öğrencilerin “girişimcilik” kelimesi konusunda isteksiz oldukları ancak bu kelimeyi kullanmadan, girişimcinin özellikleri tanımlandığında, isteklerinin arttığı anlaşılmaktadır (Şeşen ve Basım, 2012:26).

İrmiş ve Barutçu (2012) da iktisadi ve idari bilimler fakültesi işletme bölümü öğrencilerinin kendilerini müteşebbis bireyler olarak kabul görmeleri ve yeni yada iş yeri açma düşüncelerine etki eden faktörleri araştırdığı çalışmada, girişimci benlik üzerine etki eden aktörler üç başlık altında değerlendirilmiştir: Aile, eğitim ve diğer etmenler. Aile etmeni yönünden bakıldığında, öğrencilerin kendilerini girişimci kişi olarak nitelendirmeleri ve ileriki zamanlarda şahsi iş yerlerini açma yada kendi işini yapma düşüncelerinde babanın geçmişte şahsi işini kurup geliştirmesiyle bağlantılı olmasının yanı sıra baba kişiliğinin dışında diğer girişimci kişiliklerin bulunmasıyla da bağlantılı olduğu gözlemlenmektedir. Fakat ailenin maddi olanakları ile öğrencinin kendisini girişimci olarak nitelendirmesi ve ileriki zamanlarda şahsi işini kurma düşüncesi arasında istatistiksel anlamlı bir bağıntı gözlemlenmemiştir (Barutçu ve İrmiş, 2012: 21-22).

Bozkurt ve Erdurur (2013) girişimci kişilik özelliklerinin (başarma ihtiyacı, kendine güven, yenilikçi olma, kontrol odağı, risk alma, belirsizlik toleransı)girişimcilik eğilimine etkisini araştırdığı çalışmasında kendine güven faktörü hariç diğer girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Bozkurt ve Erdurur, 2013:57).

Uzun ve Dirlik (2007)KOBİ sahibi olan kişilerin girişimcilik, önderlik, yenilikçilik ve kişilik özelliklerini görmek için Muğla ilinde yapmış oldukları çalışma sonucunda KOBİ sahibi olanların büyük kısmının girişimcilik yetilerinin düşük olduğu ortaya konulmuştur (Uzun ve Dirlik, 2007:136-140).

Yıldırım ve arkadaşlarının (2011) yapmış oldukları çalışmada işletme sahibi olan idareci konumdaki kişilerin iş kurmaya teşebbüs ve kişilik özellikleri arasındaki bağlantıyı ortaya koymak amaçlanmış ve yönetici konumdaki işletme sahibi kişilerin girişimci yetenekleri ile kişilik farklılıkları arasında yüksek derecede anlamlılık ortaya çıkmıştır (Yıldırım vd, 2011:197).

Başol, Dursun ve Aytaç (2011) yapmış olduğu çalışmada kız ve erkek öğrencilerin girişimci kabiliyetlerinin yüksek oranda farklılık göstermediği saptanmış ve girişimcilik faaliyetinde bulunma isteğinin cinsiyet farklılığı göz ardı edilerek sübvansiyonlarla gerçekleştirilmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan mühim bir sonuç ise, yetenekler bakımından dışadönük kişilik türünün en önemli kişilik tipi olduğu ortaya çıkmıştır (Başol vd., 2011:19).

Ören ve Biçkes (2011)'in yapmış oldukları çalışma sonuçlarına göre, girişimcilik ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bireylerin kendi düşünce, amaç ve maksatları yönünde farklı bireylerle beraber hareket etme yöneliminde yada diğer bireyleri kendi amaçları doğrultusunda kullanma gayesinde buldukları gözlenmiştir (Ören ve Biçkes, 2011:84).

Çelik, İnce ve Bozyiğit (2014) ortaya koydukları çalışmada öğrencilerin girişimcilik düşünceleri ile ailede ve yakın çevrede girişimci kişiliklerin bulunması arasında anlamlı bir etkileşim olduğu, karar alma açısından aile yönetimine katılma ile girişimcilik düşüncesi arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Çelik vd., 2014:122).

Koh (1996), öğrenciler üzerine yapmış olduğu çalışmada kişilik özelliklerini belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırma sonucunda girişimcilik faaliyetlerine yatkın olan öğrencilerde, ‘bilinmezliğe karşı hoşgörülülük, risk almaya yatkınlık ve

reformcu yaklaşım'' özelliklerinin diğerlerine göre daha baskın olduğu gözlenmiştir (Koh, 1996: 14).

Wang ve Wong (2004) bireylerin girişimcilik düşünceleri ve ilgi düzeylerini belirlemek için üniversite öğrencilerine uygulamış oldukları çalışma sonucunda öğrencilerin girişimcilik ilgisi yüksek derecede anlamlı çıkarken, ticaret bilgi ve becerilerinin eksikliği ve belirsizliklere karşı çekimserliğin girişimcilik düşüncelerine olumsuz etkide bulunduğu ortaya konulmuştur (Wang and Wong, 2004: 164).

5. KOBİLERE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

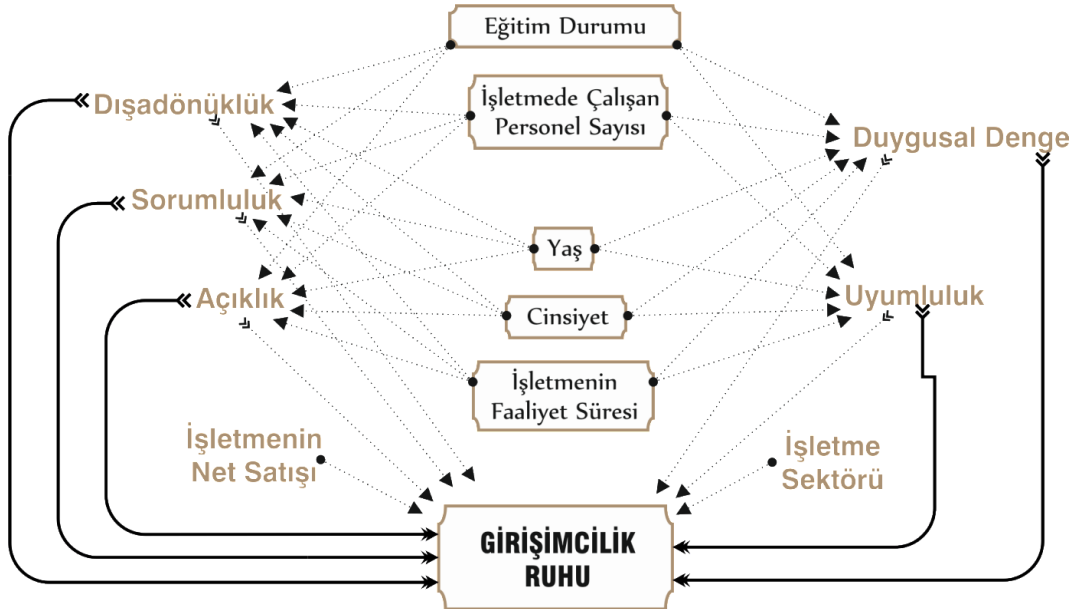
5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, girişimcilik eğitimi alan KOBİ sahiplerinin kişiliklerini 1933 yılında Thurstone tarafından geliştirilen beş büyük faktör kuramına göre saptamak, bu kişilik türlerinin girişimcilik ruhu üzerindeki etkilerini belirlemek ve hem girişimcilik ruhunun hem de kişilik türünün demografik faktörlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sınamaktır.

5.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Tarama modeli kullanılan araştırmanın bağımlı değişkeni girişimcilik ruhudur. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ise beş büyük kişilik türleri olan dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal dengedir. Bu kapsamda, araştırmanın amacına ulaşabilmesi için demografik faktörler ile bağımlı ve bağımsız değişkenler kullanılarak 42 hipotez ortaya atılmıştır. Bu hipotezlere ilişkin araştırmanın kavramsal modeli Şekil 5.1’de ifade edilmiştir.

Şekil 5.1: Araştırmanın Kavramsal Modeli

Araştırmanın Hipotezleri;

H_{1a1}: Girişimcilik ruhu ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1a2}: Girişimcilik ruhu ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1a3}: Girişimcilik ruhu ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1a4}: Girişimcilik ruhu ile uyumluluk boyutu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1a5}: Girişimcilik ruhu ile duygusal denge boyutu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1b1}: Dışadönüklük arttıkça girişimcilik ruhu artar.

H_{1b2}: Sorumluluk arttıkça girişimcilik ruhu artar.

H_{1b3}: Açıklık arttıkça girişimcilik ruhu artar.

H_{1b4}: Uyumluluk arttıkça girişimcilik ruhu artar.

H_{1b5}: Duygusal denge arttıkça girişimcilik ruhu artar.

H_{1c1}: Girişimcilik ruhu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1c2}: Dışadönüklük boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1c3}: Sorumluluk boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1c4}: Açıklık boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1c5}: Uyumluluk boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1c6}: Duygusal denge boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1d1}: Girişimcilik ruhu yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1d2}: Dışadönüklük boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1d3}: Sorumluluk boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1d4}: Açıklık boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1d5}: Uyumluluk boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1d6}: Duygusal denge boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1e1}: Girişimcilik ruhu eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1e2}: Dışadönüklük boyutu eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1e3}: Sorumluluk boyutu eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1e4}: Açıklık boyutu eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1e5}: Uyumluluk boyutu eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1e6}: Duygusal denge boyutu eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1g1}: Girişimcilik ruhu çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1g2}: Dışadönüklük boyutu çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1g3}: Sorumluluk boyutu çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1g4}: Açıklık boyutu çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1g5}: Uyumluluk boyutu çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1g6}: Duygusal denge boyutu çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1h1}: Girişimcilik ruhu faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1h2}: Dışadönüklük boyutu faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1h3}: Sorumluluk boyutu faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1h4}: Açıklık boyutu faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1h5}: Uyumluluk boyutu faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1h6}: Duygusal denge boyutu faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1k}: Girişimcilik ruhu işletmenin net satışına göre anlamlı bir farklılık gösterir.

H_{1m}: Girişimcilik ruhu destek alınan sektöre göre anlamlı bir farklılık gösterir.

5.3. Araştırmanın Veri Toplama Metodu

Çalışma kapsamında ileri sürülen hipotezlerin test edilmesi için gerekli veriler, belirlenen örneklem evreninden yüz yüze ve online anket yöntemiyle sağlanmıştır. Elde edilen bu veriler SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerinin geçerliliğinin ve iç tutarlılığının tespitinde geçerlilik ve güvenilirlik analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve şiddetini saptamak amacıyla korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi, farklılıkları saptamak amacıyla da Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır.

5.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Araştırma kapsamındaki anket iki ölçekten meydana gelmektedir. Bunlar, beş büyük faktör kişilik ölçeği ile girişimcilik ruhu ölçeğidir. Beş büyük faktör ölçeği için; John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilmiş ve Gümüş (2009) tarafından hazırlanan doktora tezinde Türkçeye uyarlanmış kişilik ölçeği kullanılmıştır. Girişimcilik ruhunun saptanmasında ise Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilmiş girişimcilik ölçeği kullanılmıştır. İki ölçekten oluşan anketin tamamı 5'li Likert tipi ve demografik sorulardan oluşmaktadır.

5.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Türkiye'de girişimcilik eğitimi almış tüm KOBİ sahiplerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Karabük ilinde girişimcilik eğitimi alan ve araştırmaya katılan KOBİ sahiplerinden oluşmaktadır. Araştırmada olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış olup, farklı zamanlarda uygulanan araştırma kapsamında 85 KOBİ sahibinden veri elde edilmiştir.

5.6. Araştırmadan Elde Edilen Bulgular

Tablo 5.1'de örneklemdaki KOBİ sahiplerinin demografik bilgileri yer almaktadır. Bu tabloya göre; araştırmanın gerçekteştirildiği örneklemin %60'ı erkek, %40'ı ise kadındır. İşletmecilerin yaş dağılımları incelendiğinde %71,8'inin ise 21-40 yaş aralığında olduğu görölmektedir. Bu kişilerin eğitim durumu analiz edildiğinde sadece %25,9'unun üniversite mezunu olduğu, işletmelerinin faaliyet süresi incelendiğinde %65,9'unun 1 yıldan daha fazla bir süredir faaliyetine devam ettiği, işletmede çalışan personel sayısı incelendiğinde ise %36,5'inin işletmesinde 1 kişi ve %44,7'sinin işletmesinde ise 1 ile 3 kişi arasında personel çalıştığı saptanmıştır.

Tablo 5.1: Veri Sağlayıcıların Temel Bilgileri- 1

	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde Oranı</i>
Cinsiyet		
Erkek	51	% 60,0
Kadın	34	% 40,0
Yaş		
21'den küçük	1	% 1,2
21-30	25	% 29,4
31-40	36	% 42,4
41-50	22	% 25,9
51-60	1	% 1,2
Eğitim Durumu		
İlköğretim	21	% 24,7
Lise	32	% 37,6
Önlisans	10	% 11,8
Lisans	19	% 22,4
Yüksek Lisans	3	% 3,5
İşletmenin Faaliyet Süresi		
1 yıldan az	29	% 34,1
1-3 yıl arası	40	% 47,1
3 yıl ve üstü	16	% 18,8
İşletmede Çalışan Personel Sayısı		
1 Kişi	31	% 36,5
1-3 Kişi	38	% 44,7
3-5 Kişi	4	% 4,7
5-10 Kişi	10	% 11,8
10 Kişi ve daha fazla	2	% 2,4

Tablo 5.2'de araştırmaya katılan KOBİ sahiplerinin işletmelerine yönelik bilgiler yer almaktadır. Bu tablo incelendiğinde; KOBİ'lerin %25,9'unun 10000TL ile 40000TL arasında, %20'sinin 80001TL ile 150000TL arasında, %15,3'nün ise 10000TL'den daha az düzeyde yıllık net satış yaptığı belirlenmiştir. Bu işletmelerin faaliyet alanı incelendiğinde; %25,9'unun toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının bakım alanında, %23,5'inin imalat sektöründe, %23,5'inin konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründe yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 5.2: Veri Sağlayıcıların Temel Bilgileri- 2

	Frekans	Yüzde Oranı
İşletmenin Net Satış Tutarı		
10.000 TL'den az	13	% 15,3
10.000- 40.000 TL arası	22	% 25,9
40.001- 80.000 TL arası	8	% 9,4
80.001- 150.000 TL arası	17	% 20,0
150.001- 250.000 TL arası	10	% 11,8
250.001- 400.000 TL arası	7	% 8,2
400.001- 600.000 TL arası	3	% 3,5
600.001- 800.000 TL arası	2	% 2,4
1.000.000 TL'den daha fazla	3	% 3,5
Destek Alınan Sektör / Faaliyet Alanı		
İmalat	20	% 23,5
İnşaat	5	% 5,9
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	22	% 25,9
Ulaştırma ve Depolama	1	% 1,2
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	20	% 23,5
Bilgi ve İletişim	1	% 1,2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5	% 5,9
Diğer Hizmet Faaliyetleri	11	% 12,9

5.7. Araştırmanın Veri Çözümleme Yöntemleri

Araştırma sonucunda ortaya çıkan veriler SPSS 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmadaki ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlilik derecesi test edilmiştir. Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve şiddetini saptamak amacıyla korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi, farklılıkları saptamak amacıyla da Kruskal-Wallis H Testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

5.7.1. Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin geçerliliğini test etmek amacıyla yapılan keşfedici faktör analizinde faktör türetme modeli olarak temel bileşen faktörü (Principal Component Factoring) modeli, faktör rotasyon yöntemi olarak orthogonal, teknik olarak ise quartimax kullanılmıştır. Örneklemin uygunluğunun ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğinin saptanması için yapılan analizler sonucunda elde edilen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerleri ve Bartlett testleri sonuçları Tablo 5.3'te ifade edilmiştir. Buna göre; 2 ölçeğe ait elde

edilen tüm verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği ve faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır.

Tablo 5.3: KMO ve Barlett Testi

		Bartlett Küresellik Testi		
Beş Büyük Faktör Kişilik Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Measure Değeri	Yaklaşık Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (Sig.)
	0.729	1366.070	496	0.000
Girişimcilik Ruhü Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Measure Değeri	Yaklaşık Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (Sig.)
	0.880	1633.678	300	0.000

Ölçeklere ilişkin toplam varyans değerleri Tablo 5.4'te ifade edilmiştir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhu ölçeğinde tek faktör, beş büyük faktör kişilik ölçeğinde ise beş faktörün çıktığı görülmektedir. Gerçekleştirilen analiz sonucundagirişimcilik ruhu ölçeğinde özdeğerlerin açıkladığı birikimli varyans miktarının toplam varyansın %50,612'si, beş büyük faktör kişilik ölçeğinde ise birikimli varyans miktarının toplam varyansın %54.197'si olduğu saptanmıştır.

Tablo 5.4: Toplam Varyans Değerleri

Ölçekler	Faktör	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
		Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
Beş Büyük Faktör Kişilik Ölçeği	1	8.646	27.020	27.020	7.827	24.458	24.458
	2	2.946	9.205	36.224	2.920	9.124	33.582
	3	2.306	7.206	43.431	2.856	8.926	42.508
	4	1.822	5.695	49.126	2.021	6.314	48.822
	5	1.623	5.072	54.197	1.720	5.375	54.197
Girişimcilik Ruhü Ölçeği	1	12.653	50.612	50.612	12.653	50.612	50.612

Yapılan faktör analizi bağlamında faktör yükünün 0.4'ten küçük olması sebebiyle beş büyük faktör kişilik ölçeğinden ise 12 faktör analizinden çıkartılmış ve belirlenen faktör yükleri Tablo 5.5'te ifade edilmiştir.

Tablo 5.5: Faktör Yükleri

<i>* Beş Büyük Faktör Kişilik Ölçeği</i>	1	2	3	4	5
Konuşkan biriyim	0.592				
Enerji doluyum	0.645				
Diğer insanları heveslendiririm	0.683				
Sessizim	0.620				
Çekingen değilim, girişkenim	0.524				
Bazen utangaç ve çekingenim	0.605				
Dışa dönük, sosyal biriyim	0.719				
Bir işi tam yaparım		0.680			
Bazen dikkatsiz davranabiliyorum)		0.477			
Bir görevin (çalışma, ödev, iş) verilmesi için güvenilir biriyim		0.589			
Yaptığım şeyleri etkin, hakkını vererek, iyi yaparım		0.659			
Plan yapar ve bu planları uygulayırım		0.514			
Orjinal biriyim, yeni fikirler üretirim			0.779		
Pek çok şeyi merak ederim)			0.572		
Zeki, derin düşünebilen biriyim			0.690		
Hayal gücüm kuvvetlidir			0.755		
Yaratıcıyım			0.631		
Sanatsal ve estetik şeyler benim için önemlidir			0.628		
Fikirlerle oynamayı, benim için ne anlama geldikleri üzerinde düşünmeyi severim			0.515		
Sanat, müzik ve edebiyatla ilgiliyimdir			0.422		
Başkalarının hatasını bulmaya yatkınım				-0.541	
Yardımseverim				0.448	
Başka insanların güvendiği biriyim				0.630	
Herkese karşı düşünceli ve saygılıyım				0.687	
Bazen diğer insanlara kaba davranırım				-0.708	
Başkaları ile yardımlaşmayı severim				0.685	
Karamsar, hüzünlü biriyim					0.565
Gergin olabilirim					0.707
Endişeli biriyim					0.584
Duygusal olarak dengeliyim, kolay kolay mutsuz olmam					0.521
Duygu durumum (modum) değişkendir					0.568
Çabuk heyecanlanırım					-0.480

Gerçekleştirilen faktör analizi kapsamında faktör yükünün 0.4'ten düşük olması nedeniyle girişimcilik ruhu ölçeğinden 2 soru faktör analizinden çıkartılmış ve saptanan faktör yükleri Tablo 5.6'da ifade edilmiştir.

Tablo 5.6: Faktör Yükleri

* Girişimcilik Ruhu Ölçeği	1
Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım	0.764
Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür	0.768
İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun kendi yeteneklerim ile olduğu düşünürüm	0.494
İşlerimde kendi kararlarım etkilidir	0.562
Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim	0.823
Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim	0.873
Arkadaşıma değişik iş projelerden söz ederim	0.675
Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum	0.644
Arkadaşımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem	0.633
Risk almaktan çekinmem	0.559
Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim	0.669
Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim	0.625
Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim	0.716
Yeni bir perspektiften bakmama imkan sağlayan proje ve işlerle uğraşırım	0.569
Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim	0.442
Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir	0.811
Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir	0.726
Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim	0.764
Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim	0.774
İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açığım	0.815
İşimi severek ve azimle yaparım	0.827
İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür	0.861
İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim	0.589
Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem	0.751
İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim	0.811

Tablo 5.7’de araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğinin test edilmesinde kullanılan alfa katsayıları yer almaktadır. Gerçekleştirilen güvenilirlik analizleri sonucunda; beş büyük faktör kişilik ölçeğinin alfa katsayısı 0.765, girişimcilik ruhu ölçeğinin alfa katsayısı ise 0.949 olarak saptanmıştır. Elde edilen bu değerler, araştırmada kullanılan ölçeklerin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.7: Güvenilirlik Analizi

	N of Items	Cronbach's Alpha
Beş Büyük Faktör Kişilik Ölçeği	37	0.765
Girişimcilik Ruhu Ölçeği	27	0.949

5.7.2. Korelasyon Analizi

Tablo 5.8’de araştırmanın bağımlı değişkeni ile bağımsız değişkenleri arasındaki korelasyon tablosu görülmektedir. Bu tabloya göre; KOBİ sahiplerinin girişimcilik ruhu ile kişiliğin dışadönüklük boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, kişiliğin sorumluluk, açıklık ve uyumluluk boyutu arasında ise pozitif

yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Girişimcilik ruhu ile kişiliğim duygusal denge boyutu arasında ise istatistikî olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Tablo 5.8: Korelasyon Analizi

		Girişimcilik Ruhu
Dışadönüklük	Pearson Correlation	0.551
	Sig. (2-tailed)	0.000
Sorumluluk	Pearson Correlation	0.646
	Sig. (2-tailed)	0.000
Açıklık	Pearson Correlation	0.750
	Sig. (2-tailed)	0.000
Uyumluluk	Pearson Correlation	0.630
	Sig. (2-tailed)	0.000
Duygusal Denge	Pearson Correlation	0.118
	Sig. (2-tailed)	0.280

5.7.3. Regresyon Analizi

Tablo 5.9’da girişimcilik ruhu ile kişiliğin beş boyutuna yönelik çoklu regresyon analizi görülmektedir. Gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda; oluşturulan modelin F değerinin 0.05’ten küçük olmasından dolayı regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlılık ifade ettiği saptanmıştır.

Tablo 5.9: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları- ANOVA

<i>Girişimcilik Ruhu</i>	Sum of Squares		Mean Square	F	Sig.
	Regression	12252.792	2450.558		
	Residual	5571.396	70.524		
	Toplam	17824.188			

Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 5.10’da ifade edilmiştir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhundaki değişimin %66,8’ini beş büyük faktör kişilik boyutlarındaki değişimin açıkladığı saptanmıştır. Bu sonuçlara göre girişimcilik ruhunun alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

$$\text{“Girişimcilik Ruhu} = 1.444 + (1.032 \times \text{Sorumluluk}) + (1.301 \times \text{Açıklık}) + (1.227 \times \text{Uyumluluk)”}$$

Tablo 5.10: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları- Model

		β	t	Sig.	R ²	Adjusted R ²
Girişimcilik Ruhu	Constant	1.444	0.132	0.895	0.687	0.668
	Dışadönüklük	0.392	0.991	0.325		
	Sorumluluk	1.032	2.609	0.011		
	Açıklık	1.301	4.919	0.000		
	Uyumluluk	1.227	3.697	0.000		
	Duygusal Denge	-0.059	-0.227	0.821		

Regresyon analizi sonucunda elde edilen formüle göre; kişiliğin sorumluluk boyutundaki 1 birimlik artışın girişimcilik ruhu üzerinde 1.032 birimlik bir artışa, kişiliğin açıklık boyutundaki 1 birimlik artışın girişimcilik ruhu üzerinde 1.301 birimlik bir artışa, kişiliğin uyumluluk boyutundaki 1 birimlik artışın ise girişimcilik ruhu üzerinde 1.227 birimlik bir artışa neden olduğu belirlenmiştir. Ancak kişiliğin dışadönüklük boyutu ile girişimcilik ruhu arasında her ne kadar anlamlı bir ilişki saptansa da çoklu regresyon içerisinde bu faktöre yönelik anlamlı bir etki saptanmamıştır.

5.7.4. Mann-Whitney U Testi

Girişimcilik ruhunun ve kişilik boyutlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi Tablo 5.11’de görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhu, dışadönüklük, sorumluluk, açıklık ve uyumluluk boyutlarının anlamlılık değerinin 0.05’ten büyük, duygusal denge boyutunun anlamlılık değeri ise 0.05’ten küçük olduğu görülmektedir. Detaylandırıldığında; girişimcilik ruhunun ve kişiliğin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık ve uyumluluk boyutunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği, kişiliğin duygusal denge boyutunun ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kadın KOBİ sahiplerinde kişiliğin duygusal denge boyutunun daha yoğun olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5.11: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları ve Cinsiyet İlişkisi

	Cinsiyet	N	Mean	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
<i>Girişimcilik Ruhu</i>	<i>Erkek</i>	51	40.56	2068.50	742.500	2068.500	-1.118	0.264
	<i>Kadın</i>	34	46.66	1586.50				
<i>Dışadönüklük</i>	<i>Erkek</i>	51	41.96	2140.00	814.000	2140.000	-0.479	0.632
	<i>Kadın</i>	34	44.56	1515.00				
<i>Sorumluluk</i>	<i>Erkek</i>	51	41.23	2102.50	776.500	2102.500	-0.818	0.413
	<i>Kadın</i>	34	45.66	1552.50				
<i>Açıklık</i>	<i>Erkek</i>	51	40.94	2088.00	762.000	2088.000	-0.945	0.345
	<i>Kadın</i>	34	46.09	1567.00				
<i>Uyumluluk</i>	<i>Erkek</i>	51	40.29	2055.00	729.000	2055.000	-1.247	0.212
	<i>Kadın</i>	34	47.06	1600.00				
<i>Duygusal Denge</i>	<i>Erkek</i>	51	37.71	1923.00	597.000	1923.000	-2.435	0.015
	<i>Kadın</i>	34	50.94	1732.00				

5.7.5. Kruskal-Wallis H Testi

Girişimcilik ruhunun ve kişilik boyutlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen Kruskal-Wallis H testi Tablo 5.12’de görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhu, dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının anlamlılık değerinin 0.05’ten büyük görülmektedir. Detaylandırıldığında; girişimcilik ruhunun ve kişiliğin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Tablo 5.12: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları ve Yaş İlişkisi

	Yaş	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Girişimcilik Ruhu	21'den küçük	1	38.00	3.737	4	0.443
	21-30 yaş arası	25	41.22			
	31-40 yaş arası	36	48.38			
	41-50 yaş arası	22	37.41			
	51-60 yaş arası	1	22.00			
Dışadönüklük	21'den küçük	1	7.00	5.664	4	0.226
	21-30 yaş arası	25	40.64			
	31-40 yaş arası	36	47.25			
	41-50 yaş arası	22	42.00			
	51-60 yaş arası	1	7.00			
Sorumluluk	21'den küçük	1	33.00	1.243	4	0.871
	21-30 yaş arası	25	43.84			
	31-40 yaş arası	36	44.32			
	41-50 yaş arası	22	41.36			
	51-60 yaş arası	1	20.50			
Açıklık	21'den küçük	1	40.00	1.940	4	0.747
	21-30 yaş arası	25	40.72			
	31-40 yaş arası	36	47.26			
	41-50 yaş arası	22	38.89			
	51-60 yaş arası	1	40.00			
Uyumluluk	21'den küçük	1	77.00	7.044	4	0.134
	21-30 yaş arası	25	36.86			
	31-40 yaş arası	36	46.03			
	41-50 yaş arası	22	45.34			
	51-60 yaş arası	1	2.00			
Duygusal Denge	21'den küçük	1	25.00	2.281	4	0.684
	21-30 yaş arası	25	40.74			
	31-40 yaş arası	36	43.69			
	41-50 yaş arası	22	46.41			
	51-60 yaş arası	1	17.50			

Girişimcilik ruhunun ve kişilik boyutlarının eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen analiz Tablo 5.13'te görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhu, dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının anlamlılık değerinin 0.05'ten büyük görülmektedir. Detaylandırıldığında; girişimcilik ruhunun ve kişiliğin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Tablo 5.13: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları ve Eğitim Durumu

	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Girişimcilik Ruhu	<i>İlköğretim</i>	21	43.31	8.170	4	0.086
	<i>Lise</i>	32	48.02			
	<i>Ön Lisans</i>	10	48.50			
	<i>Lisans</i>	19	29.50			
	<i>Yüksek Lisans</i>	3	54.50			
Dışadönüklük	<i>İlköğretim</i>	21	43.60	4.395	4	0.355
	<i>Lise</i>	32	44.47			
	<i>Ön Lisans</i>	10	37.70			
	<i>Lisans</i>	19	38.66			
	<i>Yüksek Lisans</i>	3	68.33			
Sorumluluk	<i>İlköğretim</i>	21	39.38	5.153	4	0.272
	<i>Lise</i>	32	46.36			
	<i>Ön Lisans</i>	10	54.60			
	<i>Lisans</i>	19	35.37			
	<i>Yüksek Lisans</i>	3	42.17			
Açıklık	<i>İlköğretim</i>	21	51.02	5.828	4	0.212
	<i>Lise</i>	32	45.06			
	<i>Ön Lisans</i>	10	40.20			
	<i>Lisans</i>	19	34.03			
	<i>Yüksek Lisans</i>	3	31.00			
Uyumluluk	<i>İlköğretim</i>	21	52.26	5.174	4	0.270
	<i>Lise</i>	32	40.97			
	<i>Ön Lisans</i>	10	43.80			
	<i>Lisans</i>	19	35.26			
	<i>Yüksek Lisans</i>	3	46.17			
Duygusal Denge	<i>İlköğretim</i>	21	49.64	3.678	4	0.451
	<i>Lise</i>	32	44.27			
	<i>Ön Lisans</i>	10	35.80			
	<i>Lisans</i>	19	36.92			
	<i>Yüksek Lisans</i>	3	45.50			

Girişimcilik ruhunun ve kişilik boyutlarının işletmenin faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen analiz Tablo 5.14'te görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhu, dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının anlamlılık değerinin 0.05'ten büyük görülmektedir. Detaylandırıldığında; girişimcilik ruhunun ve kişiliğin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Tablo 5.14: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları ve Faaliyet Süresi

	Faaliyet Süresi	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Girişimcilik Ruhu	<i>1 yıldan az</i>	29	49.83	4.607	2	0.100
	<i>1-3 yıl arası</i>	40	37.15			
	<i>3 yıl ve üstü</i>	16	45.25			
Dışadönüklük	<i>1 yıldan az</i>	29	44.07	1.048	2	0.592
	<i>1-3 yıl arası</i>	40	40.41			
	<i>3 yıl ve üstü</i>	16	47.53			
Sorumluluk	<i>1 yıldan az</i>	29	50.88	4.956	2	0.084
	<i>1-3 yıl arası</i>	40	37.61			
	<i>3 yıl ve üstü</i>	16	42.19			
Açıklık	<i>1 yıldan az</i>	29	48.47	2.537	2	0.281
	<i>1-3 yıl arası</i>	40	38.91			
	<i>3 yıl ve üstü</i>	16	43.31			
Uyumluluk	<i>1 yıldan az</i>	29	45.78	5.155	2	0.076
	<i>1-3 yıl arası</i>	40	37.13			
	<i>3 yıl ve üstü</i>	16	52.66			
Duygusal Denge	<i>1 yıldan az</i>	29	45.40	1.322	2	0.516
	<i>1-3 yıl arası</i>	40	39.79			
	<i>3 yıl ve üstü</i>	16	46.69			

Girişimcilik ruhunun ve kişilik boyutlarının işletmenin çalışan personel sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen analiz Tablo 5.15'te görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; girişimcilik ruhu, dışadönüklük, sorumluluk ve duygusal denge boyutlarının anlamlılık değerinin 0.05'ten büyük, açıklık ve uyumluluk boyutlarının anlamlılık değerinin ise 0.05'yen küçük olduğu görülmektedir. Detaylandırıldığında; girişimcilik ruhunun ve kişiliğin dışadönüklük, sorumluluk ve duygusal denge boyutlarının işletmede çalışan personel sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği, ancak kişiliğin açıklık ve uyumluluk boyutuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Buna göre; 10 ve daha fazla kişinin çalıştığı işletmelerde kişiliğin açıklık boyutunun ve uyumluluk boyutunun daha yoğun olduğu saptanmıştır.

Tablo 5.15: Girişimcilik Ruhu & Kişilik Boyutları ve Personel Sayısı İlişkisi

	İşletmede Çalışan Personel Sayısı	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Girişimcilik Ruhu	<i>1 kişi</i>	31	43.74	8.351	4	0.080
	<i>1-3 kişi</i>	38	46.07			
	<i>4-6 kişi</i>	4	16.63			
	<i>7-9 kişi</i>	10	34.65			
	<i>10 kişi ve daha fazla</i>	2	67.75			
Dışadönüklük	<i>1 kişi</i>	31	48.94	3.779	4	0.437
	<i>1-3 kişi</i>	38	41.07			
	<i>4-6 kişi</i>	4	36.13			
	<i>7-9 kişi</i>	10	33.95			
	<i>10 kişi ve daha fazla</i>	2	46.75			
Sorumluluk	<i>1 kişi</i>	31	51.98	7.624	4	0.106
	<i>1-3 kişi</i>	38	37.47			
	<i>4-6 kişi</i>	4	31.50			
	<i>7-9 kişi</i>	10	38.75			
	<i>10 kişi ve daha fazla</i>	2	53.00			
Açıklık	<i>1 kişi</i>	31	47.97	11.657	4	0.020
	<i>1-3 kişi</i>	38	45.37			
	<i>4-6 kişi</i>	4	11.63			
	<i>7-9 kişi</i>	10	29.10			
	<i>10 kişi ve daha fazla</i>	2	53.25			
Uyumluluk	<i>1 kişi</i>	31	45.10	9.649	4	0.047
	<i>1-3 kişi</i>	38	44.72			
	<i>4-6 kişi</i>	4	30.63			
	<i>7-9 kişi</i>	10	27.70			
	<i>10 kişi ve daha fazla</i>	2	79.00			
Duyusal Denge	<i>1 kişi</i>	31	45.13	4.100	4	0.393
	<i>1-3 kişi</i>	38	41.34			
	<i>4-6 kişi</i>	4	25.63			
	<i>7-9 kişi</i>	10	45.25			
	<i>10 kişi ve daha fazla</i>	2	65.00			

Girişimcilik ruhunun işletmenin net satış tutarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen analiz Tablo 5.15’de görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; anlamlılık değerinin 0.05’ten büyük olduğu ve kişilerin girişimcilik ruhunun işletmenin net satış tutarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 5.16: Girişimcilik Ruhu ve Net Satış Tutarı İlişkisi

	İşletmenin Net Satış Tutarı	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Girişimcilik Ruhu	<i>10.000 TL'den az</i>	13	41.08	4.318	8	0.827
	<i>10.000 - 40.000 TL</i>	22	44.52			
	<i>40.001 - 80.000 TL</i>	8	41.19			
	<i>80.001 - 150.000 TL</i>	17	47.12			
	<i>150.001 - 250.000 TL</i>	10	40.10			
	<i>250.001 - 400.000 TL</i>	7	38.64			
	<i>400.001 - 600.000 TL</i>	3	61.33			
	<i>600.001 - 800.000 TL</i>	2	40.25			
	<i>1.000.000 TL'den daha</i>	3	25.00			

Girişimcilik ruhunun işletmenin faaliyet alanına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen analiz Tablo 5.16'de görülmektedir. Bu tablo incelendiğinde; anlamlılık değerinin 0.05'ten büyük olduğu ve kişilerin girişimcilik ruhunun işletmenin faaliyet alanına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 5.17: Girişimcilik Ruhu ve Faaliyet Alanı İlişkisi

	Destek Alınan Sektör / Faaliyet Alanı	N	Mean Rank	Chi- Square	df	Asymp. Sig.
Girişimcilik Ruhu	<i>İmalat</i>	20	45.18	4.616	7	0.707
	<i>İnşaat</i>	5	35.60			
	<i>Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı</i>	22	45.77			
	<i>Ulaştırma ve Depolama</i>	1	52.00			
	<i>Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri</i>	20	37.08			
	<i>Bilgi ve İletişim</i>	1	77.00			
	<i>Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler</i>	5	50.20			
	<i>Diğer Hizmet Faaliyetleri</i>	11	40.45			

SONUÇ

Değişen piyasa koşullarına hızlı uyum yetenekleri, esnek üretim yapıları, bölgeler arasında dengeli büyüme, işsizliğin azaltılması ve yeni iş alanları açılmasındaki katkıları gibi bir dizi olumlu özellikleri nedeniyle KOBİ'ler; ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasının temel taşlarıdır. KOBİ'lerin problemlerinin çözümü, girişimciliği daha cazip hale getirerek yeni KOBİ'lerin kuruluşunu da sağlayacak ve bu durum üretim, refah ve istihdamı artırarak ekonomik büyüme ve arkasından kalkınmayı gerçekleştireceği yadsınamaz bir durum olarak ortaya çıkacaktır.

Bu bağlamda; KOBİ'ler ile birlikte ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulması amacıyla Girişimcilik Destek Programları çok büyük öneme sahip olmuşlardır. Ayrıca; sektörel ve bölgesel farklılıklar gözetilerek, sonuç odaklı ve daha fazla etki oluşturacak şekilde, program ve proje esaslı olarak işletmelere, girişimcilere, KOBİ'lere yönelik projeleri olan meslek kuruluşlarına ve işletici kuruluşlara, geri ödemeli ve geri ödemesiz destekler sağlanmış ve sağlanmaya da devam etmeli ki; girişimcilik: yeniliklere açık ve geleceğe dair öngörülerini kuvvetli, sürekli yeni fikirler üretebilecek nitelikte bakış açıları ile şekillenebilsin.

Bir başka bakış açısıyla; Girişimcinin para kazanma isteğini; klasik iktisat anlayışını benimseyen ekonomistler, "kar gütmeye isteği yani bireysel çıkarların yoğunlaşması girişimcilik için en temel etken dürtüdür" olarak ortaya koymuşlardır. Girişimciliğin ortaya çıkışında etkin olan faktörlerin araştırıldığı çalışmalarda girişimcilik için iktisadi güdülerden ziyade psikolojik etkenlerin daha etkin olduğu görülmektedir. Bu durum girişimcilik ile beş büyük kişilik boyutunu ilişkilendirerek, kişilik özelliklerini düzenlemek ve tanımlamak için bir çerçeve sağlamaktadır. Kişiliğin hiyerarşik yapısındaki unsurları olan bu boyutlar, kuramsal özellikleri çok boyutlu bir biçimde kavramsallaştırmak ve insan davranışlarını daha iyi anlamak için rehber olmaktadır (McCrae ve John, 1992:175). Dahası, kişiliğin beş büyük boyutu endüstriyel, iş ve örgütsel psikoloji

araştırma ve uygulamasında kullanılan kişilik özelliklerinin düzenlenmesi için bir çerçeve sağlamada yararlı olmuştur. Mesleki tutumlar, davranışlar ve sonuçları da dâhil olmak üzere birçok alanda kişilikle ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmada da üzerinde durulan konuların başında girişimci kişiliğin ortaya çıkmasında etkin rol oynayan faktörlerin ve dürtülerin neler olduğu gelmektedir. Bu bağlamda çalışmamız kapsamında beş büyük kişilik boyutu ile girişimcilik ruhu ve hem girişimcilik ruhu hem de kişilik türü ile demografik faktörler arasındaki ilişki araştırılmış ve örneklem olarak alınan Karabük ilinde girişimcilik eğitimi alan ve araştırmaya katılan 85 KOBİ sahibinden elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği örneklemin %60'ı erkek, %40'ı ise kadın ve işletmecilerin %71,8'i 21-40 yaş aralığında bulunmaktadır. Bu kişilerin %25,9'unun üniversite mezunu olduğu, %65,9'unun 1 yıldan daha fazla bir süredir faaliyetine devam ettiği ve %44,7'sinin işletmesinde ise 1 ile 3 kişi arasında personel çalıştığı saptanmıştır. Elde edilen değerler, araştırmada kullanılan ölçeklerin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Bu örneklem doğrultusunda; KOBİ sahiplerinin girişimcilik ruhu ile kişiliğin dışadönüklük boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, kişiliğin sorumluluk, açıklık ve uyumluluk boyutu arasında ise pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Girişimcilik ruhu ile kişiliğin duygusal denge boyutu arasında ise istatistikî olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Rothmann ve Coetzer (2003) gerçekleştirdiği çalışmada ise duygusal denge de dâhil olmak üzere, dışadönüklük, açıklık ve sorumluluğun görev performansı ve yaratıcılık ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (Rothmann ve Coetzer, 2003:68). Gerçekleştirilen analizler sonucunda; kişiliğin sorumluluk, açıklık, uyumluluk boyutlarının girişimcilik ruhu üzerinde artışa neden olduğu belirlenmiştir. Ancak kişiliğin dışadönüklük boyutu ile girişimcilik ruhu arasında her ne kadar anlamlı bir ilişki saptansa da çoklu regresyon içerisinde bu faktöre yönelik anlamlı bir etki saptanmamıştır. Buna göre, sorumluluk kişilik özelliğine sahip girişimcilerin planlama, sorumluluk bilinci, organize etme, sıkı çalışma, kararlılık, müzakere ve hedefe yönelik davranışlar (Klein ve arkadaşları, 2006: 430) göstermesi açısından girişimcilik ruhuna daha fazla sahip olacağı anlaşılmaktadır. Bu özellikler,

girişimcilik ruhuna sahip olan girişimcilerden beklenen kişilik özellikleri ile örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda açıklık kişilik özelliklerinin, yaratıcılık, merak ve yeni fikirlere açıklık gibi özellikler içermesi bakımından girişimcilik ruhunu arttıracığı sonucuna varılmıştır. Deneyime açık olan insanların daha yaratıcı ve duyarlı olmaları (Rothmann, 2003:69) perspektifinden bakıldığında ise girişimcilik ruhuna daha fazla sahip olacakları düşünölmektedir. Raudsepp (1990) alışmasında değişime uyum sağlama ile deneyime açıklığın ilişkili olduğunu göstermiştir (Raudsepp, 1990: 7). Drucker (2006) hızla değişen dünyada yeniliği, girişimcinin özgül bir işlevi olarak görmektedir. Diğer yandan yeniliğin, girişimcinin yeni zenginlik üreten kaynaklar yaratmasının ya da mevcut kaynakların zenginlik yaratma potansiyelinin arttırılmasının aracı olarak görölmeye gerektiği gerçeği doğrultusunda yeniliklere açıklık ve uyum büyük önem arz etmektedir (Drucker, 2006: 1). Bir diğer girişimcilik ruhu üzerinde artışa neden olan uyumluluk kişilik özelliğine sahip olan girişimcilerin, diğerleriyle pozitif ve karşılıklı ilişkilerini sürdürme eğiliminde (Morsumbul, 2014) oldukları da araştırmada tespit edilmiştir (Morsumbul, 2014: 317). Uyumluluk zellikleri kapsamında fedakar olma, başkalarına sempati duyma ve onlara yardım etmeye istekli olma ve karşılığında başkalarının da aynı derecede yardımcı olacağı inancına sahip olma (Rothmann, 2003:70) bakımından uyumluluğun iş performansının önemli bir yordayıcısı olduğu belirtilmektedir (Tett vd., 1991:703). Doğası gereği iş birliğine yatkınlığı olan uyumlu bireylerin takım çalışması gerektiren ve müşteri hizmetleriyle ilgili alanlarda daha başarılı olacakları ifade edilmektedir (Judge vd., 1999: 621).

Araştırmada girişimcilik ruhunun kişiliğin duygusal denge boyutunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kadın KOBİ sahiplerinde kişiliğin duygusal denge boyutunun daha yoğun olduğu belirlenmiştir. Duygusal denge, bireylerin duygusal sıkıntı ve uyumsuzlukla başa çıkma stratejilerini deneyimleme yetenekleri bakımından karakterize edilmektedir. Duygusal olarak dengeli bireyler genellikle sakin, rahat, dayanıklı, özgüvenli olmakla birlikte stresli durumlarla rahatça baş edebilmektedir (Morsumbul, 2014: 318). Bu bağlamda kadın KOBİ

sahiplerinin, duygusal istikrarın göstergesi olması bakımından kişiliğin duygusal denge boyutunun yüksek olması olumsuz duygu ve durumlarla daha etkili bir şekilde başa çıkabileceklerini göstermektedir. Benzer şekilde Merdan (2013) erkeklerin kadınlara göre daha fazla duygusal dengenin zıt kutbu olarak nitelendirilen nevrotik özelliklere sahip olduklarını ifade etmektedir (Merdan, 2013: 141). Kadın girişimcilerin bu özelliklerinin göz önünde bulundurularak iş girişimleri ve iş hayatına geçişlerinin kolaylaştırılması adına pozitif ayrımcılık yapılarak yeni stratejiler geliştirilmelidir.

Araştırma kapsamında girişimcilik ruhunun ve kişiliğin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, uyumluluk ve duygusal denge boyutlarının yaşa, eğitim durumuna ve faaliyet süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Kişilerin girişimcilik ruhunun işletmenin net satış tutarına ve faaliyet alanına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bununla birlikte girişimcilik ruhunun ve kişiliğin açıklık ve uyumluluk boyutunun işletmede çalışan sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; 10 ve daha fazla kişinin çalıştığı işletmelerde kişiliğin açıklık boyutunun ve uyumluluk boyutunun daha yoğun olduğu saptanmıştır. Çalışan sayısı açısından en fazla iş görenin istihdam edildiği grubu temsil eden 10 ve üzeri çalışanı olan daha büyük ölçekli işletmelerin açıklık kapsamında daha yenilikçi ve uyumluluk kapsamında ise daha işbirlikçi, duyarlı ve güvenilir oldukları sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda daha fazla kişinin çalıştığı işletmelerin daha kurumsal bir yapıya kavuşmaları doğrultusunda gelişerek yenilikçi, işbirlikçi ve güvenilir bir yapıya sahip olarak katma değer yaratmaları gerekmektedir.

Sonuç olarak, kişilik faktörü örgüt ikliminin oluşması, grup normlarının gelişmesi ve liderliğinin sergilenmesinde yadsınamaz bir öneme sahiptir. Kişiliğin özellikle sorumluluk, açıklık ve uyumluluk özelliklerinin, örgüt yapısına ve örgüt performansına etkisi dolayısıyla sürdürülebilir rekabet üstünlüğü sağlaması açısından girişimcilik ruhu üzerinde önemli bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Kişilik türlerinin girişimcilik ruhu üzerindeki etkilerinden yola çıkarak girişimcilik; yeniliklere açık ve geleceğe dair öngörülerini kuvvetli, sürekli yeni fikirler üretebilecek nitelikte bakış açıları ile şekillenecektir. Son olarak da

girişimci; güçlü sezilere sahip, çevresini gözlemleyebilen, hayal gücü fazla, verilere ulaşabilecek bağlantılar ağına sahip, inandırma gücü yüksek, yaratıcı, belirsiz durumlarda karar alabilen ve aldığı kararları azimle uygulayan, kendine güvenen bir kişilik olarak şekillenecektir. Özellikle girişimcilik eğitimleri sırasında girişimciliği olumlu yönde etkileyebilecek ve başarıya ulaştırabilecek kişilik özelliklerinin tespit edilmesi ve yönlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda özellikle girişimciliğe yatkın kişilerin; kişiliğin, sorumluluk, açıklık ve uyumluluk boyutları açısından değerlendirilmeleri ve somut hedeflerle yönlendirilmeleri gerekmektedir. Girişimci kişiler ve KOBİ'lerin yeterince ve sistemli bir şekilde desteklenmesi ve gereken önemin verilmesi, finansal anlamda kamu kurumlarınca desteklerin sağlanması, ülkenin yenilikçi piyasalar konusunda küresel çapta saygınlığının artmasını sağlayarak ulusal ekonomik kalkınmaya katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Aylin (2006); “*Farklı Kültürlerdeki Yöneticilerin Kişilik Özelliklerine Dayanarak Liderlik Anlayışlarının Belirlenmesi: Türk ve Amerikan Otel Yöneticilerinin Karşılaştırmalı Analizi*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Alada, Dinç (2000); “İktisadi Düşünce Tarihinde Girişimcilik Kavramı Üzerine Notlar”, *İ. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 23-24. s. 47-52.
- Alberti, Fernando, Salvatore Sciascia ve Alberto Poli (2004); “Entrepreneurship Education: Notes on an Ongoing Debate,” *14th Annual Int. Ent. Conference*, University of Napoli Federico II, 4-7 July, Italy, .s.3
- Alıcıgüzel, İzzettin (1998); *Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Alpşahin Ufuk (2011); “*Kadın Girişimcilerin Başarı Faktörleri: Farklılık Yaratan Stratejilerin Çözümlemesi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Arıkan, Semra (2004); *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Aytaç, Ömer (2006); “Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif”, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 15, s. 139-160.
- Balaban, Özlem ve Yasemin Özdemir (2008); “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği,” *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s. 133–147.
- Barutçu, Esin ve Ayşe İrmış (2012); “Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması,” *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 26, Sayı 2, s.21-22.
- Başol, Oğuz, Salih Dursun ve Serpil Aytaç (2011); “Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama,” *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*. Cilt 13, Sayı 4, s. 1303-2860.
- Bayrakdar, Seda (2011); “Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi,” *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, s. 245-264.

- Bishop, Wandajune (1997); “*Questions as Interventions: BigFivePersonality, Factors and Perceptions of Socratic, Solution Focused and Diagnostic Questioning Styles,*” Doctorate Dissertation, St. John’s University, NewYork.
- Bozkurt Bozkurt, Özlem (2011); *Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*, Detay Yayınları, Ankara.
- Bozkurt Bozkurt, Özlem (2014); Tarihte girişimcilik 2. Hafta, slayt, <http://www.ozlemcetinkayabozkurt.com/wp-content/uploads/2014/04/2-HAFTA-tarihte-giri%C5%9Fimcilik.ppt> (Erişim Tarihi: 20.05.2016).
- Bozkurt, Öznur ve Kudbettin Erdurur (2013);” Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma,” *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, s.55-57.
- Börü, Deniz (2006); Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Yayın No.733, Golden Yayınevi, İstanbul.
- Burger, Jerry (2006); *Kişilik*, (Çev.:İ. Deniz ve E. Sarıoğlu), (1.Baskı), Kaktüs Yayınları, İstanbul.
- Candan, Hakan (2011); “Osmanlı’dan Günümüze Türk Topraklarında Girişimcilik Serüvenine Dair Bir Değerlendirme,” *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s 2.
- Church, Milton Keynes (1993); “*Investigation and Measurement of Personality Structure in a Non-Western Culture: Relating Indigenous Philipinne Dimensions to the Big Five Model,*” Doctorate Dissertation, State University, Washington.
- Cole, Luella ve John Morgan (2001); *Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi*, (Çev.: B. H. Vassaf), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Cüceloğlu, Doğan (1993); *İnsan ve Davranışı*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Çelik, Adnan, Mehmet İnce ve Sezen Bozyiğit (2014); “Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini etkileyen ailesel faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma,” *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 3, s. 113-124.
- Çetin, Fatih ve Kadir Varoğlu (2009); “Özellikler bağlamında girişimcinin beş faktör kişilik örüntüsü,” *Savunma Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, s. 51-66.
- Çetindamar, Dilek (2002); *Türkiye’de Girişimcilik*, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.

- Demircan, Koray (2006), *The Role of R&D and Innovation In Us Economy as a Benchmark For Turkish Economy*, [http://www.ekonomi.gov.tr/upload/BF09AE98-D8D3-8566-4520B0D124E5614D/ Koray_Demircan.pdf](http://www.ekonomi.gov.tr/upload/BF09AE98-D8D3-8566-4520B0D124E5614D/Koray_Demircan.pdf) (Erişim Tarihi: 03.07.2014).
- Demirci, Kemal, Derya Özler ve Birsen Girgin (2007); “BeşFaktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri–Hastane İşletmelerinde Bir Uygulama,” *Journal of Azerbaijani Studies*, Cilt 10, s.13-39.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) (2007); *Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)*, Ankara. [http://www.dpt.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx? Enc=83D5A6FF03C7B4 FCA4AC267A17F0C0F5](http://www.dpt.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7B4FCA4AC267A17F0C0F5), (erişim tarihi: 16 Mart 2013)
- Dilsiz, İrfan ve Nihat Kölük (2005); *Meslek Yüksekokulları İçin Girişimcilik*, 2.Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Dobransky, Fasiska (2002); “*Doctoral Thesis on A Discriminant Analysis of Entrepreneurial Personality Characteristics for Each of Three Generational Cohorts: The Silent Generation,*” The Baby Boomers And Generation X. Pittsburg: University Of Pittsburg.
- Doğan, Nilhun (2013); “*Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma,*” Yayımlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğaner, Mustafa ve Ali Ender Altunoğlu (2010); “Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri,” *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, s.103-110.
- Döm, Serpil (2008); *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Drucker, Peter (2006); *Innovation and Entrepreneurship*, Harper Business, USA.
- Durukan, Tülin. (2007); "Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21.Yüzyıla Girişimciliğin Önemi," *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, cilt 1, sayı 2, s. 25-37.
- Duygulu, Ethem (2008); “*Institutional Profiles And Entrepreneurship Orientation:A Case Of Turkish Graduate Students,*” MPRA Paper Cilt 7247, s. 12-15. http://mpra.ub.uni-muenchen.de/7247/1/MPRA_paper_7247.Pdf.
- Emine Kale ve Nuran Tıncılıç (2015); “Hastanelerde Örgütsel Çatışmanın Sebepleri ve Çözüm Önerileri,” 23. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, 14-16 Mayıs 2015, Muğla, s.682.

- Envick, Brooke ve Margaret Langford (2000); "The Five-Factor Model of Personality: Assessing Entrepreneurs and Managers," *Academy of Entrepreneurship Journal*, Cilt 6, Sayı 1, s. 6-17.
- Ercan, Çağatay (2010); "Ergenlerin Spor Yapma Alışkanlıklarının Kişilik ve Atılganlık Özellikleri Açısından İncelenmesi," Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Eren, Erol (2001); *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Eren, Erol (2004); *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Eren, Mehmet Vahid, Erdinç Tutar, Filiz Tutar ve Çisil Erkan (2012); "Yerel Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Rolü: Gaziantep Örneği," *International Conference on Eurasian Economies*, Cilt 1D, s. 369-373.
- Erkenekli, Mehmet, Zafer Uzun ve Özlem Gümüş (2012); "Sosyoekonomik Statü ve Sosyal Değerler İlişkisine Yönelik Bir İnceleme," *Savunma Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, s. 125-147.
- Eroğlu, Feyzullah (2009); *Davranış Bilimleri*, 9. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul
- Eroğlu, Feyzullah, Ayşe İrmüş ve İbrahim Aksel (2003); "Girişimcilerin İşletmelerinin Gelişmesinde Etkili Olarak Gördükleri Faktörler," *11. Yönetim Organizasyon Kongresi*, 22-24 Mayıs, Afyon, s.147.
- Eryılmaz, Ali (2009); "Başa Çıkma Stratejilerinin Kişilik Özelliklerinin Ergen Öznel İyi Oluşu Arasındaki Aracı Rolü," *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Finkle, Todd, Donald Kuratko ve Michael Goldsby (2006); "An Examination of Entrepreneurship Centers in the United States: A National Survey," *Journal of Small Business Management*, Cilt 44, Sayı 2, s.184-206.
- Foss, Nicolai ve Peter Klein (2002); *Entrepreneurship and the Firm*, Edward Elgar Publishing, İngiltere.
- Fuarcılık ve Geliştirme A.Ş. (FORUM) (2011), "Firma Profili," (Çevrimiçi) <http://www.forumfuarcilik.com/Icerik.aspx?contentDefID=59>, (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2011).
- Funder, David (2001); *Annual Reviews Psychology*, 52, Annual Reviews Inc.
- GAP Bölgesi Girişim Destekleme ve Yönlendirme Merkezi (GAP-GİDEM) (2011); "GAP-GİDEM Projesi 1 Faz", <http://www.gap.gov.tr/gap/gap-in-bilesenleri/gap-ve-sanayi/gap-girisimcidestekleme-merkezleri/gap-gidem-projesi-1.faz>. (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2011).

- GEM (2008); GLOBAL REPORT, <https://www.gemconsortium.org/report/47107> (Erişim Tarihi: 1.2.2016)
- Girgin, Birsen (2007); “*Beş Faktör Kişilik Modelinin İş Yerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kütahya.
- Greenberg, Jerald (1999); *Managing Behavior in Organizations 2*, V. Prentice Hall New Jersey, ABD.
- Guzman, Joaquin ve Francisco Linan (2005); *Perspectives on Entrepreneurial Education: A US-Europe Comparison*, Antonio de Nebrija University.
- Gümüş, Özlem (2009); “*Kültür, Değerler, Kişilik ve Siyasal İdeoloji Arasındaki İlişkiler: Kültürlerarası Bir Karşılaştırma (Türkiye-ABD)*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Güney, Semra (2008); *Girişimcilik-Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Genişletilmiş 3.Baskı Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Güney, Semra ve Arman Nurmakhmatuly (2007); “Kültürün Girişimcilğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 10, Sayı 18, s.62-86.
- Güney, Semra, Öykü Yalçın ve Aysun Çetin (2006); “Girişimcilik ve Kültür”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İbrahim Bodur Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s.53-77.
- Hisrich, Robert (1985); *The Woman Entrepreneur: Starting, Financing, and Managing a Successful New Business*, Lexington Books, USA.
- Hough, Leatta ve Deniz Öneş. (2001). *The Structure, Measurement, Validty and Use of Personality Variables in Industrial Work and Organizational Psychology*, Handbook of Industrial, Work & Organizational Psychology - Volume 1: Personnel Psychology.
- İGEME (2011); *2011 Yılı İdare Faaliyet Raporu, Nisan 2011*, <http://www.ibp.gov.tr/igeme/section-igeme-faalrap.cfm>, (Erişim Tarihi : 15 Aralık 2011).
- İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME); <http://www.ekodialog.com/Konular/igeme.html>, (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2011).
- İraz, Rifat (2005); *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobiler*, Çizgi Kitabevi, Konya.

- İrmiş, Ayşe, İbrahim Durak ve Lütfiye Özdemir (2010). *Girişimcilik Kültürü Anadolu Girişimciliğinden Örnekler*, Ekin Yayınları, Bursa.
- Jia, Heather Hartke (2008); “Relationships Between the Big Five Personality Dimensions and Cyberloafing Behavior,” Doctorate Dissertation, Southern Illinois University Carbondale, Illinois.
- John, Oliver, Eileen ve Robert Kentle (1991); “The Big Five Inventory-Versions 4a and 54,” *Berkeley: University of California, Berkeley, Institute of Personality and Social Research*.
- Johnson, Richard (2005); “*Entrepreneurship and Self-Finance*”, Sweden.
- Judge, Timothy, Chad Higgins, Carl Thoresen ve Murray Barrick (1999); “The big five personality traits, general mental ability, and career success across the life span,” *Personnel Psychology*, Cilt 52, Sayı 3, s. 621-652.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem (2000); *Kültürel Psikoloji Kültür Bağlamında İnsan ve Aile*, Evrim Yayıncılık, İstanbul.
- Kandemir, Tuğrul, Ender Baykut ve Abdullah Avcı (2017); “An Assessment of Small and Medium Enterprises Development Organization (KOSGEB) Incentives from the Perspective of Support Receiving Organizations (TR33 Region Implementation),” *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s 97-114.
- Karakavak Çırak, Gönül (2006); “*Üniversite öğrencilerinin ahlakî yargı yetenekleri ve ahlakî yargı yetenekleri ile kendini gerçekleştirme düzeylerinin karşılaştırılması*,” Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Katz, Jerome (2003); “The chronology and intellectual trajectory of American entrepreneurship education: 1876-1999,” *Journal of Business Venturing*, Cilt 18, s. 283.
- Kittisopee, Tanattha (2001); “*The influences Of Personality, Social Cognition and Environmental Factors on Pharmaceutical Care*,” Doctorate Dissertation, The University of Iowa, Iowa.
- Kittisopee, Tanattha (2001); “*The Influences of Personality, Social Cognition and Environmental Factors on Pharmaceutical Care*”, Doctorate Dissertation, The University of Iowa, Iowa.
- Klein, Peter ve Bruce Bullock (2006); “Can Entrepreneurship be Taught?,” *Journal of Agricultural and Applied Economics*, Cilt 38, Sayı 2, s. 429-439.

- Koh, Chye (1996); "Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of HongKong MBA students, *Journal of Managerial Psychology*, Cilt 11, Sayı 3, s. 12-25.
- Kohn, Melvin (1969); *Class And Conformity A Study In Values*, Homewood: Dorsey Press.
- Köknel, Özcan (1995); *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Kredi Garanti Fonu (KGF); "Kredi Garanti Fonu'nun Kuruluşundan Bugüne", (Çevrimiçi) <http://www.kgf.com.tr/2tarihce.htm>, (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2011).
- Kuvan, Hakan (2007); "*Türk Girişimcilerinin Yaşam Ve Çalışma Değerleri Malatyalı Girişimciler Üzerine Bir Araştırma*," Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) (2011); "*2011-2013 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı*," Ankara.
- Küçük, Orhan (2010); *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Geliştirilmiş 4.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Küçükaltan, Derman (2009); "Genel Bir Yaklaşımla Girişimcilik," *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, sayı 1, s.21-28.
- Küçüktekin, Kevser (2006); "*Girişimcilik Politikası Çerçevesinde Avrupa Birliği'nin KOBİ Politikası ve Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum Çerçevesinde Türkiye'nin KOBİ Politikası*," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara.
- Liñán, Francisco, Juan Antonio Moriano ve Aneta Zarnowska (2008); *Stimulating Entrepreneurial Intentions Through Education, Teaching Psychology of Entrepreneurship Perspective from Six European Countries*, Editors: Juan Antonio. Moriano, L. Marjan Gorgievski and Martin Lukes, Universidad Nacional de Educación a Distancia, Madrid.
- Mc Adams, Dan (1997); *A Conceptual History Of Personality Psychology*, In. R. Hogan. J. Johnson & S. Briggs (Ed.), *Handbook of Personality Psychology*. Academic Press.
- McCrae, Robert ve Oliver John (1992); "An introduction to the five-factor model and its applications," *Journal of personality*, Cilt 60, Sayı 2, s. 175-215.
- MEB (2006), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, MEB Yayınevi, Ankara.

- Merdan, Ethem (2013); "Beş Faktör Kişilik Kuramı İle İş Değerleri İlişkisinin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma," *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, Cilt 7, s. 140-159.
- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı (MEKSA) (1990), "Hakkımızda", (Çevrimiçi) <http://www.meksa.org.tr/tr/?p=hakkimizda>, (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2011).
- Mete, Cengiz (2006); "*İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri İle İş Tatminleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Moody, Margot (2007); "*Adaptive behavior in intercultural environments: The relationship between cultural intelligence factors and big five personality traits*," Doctoral dissertation, George Washington University.
- Morsumbul, Ümit (2014); "The Validity and Reliability Study of the Turkish Version of Quick Big Five Personality Test," *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, Cilt 27, Sayı 4, s. 316-322.
- Mount, Michael, Murray Barrick, Steve Scullen ve James Rounds (2005); "Higher-Order Dimensions of The Big Five Personality Traits and The Big Six Vocational Interest Types," *Personnel Psychology*, Cilt 58, s. 447-478.
- Müftüoğlu, M. Tamer ve Durukan, Tülin, (2004), *Girişimcilik ve KOBİ'ler*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Müftüoğlu, Tamer, Tülin Durukan, Burhan Aykaç, Ramazan Aktaş, Öznur Yüksel, Mete Doğanay ve Özdemir Akmut (2003); *Girişimciler İçin İşletme Yönetimi*, Gazi Yayınevi, Ankara.
- Norman, Warren (1963); "Toward an Adequate Taxonomy of Personality Attributes: Replicated Factor Structure in Peer Nomination Personality Ratings," *Journal of Abnormal and Social Psychology*, Sayı 66, ss. 574-583.
- Nurettin, İbrahimoğlu ve Özlem Yaşar Uğurlu (2013): "Kobi'lerde İç Girişimcilik ve Örgüt Kültürü İlişkisi: Sektörel Bir Araştırma," *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı 1, s. 103-126.
- Okutan, Elvan ve Sütütemiz, Nihal (2015); "Mobbing (Yıldırma) Ve Kişilik İlişkisi: Hizmet Sektörü Çalışanları Üzerinde Bir Örnek Olay İncelemesi," *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, s.1.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA) (2010), "*Girişimcilik Kavramı ve Türkiye'de Girişimcilik*," http://www.oka.org.tr/Content_Download/Girisimcilik_Raporu.pdf, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2013)

- Öniş, Ziya (2009); *Girişimciler, Vatandaşlık ve Avrupa Birliği: Türkiye’de Devlet ile İş Dünyası Arasındaki İlişkilerinin Değişen Doğası*, Küreselleşme, Avrupalılaşıma ve Türkiye’de Vatandaşlık içinde (Editör: E. F. Keyman ve A. İçduygu), Sena Ofset, İstanbul.
- Ören, Kenan ve Mehmet Biçkes (2011); “Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri(Nevşehir’deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma,” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, Sayı 3, ss.67-86.
- Özdemir, Osman, Pınar Güzel Özdemir, Muhammed Tayyib Kadak, Serhat Nasıroğlu (2012); “Kişilik Gelişimi,” *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry*, Cilt 4, sayı 4, s. 566-589.
- Özkalp, Enver ve Çiğdem Kırel (2010); *Örgütsel Davranış*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Özkalp, Enver, Abdulkadir Varoğlu, Demet Varoğlu, Çiğdem Kırel ve Pınar Acar (2013); *Örgütsel Davranış*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Öztürk, Cemil (2006); *Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Öztürk, İbrahim (2008); *Girişimcilik Raporu* (Rapor No:1). İGİAD 2008 Girişimcilik Raporu, İstanbul.
- Özyurt Demirel (1992); “Türkiye’de Program Geliştirme Uygulamaları,” *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 35, s.27-43.
- Perry, Susan (2003); “*Big Five Personality Traits and Work Drive as Predictors of Adolescent Academic Performance*,” The University Of Tennessee, Phd Dissertation, Knoxville, UMI.
- Puher, Meredith (2009); “*The Big as Predictors of Adjustmentto College*,” Questioning Styles, Doctorate Dissertation, St. John’s University, New of Personality.
- Raposo, Mario ve Arminda do Paço (2011); “Entrepreneurship education: Relationship between education and entrepreneurial activity,” *Psicothema*, Cilt 23, Sayı 3, s. 453-457.
- Rasmussen, Einar ve Roger Sorheim (2006); “Action Based Entrepreneurship Education,” *Technovation*, Cilt 26, Sayı 2, s.185-194.
- Raudsepp, Eugene (1990); Are you flexible enough to succeed? *Manage*, Cilt 42, s. 6-10.
- Richard Gerrig ve Philip G. Zimbardo (1996); *Psychology and Life*, HarperCollins College Publishers.

- Roach, Poul David (2006); “*Evolutionary Theory and Birth Order Effects on Big Five Personality Traits Among the Shuar of Amazonian Ecuador: The First Cross-Cultural Test*,” DoctorateDissertation, University of Oregon, Oregon.
- Rogers, Carl (2005); *An Investigation of the Big Five and Narrow Personality Traits in Relation to Academic Performance*, Doctorate Dissertation, The University of Tennessee, Knoxville.
- Rothmann, Sebastiaan Coetzer (2003); “The big five personality dimensions and job performance,” *J Ind Psychol*, Cilt 29, s. 68-74.
- Selengil, Tuğba (2004); “*Motivasyon Yönelimleri ve Rol Uyumsuzluğu Değişenlerinin Kişilik ile İş Performansı Arasındaki İlişki Üzerindeki Etkileri*,” Yayınlanmamış Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sexton, Donald ve Nancy Bowman (1984); “Entrepreneurship education: suggestions for increasing effectiveness,” *Journal of Small Business Management (pre-1986)*, Cilt 22, Sayı 2, s. 18.
- Seyfullahoğulları, Ayhan (2011); “Türk Girişimcilerinin İş ve Yaşam Değerlerinin Demografik Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Bursa İli Uygulaması”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, s.155–175.
- Sezer, Uğur (2015); “*Girişimcilik Programları Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğitimleri Üzerine Etkilerinin Analizi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sığırı, Ünsal ve Gürbüz, Sait (2011); "Akademik Başarı ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma," *Savunma Bilimleri Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, s.30-48.
- Sivrekli Demircan, Esra (2008); “Girişimci Sıfatıyla Devlet: 1980 Sonrası Türkiye Analizi,” *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dr. H. İbrahim Bodur Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 3, s.1.
- Solomon, George, Mark Weaver ve Lloyd Fernald. (1994); “Pedagogical methods of teaching entrepreneurship: A historical perspective,” *Simulation and Gaming*, cilt 25, sayı 3, s. 338– 353.
- Somer, Oya, Mediha Korkmaz ve Arkun Tatar (2002); “Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması,” *Türk Psikoloji Dergisi*, Cilt 17, Sayı 49, s. 21-36.
- Soysal, Abdullah; (2010); “Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma,” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s.71-95.

- STB Sakarya Ticaret Borsası <https://www.stb.org.tr/> (Erişim Tarihi: 14.07.2016)
- Stevens, Charles ve Ronald Ash (2001); “Selecting Employees for Fit: Personality and Preferred Managerial Style,” *Journal of Managerial Issues*, Cilt 13, Sayı 4, s. 500-517.
- Süren, Seray (2015); “*Banka Çalışanlarında Tükenmişlik ve Beş Büyük Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki: Bir Alan Araştırması*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Şemin, Refia (1980); *Gençlik Psikolojisi*, Acar Matbaacılık, İstanbul.
- Şeşen, Harun ve Nejat Basım (2012); “Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma,” *Ege Akademik Bakış*, cilt 12, s. 21-28.
- Tağraf, Hasan ve Muhsin Halis (2008); “Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma,” *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s. 91–111. <http://girisim.comu.edu.tr/dergi/1/3in2.htm>, (Erişim Tarihi: 01.05.2011)
- Tatlılıoğlu, Kasım (2010); “*Farklı Öz-Anlayış Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme Stilleri Ve Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi*” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Bilim Dalı, Konya.
- Tekin, Mahmut (2005); *Girişimcilik*, Günay Yayıncılık, Konya.
- Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TÜBİTAK-TEYDEB) (2005); <http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=478&pid=478>, (Erişim Tarihi: 06 Aralık 2011)
- Tett, Robert, Douglas Jackson ve Mitchell Rothstein (1991); “Personality measures as predictors of job performance: A meta-analytic review,” *Personnel Psychology*, Cilt 44, s. 703-742.
- Thurstone, Louis Leon (1933); *The theory of multiple factors*, Oxford, England.
- Tınar, Yaşar (1999); “Çalışma yaşamı ve kişilik,” *Mercek Dergisi*, Mess Yayınları, Sayı 14, s.92-97.
- TOBB (2000); “*Amacı ve Yapısı*”, <http://www.tobb.gov.tr/Sayfalar/AmaciveYapisi.aspx>, (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2012).
- TOBB (2000); “*Tarihçe*” <http://www.tobb.gov.tr/Sayfalar/Tarihce.aspx>, (Erişim Tarihi: 06 Şubat 2012).

- Trouba, Edwin John (2007); “A Person-Organization Fit Study of the Big Five Personality Model and Attraction to Organizations With Varying Compensation System Characteristics,” Doctoral Dissertation, De Paul University, Chicago.
- TSKB (2004) “TSKB Tarihi”, http://www.tskb.com.tr/sirket_profili/detail_tarihce.aspx?SectionID, (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2011).
- Tümkiye, Songül, Erdal Hamarta, Deniz Engin, Metehan Çelik ve Birsal Aybek (2008); “Duygusal Zeka Mizah Tarzı ve Yaşam Doyumu: Üniversite Öğretim Elemanları Üzerine Bir Araştırma,” *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt 3, Sayı 30, s. 1-15.
- Türkel, Asuman Uluçınar; (1992); *İşletme Yöneticilerinin Davranışlarına Yön Veren Hakim Kişilik Faktörleri İle Yönetimsel Davranış Arasındaki İlişkiler ve Uygulama*, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşl. Matbaası, İstanbul.
- Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı, (TOSYÖV), “Hakkımızda,” http://www.tosyov.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=27, (Erişim Tarihi: 15 Şubat 2012).
- TÜSİAD (2002); “Türkiye’de Girişimcilik,” Yayın no: 12/340, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yayını, Ankara.
- Uzun, Emin ve Serkan Dirlik (2007); “KOBİ Sahiplerinin Girişimcilik, Kişilik Ve Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Muğla İlinde Ampirik Bir Araştırma,” *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 6 Sayı 11, s.136-140.
- Vecchio, R.P. (1988); *Organizational Behavior*, The Dryden Press International Edition, ABD.
- Wang, Clement ve Po-Kam Wong (2004); “Entrepreneurial interest of university students in Singapore,” *Technovation*, Cilt 24, Sayı 2, s. 163–172.
- Yelboğa, Atilla (2006); “Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi,” *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, s. 196-211.
- Yelkikalan, Nazan, Ayten Akatay, Hacı Mehmet Yıldırım, Yasin Karadeniz, Can Köse, Öznur Koncağül ve Eray Özer (2010); “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz,” *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 12, Sayı 19, s. 51-59.
- Yıldırım, Mehmet Halit, Yavuz Demirel ve Leyla İçerli (2011); “İşletme sahibi yöneticilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik becerileri arasındaki ilişkinin tespiti: Aksaray Örneği,” *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s.189-199.

Yılmaz, Ercan ve Ali Murat Sünbül (2009); “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi,” *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 21, s. 195-203.

Yüksel, Hasan, Ezgi Cevher ve Mesude Yüksel (2015); “Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma,” *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s. 143-156.

Zhao, Hao ve Scoot Seibert (2006); “The Big Five Personality Dimensions and Entrepreneurial Status: A Meta-Analytical Review,” *Journal of Applied Psychology*, Cilt 91, Sayı 2, s. 259-271.

Zhao, Hao, Scoot Seibert ve Thomas Lumpkin (2010); “The Relationship of Personality to Entrepreneurial Intentions and Performance: A Meta-Analytic Review,” *Journal of Management*, Cilt 36, Sayı 2, s. 381-404.

EKLER

Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket Örneği

Sayın Veri Sağlayıcı,

Bu anket formu akademik bir çalışma için oluşturulmuştur. Anketten elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Söz konusu araştırmaya değerli katkılarınızı bekler, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Serhat Saygın

KOD	Lütfen her cümleyi dikkatlice okuyarak, her cümlenin karşısında 1'den 5'e kadar dizimli olan sayılardan sizin katılma derecenize göre <u>en uygun olan yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.</u> İşaretlemelerinizi (X) şeklinde belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Çtş1	Başkalarının problemi beni kendi problemim kadar ilgilendirir.	1	2	3	4	5
Çtş2	Sık sık bahse tutuşurum.	1	2	3	4	5
Çtş3	Başkalarından kendim için bir şey istemek bana güç gelir.	1	2	3	4	5
Çtş4	Bazen iyi niyetim karşımdaki tarafından yanlış anlaşılır.	1	2	3	4	5
Çtş5	Son zamanlarda sık münakasa eder oldum.	1	2	3	4	5
Çtş6	Yakınlarımla zevklerim genellikle uyuşur.	1	2	3	4	5
Çtş7	Bazen alınganlığım tutar.	1	2	3	4	5
Çtş8	Öfkemi içime attığım olur.	1	2	3	4	5
Çtş9	Hatamın yüzüme söylenmesi beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5
Çtş10	Yakınlarıma zaman zaman küserim.	1	2	3	4	5
Çtş11	Konuşurken kelime oyunu yapmayı sevmem.	1	2	3	4	5
Çtş12	Birisiyle tartışırken dikkatim onun söylediklerinden çok vereceğim cevap üzerinedir.	1	2	3	4	5

Çtş13	Özür dilemek bana güç gelir.	1	2	3	4	5
Çtş14	Su anda dargın olduğum hiç kimse yok.	1	2	3	4	5
Çtş15	Aşık olduğumda bunu rahatlıkla söylerim.	1	2	3	4	5
Çtş16	Lades tutuşmayı severim.	1	2	3	4	5
Çtş17	Konuşurken sözümün kesilmesine kızırım.	1	2	3	4	5
Çtş18	Sahip olduğum kişisel özelliklerden hoşnutum.	1	2	3	4	5
Çtş19	Dünyadaki her insanın seviyecek bir yanı olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
Çtş20	Bazen incir çekirdeğini doldurmayan nedenlerden tartışmaya girerim.	1	2	3	4	5
Çtş21	Bazı tartışmalarda çok sinirlenip odayı terk ettiğim oldu.	1	2	3	4	5
Çtş22	Mesleğimden memnunum.	1	2	3	4	5
Çtş23	Çok sinirlendiğimde gözüm hiç kimseyi görmez.	1	2	3	4	5
Çtş24	Yasamı seviyorum.	1	2	3	4	5
Çtş25	Sinirli bir insanım.	1	2	3	4	5
Çtş26	Bazen birisiyle konuşurken yüzüne baktığım halde sözlerini dinlemediğim olur.	1	2	3	4	5
Çtş27	Bir tartışmada hatamı anlarsam hemen kabul ederim.	1	2	3	4	5
Çtş28	Öyle tanıdıklarım var ki, ne söyleseler sinirime dokunur.	1	2	3	4	5
Çtş29	Bazı kişiler içimden kızar yüzlerine söylemem.	1	2	3	4	5
Çtş30	Bazen yanlış anlaşılmak korkusuyla fikrimi açıklamadığım olur.	1	2	3	4	5
Çtş31	Tartışmalarda genellikle, ortaya attığım bir fikirden kolay kolay vazgeçmem.	1	2	3	4	5
Çtş32	Değiştirmek istediğim bazı huylarım var.	1	2	3	4	5
Çtş33	Hatalı olduğu fark etsem de açıkça kabul etmek güç gelir	1	2	3	4	5
Çtş34	İnsanların beni yeterince sevdiklerinden emin değilim.	1	2	3	4	5
Çtş35	İnsanlara çabuk kırılırım.	1	2	3	4	5
Çtş36	İnsanların çoğu bencildir.	1	2	3	4	5
Çtş37	Arkadaşlarım uysal ve anlayışlıdır.	1	2	3	4	5
Çtş38	İnsanların çoğu üzerine vazife olmayan işlere karışırlar.	1	2	3	4	5

KOD	Lütfen her cümleyi dikkatlice okuyarak, her cümlenin karşısında 1’den 5’e kadar dizimli olan sayılardan sizin katılma derecenize göre <u>en uygun olan yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.</u> İşaretlemelerinizi (X) şeklinde belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		1	2	3	4	5
Çtş39	Emir almak beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5
Çtş40	Bir düşüncemi başkalarına etmekte güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
Çtş41	Dargın olduğumuz için selam vermediğim kişiler var.	1	2	3	4	5
Çtş42	İnsanlar beni tam olarak anlamıyor.	1	2	3	4	5
Çtş43	Bazen öfkeye kapılıp karsımdakini azarlarım.	1	2	3	4	5
Çtş44	Çevremde çok sevilen bir insanım.	1	2	3	4	5
Çtş45	Karsımdakinin övülmesi rahatsız etmez.	1	2	3	4	5
Çtş46	İnsanlarla genellikle iyi geçinirim.	1	2	3	4	5
Çtş47	Küs olduğum biriyle barışmak istediğimde, ilk adımı atmakta güçlük çekmem.	1	2	3	4	5
Çtş48	Başkalarının dertlerini dinlemek beni genellikle sıkar.	1	2	3	4	5
SKD1	Çalışma arkadaşlarım toplu görev dağılımlarında sorumluluk almaktan kaçınmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD2	Çalışma arkadaşlarım kendisine verilen bir işi başkasına bırakmaya çalışmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD3	Çalışma arkadaşlarım işi yapabilecek başkaları varsa, kendisine verilen görevi değil de kendi istediği işi yapmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD4	Çalışma arkadaşlarım bireysel hedeflerini kurum amaçlarının önünde tutmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD5	Çalışma arkadaşlarım mesai saatlerinde iş ile ilgili olmayan aktivitelere uğraşmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD6	Çalışma arkadaşlarım kendi üstlenmesi gereken bazı sorumlulukları diğer çalışanlara yüklemeye çalışmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD7	Çalışma arkadaşlarım kendisinden başka işi yapabilecek çalışanlar olduğu zaman, işi yapmak için daha az çaba göstermektedir.	1	2	3	4	5
SKD8	Çalışma arkadaşlarım işin kendi üzerine düşen kısmını yapmamak için çabalamaktadır.	1	2	3	4	5

SKD9	Çalışma arkadaşlarım diğer çalışanlardan genel olarak daha az çaba göstermektedir.	1	2	3	4	5
SKD10	Çalışma arkadaşlarım eğer işi yapacak başka çalışanlar varsa daha gevşek davranmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD11	Çalışma arkadaşlarım, eğer diğer çalışanların müsait olduğunu algılayorsa, işlerini yapmak için daha az zaman harcamaya çalışmaktadır.	1	2	3	4	5
SKD12	Çalışma arkadaşlarım işleri başkası yapmasına rağmen, çalışıyor gibi görünmektedir.	1	2	3	4	5

MB1	<i>Mesleğim ile gurur duyuyorum</i>	1	2	3	4	5
MB2	<i>Mesleğimle kendimi özdeşleştiriyorum</i>	1	2	3	4	5
MB3	Tercih yapmam gerekse yine bu mesleği seçerim	1	2	3	4	5
MB4	<i>Mesleğimde ilerlemeyi arzuluyorum</i>	1	2	3	4	5
MB5	Kişisel olarak işime oldukça bağlıyım	1	2	3	4	5
MB6	Mesleğime koparılması güç bağlarla bağlıyım	1	2	3	4	5
MB7	İlgi alanlarımın çoğu mesleğim çevresinde yoğunlaşmıştır	1	2	3	4	5
MB8	<i>Mesleğimi oldukça çekici buluyorum</i>	1	2	3	4	5
MB9	Kişisel yaşam hedeflerimin çoğu mesleğimle ilgilidir	1	2	3	4	5

KOD	Lütfen her cümleyi dikkatlice okuyarak, her cümlenin karşısında 1'den 5'e kadar dizimli olan sayılardan sizin katılma derecenize göre <u>en uygun olan yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.</u> İşaretlemelerinizi (X) şeklinde belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		1	2	3	4	5
AD1	İşteyken enerjiyle dolup taşıdığımı hissediyorum.	1	2	3	4	5
AD2	Yaptığım işi anlamlı ve amacıma uygun buluyorum.	1	2	3	4	5
AD3	Çalışırken zaman uçup gidiyor.	1	2	3	4	5
AD4	İşimde güçlü ve enerjik hissediyorum.	1	2	3	4	5
AD5	İşim konusunda hevesliyim.	1	2	3	4	5
AD6	Çalışırken etrafımdaki diğer her şeyi unutuyorum.	1	2	3	4	5
AD7	İşim bana ilham veriyor.	1	2	3	4	5
AD8	Sabah uyandığım da, işe gitme isteği duyuyorum.	1	2	3	4	5
AD9	Yoğun bir şekilde çalışırken mutlu hissediyorum.	1	2	3	4	5
AD10	Yaptığım işten gurur duyuyorum.	1	2	3	4	5
AD11	Kendimi işime verdim.	1	2	3	4	5
AD12	Tek bir seferde, uzun zaman dilimleri süresince çalışmayı sürdürebilirim.	1	2	3	4	5
AD13	İşim bana ilgi çekici geliyor.	1	2	3	4	5
AD14	Çalışırken kendimi işime kapırıyorum.	1	2	3	4	5
AD15	İşimde kendimi zihinsel olarak dayanıklı hissediyorum.	1	2	3	4	5
AD16	Kendimi işimden koparıp almam güçtür.	1	2	3	4	5
AD17	İşimde bir şeyler iyi gitmediğinde bile, her zaman azimle devam ederim.	1	2	3	4	5

Anketi Cevaplayan Veri Sağlayıcının;

Cinsiyeti	☐ Erkek ☐ Kadın
Yaş Grubu	☐ 21'den küçük ☐ 21-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 60'tan büyük
Eğitim Durumu	☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Gelir Düzeyi (Aylık)	☐ 1000 TL'den az ☐ 1000 - 2000 TL arası ☐ 2000 - 3000 TL arası ☐ 3000 - 4000 TL arası ☐ 4000 - 5000 TL arası ☐ 5000 TL veya daha fazla
İş Deneyimi	☐ 1 yıldan az ☐ 1-2 yıl arası ☐ 2-3 yıl arası ☐ 3-4 yıl arası ☐ 4 yıl ve üstü

Faaliyet Alanınız	☐ Madencilik ve Taş Ocakçılığı
	☐ İmalat
	☐ Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı
	☐ Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
	☐ İnşaat
	☐ Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
	☐ Ulaştırma ve Depolama
	☐ Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
	☐ Bilgi ve İletişim
	☐ Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler
	☐ İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
	☐ Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme Ve Spor
	☐ Diğer Hizmet Faaliyetleri

Ankete Katkılarınızdan Dolayı Teşekkür Ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad, Soyad : Serhat SAYGIN
Doğum Tarihi : 27.03.1975
Medeni Durum : Evli

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres Bilgileri: Yeni Mahalle Şehit Ertuğrul Mor Cad. Barış Sitesi 28/8
Safranbolu/KARABÜK
Cep Tel : 0505 274 82 80
E-posta : ssaygin@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans Bülent Ecevit Üniversitesi –Sosyal Bilimler E. – İşletme
(Devam ediyor)
Üniversite Dokuz Eylül Üniversitesi – Mühendislik Fak. - Maden
Mühendisliği
Lise Bartın Lisesi

İŞ DENEYİMİ

04/12/2003– Halen Çalışıyorum
KOSGEB (Uzman Yardımcısı, Uzman, KOBİ Uzmanı, Müdür pozisyonlarında)